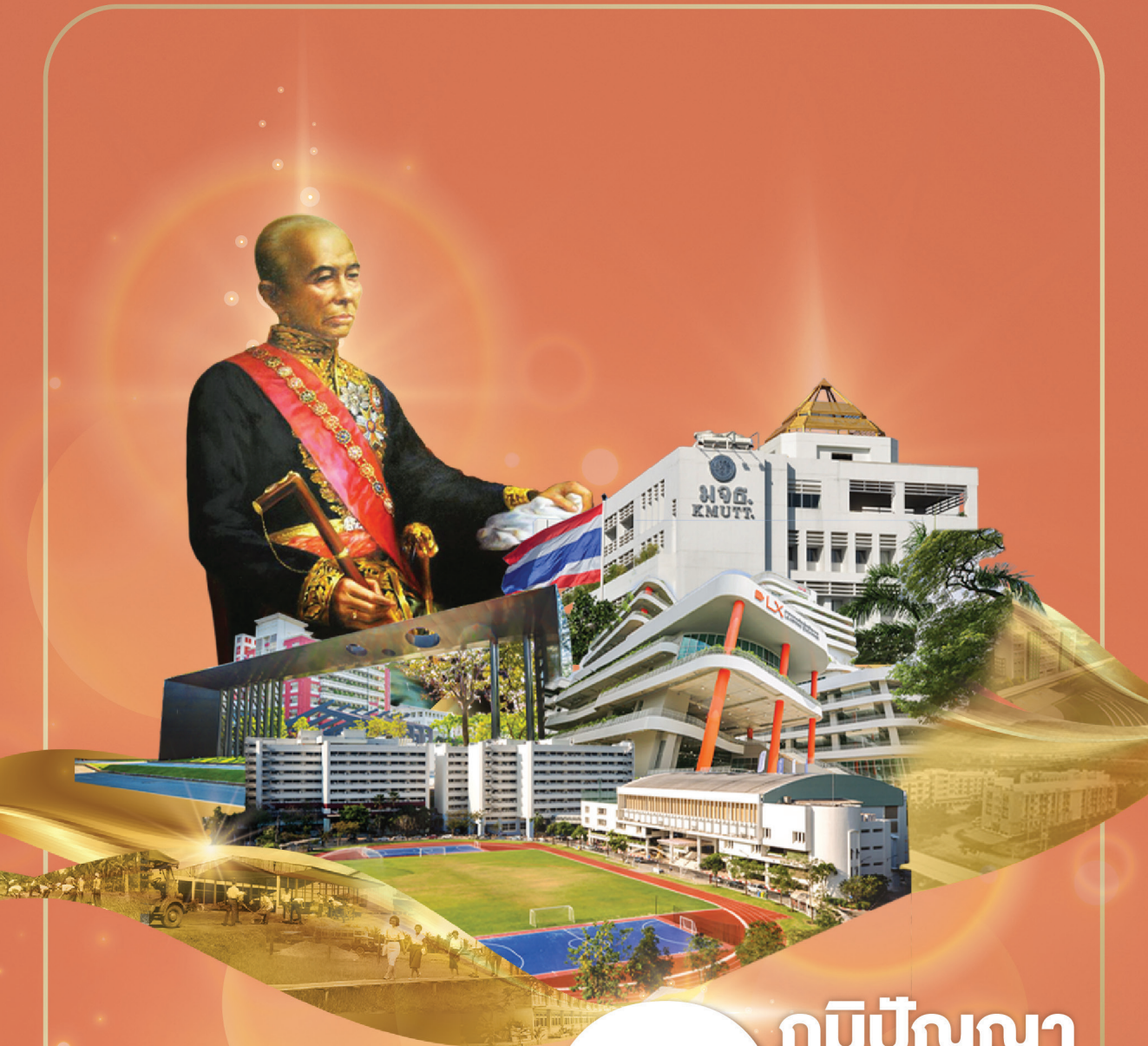

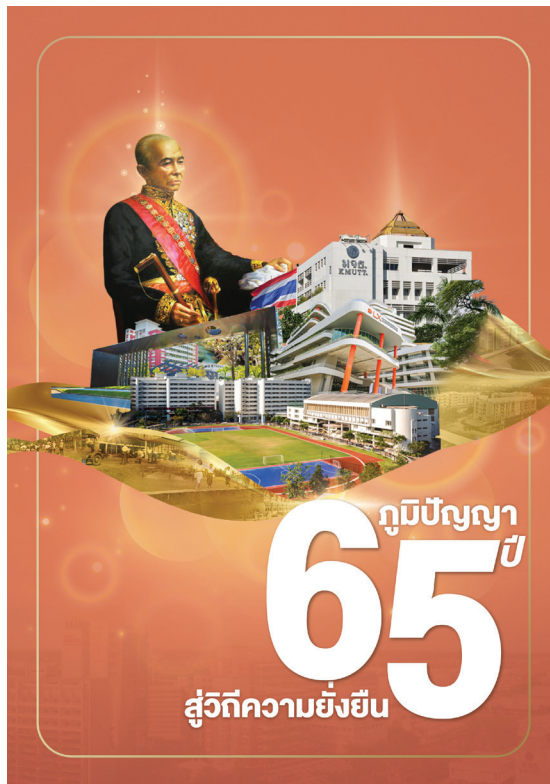

กวมปีคุณา
65 ปี

สู่วิถีความยั่งยืน

ภูมิปัญญา 65 ปี สู่วิถีความยั่งยืน

โดย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ภูมิปัญญา 65 ปี สู่วิถีความยั่งยืน.-- กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี,
2569.
153 หน้า

1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. I. ชื่อเรื่อง.

378.593

ISBN 978-974-456-847-2

65 ^{ກູມີປະລຸດາ}_{ປີ}

ສູ່ວິຕິຄວາມຍິ່ງຍືນ

65

กุมภาพันธ์
ปี

สู่ความยั่งยืน

สภานายกสภามหาวิทยาลัย

เนื่องในโอกาสครบ 65 ปีแห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เราต่างประจักษ์ชัดถึงเส้นทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยมิได้เพียงมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ หากแต่ยังให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม จนเป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

ในนามของสภามหาวิทยาลัย ผมขอแสดงความชื่นชมในความมุ่งมั่นและทุ่มเทของผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร ตลอดจนนักศึกษาทุกท่าน ท่านคือพลังสำคัญที่ขับเคลื่อนและนำพา มจร. ให้ก้าวข้ามทุกความท้าทาย และเจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน ผมรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้เห็นสถาบันแห่งนี้ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านวิชาการ การวิจัย และนวัตกรรม พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็น “ปัญญาของสังคม” ในการสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ อย่างแท้จริง

สภามหาวิทยาลัยยึดมั่นในการสนับสนุนพันธกิจและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยอย่างเต็มกำลัง เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจะส่งเสริมการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมถึงการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ มจร. เติบโตอย่างมั่นคง มีประสิทธิภาพ และเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างยั่งยืน

ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ความมุ่งมั่นตั้งใจของทุกท่านสัมฤทธิ์ผลดังที่มุ่งหวัง ขออำนวยการพรให้ประชาคม มจร. ทุกท่าน ประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง และเปี่ยมด้วยพลังในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์
นายกสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

65

กุมภาพันธ์
ปี

สู่ความยั่งยืน

สารอธิการบดี

กว่า 65 ปีที่ มจร. ก่อตั้งขึ้นได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงสถานะมาทั้งหมด 4 ช่วง ตั้งแต่การเป็น วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และเป็น “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี” ในปัจจุบัน ตลอด 65 ปีที่ผ่านมาเราได้มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพทั้งด้านวิชาการและการวิจัย รวมถึงพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศในระดับสากลอย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้ประเทศไทยเดินทางเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย มจร. ได้เริ่มวางแผนปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเตรียมรองรับความเปลี่ยนแปลงของประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของ มจร. ที่ต้องออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกช่วงวัย เพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มจร. มุ่งมั่นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่พร้อมนำองค์ความรู้ออกไปพัฒนาสังคมได้จริงและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมถึงยกระดับนวัตกรรมให้เป็นที่ยอมรับจากภาคอุตสาหกรรมและในระดับสากลสามารถตอบโจทย์ความต้องการของตลาดโลกจนเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

ผมในฐานะที่เป็นทั้งศิษย์เก่าและได้มาทำงานรับใช้ มจร. ในตำแหน่งอาจารย์และตำแหน่งผู้บริหารในปัจจุบัน หัวใจของผมจึงเต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก ความผูกพันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ในโอกาสครบรอบ 65 ปีแห่งการสถาปนา มจร. ผมรู้สึกภาคภูมิใจที่มหาวิทยาลัยได้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาและรักษา อัตลักษณ์ ความเป็นมหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไว้ได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลเหล่านี้ต่างเป็นผลจากความวิริยะอุตสาหะของคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรและนักศึกษาทุกคนที่ร่วมกันสร้าง “รากฐานสู่อนาคตจนเกิดเป็นความสำเร็จในระยะเวลา 65 ปีแห่งภูมิปัญญาและความก้าวหน้าของ มจร.”

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ แสงเตีย

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

65

กุมภาพันธ์
ปี

สู่ความยั่งยืน

คำนำ

ในวาระที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) ก่อตั้งมาครบรอบ 65 ปี หากเปรียบเป็นชีวิตคน ย่อมเป็นวัยที่ผ่านร้อนผ่านหนาว สัมผัสประสบการณ์ และความภาคภูมิใจท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย หนังสือ “ภูมิปัญญา 65 ปี สู่วิถีความยั่งยืน” เล่มนี้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อพาทุกท่านร่วมย้อนรอย “ความทรงจำ” ในอีกมิติหนึ่งที่สะท้อนถึงเหตุการณ์และบรรยากาศที่ชาว มจธ. มีร่วมกัน เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของมหาวิทยาลัยกับสังคมไทย โดยเฉพาะบริบททางสังคมร่วมสมัยที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุปัจจัยเบื้องหลังการริเริ่มหรือการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ของ มจธ. ผ่านบทความ 65 เรื่อง พร้อมภาพประกอบที่ผสมผสานระหว่างภาพถ่ายประวัติศาสตร์และการเติมเต็มจินตนาการด้วย Generative AI เพื่อให้เรื่องราวในวันวานกลับมามีชีวิตชีวาและร่วมสมัยอีกครั้ง

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ดร.อมรวิทย์ นาคทรพรพ ที่ปรึกษาอธิการบดี มจธ. ที่ให้เกียรติมาเป็นบรรณาธิการ และ ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร อธิการบดีและที่ปรัksamมหาวิทยาลัย ที่จุดประกายให้เกิดหนังสือเล่มนี้ขึ้น และยังร่วมถ่ายทอดความทรงจำ ประสบการณ์ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของมหาวิทยาลัย รวมถึงคณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาเก่า และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาให้ข้อมูลและมอบภาพถ่ายอันล้ำค่า ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการรังสรรค์หนังสือเล่มนี้ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือฉบับนี้จะมีคุณค่าทั้งในฐานะข้อมูลอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ และเป็น “แรงบันดาลใจ” ให้แก่ประชาคม มจธ. ทุกช่วงวัย ในการร่วมกันก้าวไปสู่อนาคตที่ยั่งยืนด้วยกัน

คณะผู้จัดทำ

18

Story # 1

กำเนิดวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี
ในยุค Baby boom และ
Economic boom
หลังสงครามโลก

26

Story # 5

เค็กกูร

34

Story # 9

รถเมล์บริษัท "ธน-นคร"
สาย 84 เส้นทาง "วงเวียน
ใหญ่-พระประแดง"

42

Story # 13

สิ่งของมหาวิทยาลัย

22

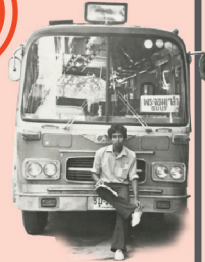
Story # 3

การเป็นเบาะให้
"ทวดคาคสวรงค์"และ
การไปได้ดีในภาคเอกชน
ของศิษย์บางรุ่นแรกๆ

30

Story # 7

สำนักงาน
สมัยแรก

38

Story # 11

โลกและสังคมไทยในยุค
1960s ที่เป็นบริบทการ
เติบโตของ วทส.
จากปี 2503 ถึง 2514

46

Story # 15

ความหมายและคุณค่า
ของพระราชลัญจกร
อันเป็นตราประจำสภามหาวิทยาลัย

วิทยาลัยเทคนิค
แห่งใหม่
ที่ตำบลบางมด

Story # 2

20

หุ่นเท่
แห่งยุค 60

Story # 4

24

นักศึกษา
หมายเลข 001

Story # 6

28

เครื่องถ่าย
เอกสาร
เครื่องแรก

Story # 8

32

อาจารย์สาว ๆ
กับลูกศิษย์หุ่น ๆ

Story # 10

36

ที่มาของคติพจน์
มหาวิทยาลัย

Story # 12

40

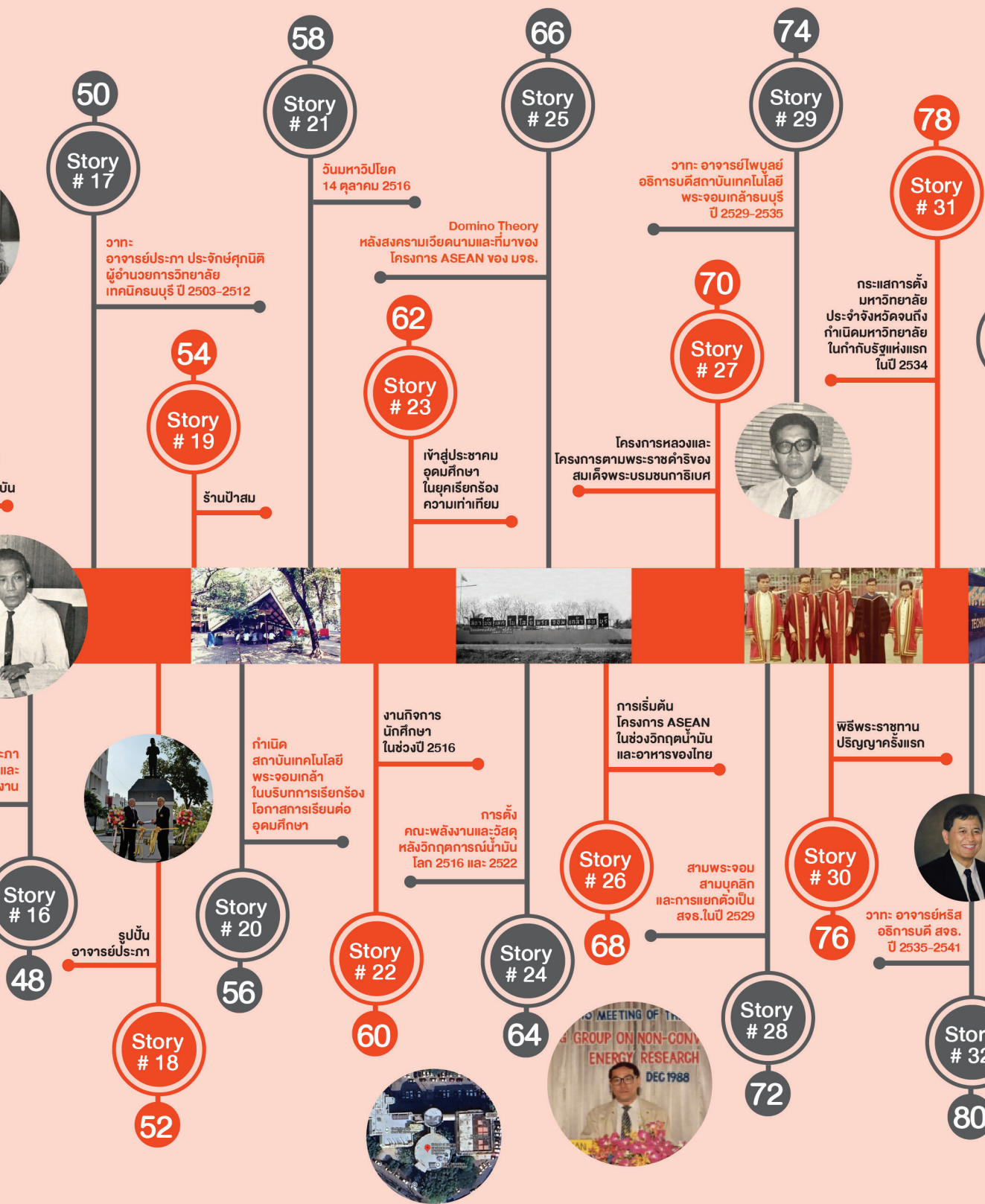
ใครปั้นพระบรมรูป
รัชกาลที่ 4
หน้ามหาวิทยาลัย

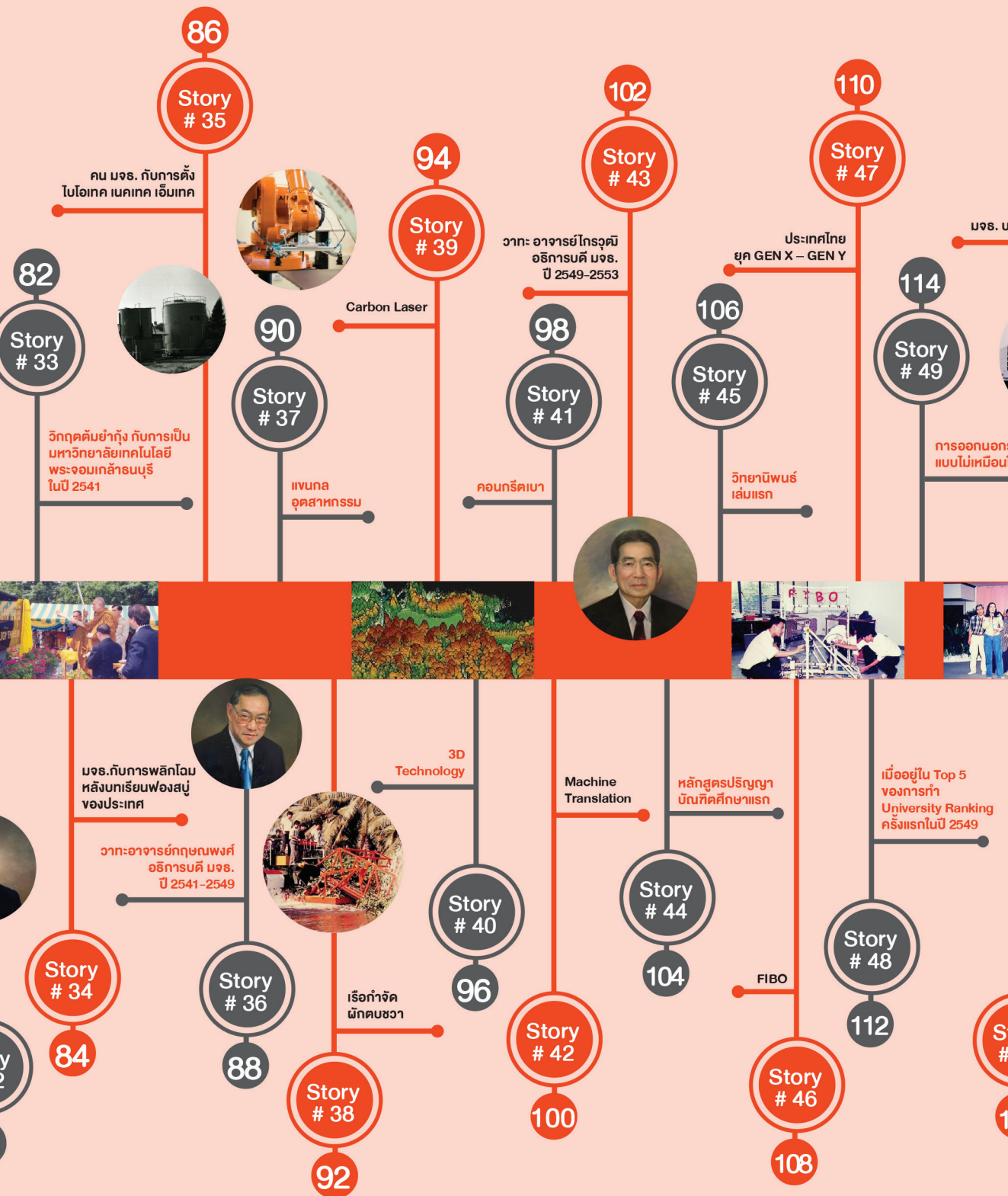
Story # 14

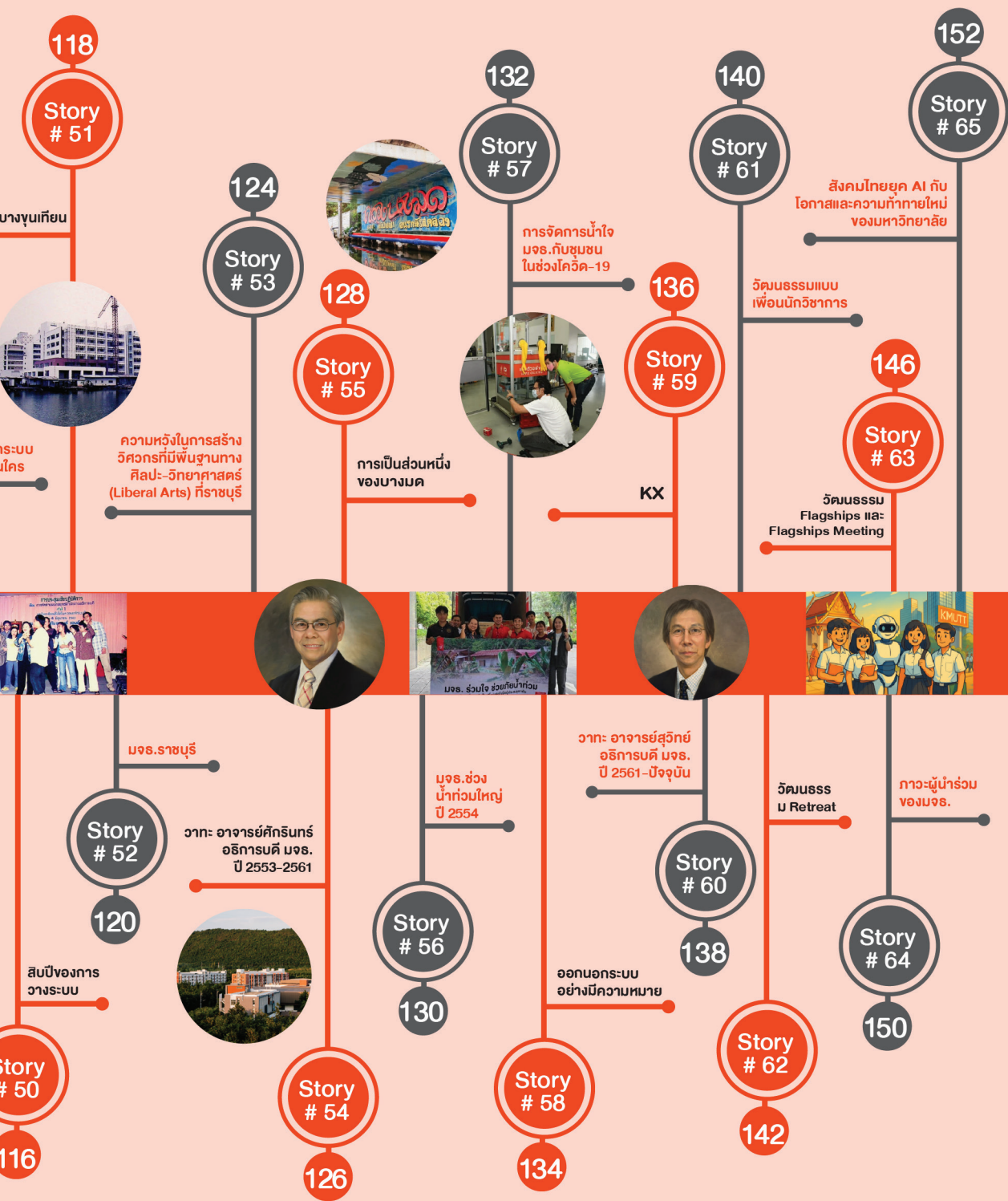
44

อาจารย์ปรี
ผู้สร้างทั้งมาตรฐาน
วัฒนธรรมการทำงาน

65

กুমิปีญญา

ปี

สู่ชีวิตความยั่งยืน

วิทยาลัยเทคนิค อดุล

โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศ
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ของวิทยาลัยเทคนิค อดุล

This is a project of Tienan
College, which is a project
of the Ministry of Education
and Culture.

กำเนิดวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี

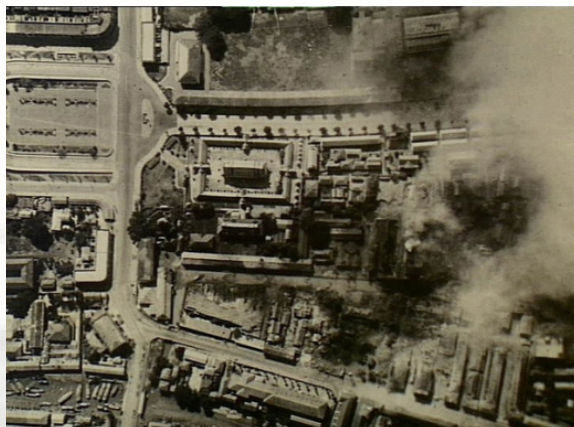
ในยุค **Baby boom** และ **Economic boom**
หลังสงครามโลก

ช่วงเวลาที่มีการก่อตั้งวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีในปี 2503 นั้น เป็นช่วงเวลาสำคัญทั้งในประวัติศาสตร์โลกและประวัติศาสตร์ไทย ในโลกตะวันตกนั้นเป็นช่วงเวลาประมาณ 15 ปี หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่จบลงในปี 2488 ช่วงเวลาที่เห็นทั้ง Economic boom หรือการเติบโตทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรในยุโรป ที่มีอัตราการเพิ่มของ GDP เฉลี่ยถึงร้อยละ 5 ตลอดช่วงเวลานั้น รวมทั้งการเพิ่มของประชากรหรือ Baby boom อย่างรวดเร็ว ขดเคี้ยวความสูญเสียในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่คาดว่าจะมีคนล้มตายทั้งทหารและพลเรือนไปกว่า 70 ล้านคน ตลอดระยะเวลา 8 ปีของสงคราม

สำหรับประเทศไทยเป็นช่วงที่เริ่มก้าวเข้าสู่การพัฒนาความทันสมัยหรือ Modernization อย่างเต็มรูปแบบภายใต้อิทธิพลของโลกตะวันตกนำโดยสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นมหาอำนาจของโลกเสรีในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา โดยสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้สนับสนุนสำคัญของธนาคารโลกที่เพิ่งก่อตั้งในช่วงเวลานั้น ได้ส่งคณะผู้แทนเข้ามาช่วยรัฐบาลจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ขึ้นในปี 2504 นับเป็นแผนพัฒนาระยะ 5 ปี ฉบับแรก และเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แทบทุก ๆ ด้านของประเทศ

นับตั้งแต่เรื่องการสร้างทางหลวงสายสำคัญ เช่น การสร้างถนนมิตรภาพออกไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การสร้างเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสำคัญอีกหลายแห่ง การมีแผนการศึกษาแห่งชาติในปี 2503 การตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคขึ้นถึงสามแห่งในช่วง 2503-2510 ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมทั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หรือนิด้า ซึ่งก็ได้ความช่วยเหลือจากมูลนิธิฟอร์ด และ Midwest Consortium for International Affairs (MUCIA) ในสหรัฐอเมริกาเช่นกัน

นอกจากนี้ในช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญของการพัฒนาประเทศช่วงนี้ ยังมีการตั้งองค์กรที่หวังให้เป็น 4 เสาหลักของการพัฒนาประเทศ ได้แก่ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือสภาพัฒน์ฯ ดูแลทิศทางการพัฒนา สภาการศึกษาแห่งชาติ ดูแลเรื่องกำลังคน สภาวิจัยแห่งชาติ ดูแลการสร้างองค์ความรู้เพื่อนำการพัฒนา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดูแลการเก็บข้อมูลเพื่อติดตามงานพัฒนา การก่อกำเนิดของวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีในช่วงนี้ จึงนับว่าเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่นำตื่นตื่น ในบริบทของการพัฒนาประเทศไทยสู่ความทันสมัยในขณะนั้น

ยุค BABY BOOM และ ECONOMIC BOOM

วิทยาลัยเทคนิคแห่งใหม่ ที่ตำบล บางมด

“กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการดำเนินงานจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพชั้นสูง เพื่อฝึกฝนอบรมเยาวชนของชาติให้มีความรู้ทางวิชาช่างเทคนิคอันทันสมัย ในการนี้จึงได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคขึ้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแห่งหนึ่งคือวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ และในส่วนภูมิภาคอีก 3 แห่งคือวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ จังหวัดสงขลา วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา และวิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอันมาก ต่างนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้เป็นจำนวนมาก

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่าจำนวนนักเรียนที่สำเร็จชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษาแผนกวิทยาศาสตร์ เฉพาะในส่วนกลางคือพระนครและธนบุรี ปีหนึ่ง ๆ มีผู้สำเร็จออกมาเป็นจำนวนมาก และต่างก็พากันดิ้นรนที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่น้อยแห่ง และบ้างก็ขาดทุนทรัพย์หรือมีอุปสรรคต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยตามความตั้งใจได้ ฉะนั้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนเหล่านี้ให้มีโอกาสศึกษาต่อทางด้านวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตนในอันที่จะนำเอาวิชาความรู้ในด้านนี้ไปประกอบกิจการงานเลี้ยงชีพต่อไปในภายภาคหน้า กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่ตำบลบางมด อำเภอรามราชบุรี จังหวัดธนบุรี ให้ชื่อว่าวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี ทางเข้าเลยหลักกิโลเมตร

ที่ 9 เข้าไปเล็กน้อย จากต้นทางแยกถึงวิทยาลัยเป็นระยะทางประมาณ 2,500 เมตร วิทยาลัยเทคนิคนี้เปิดรับนักเรียนรุ่นแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2503 รับนักเรียนที่สำเร็จประโยคเตรียมอุดมศึกษาแผนกวิทยาศาสตร์ดังกล่าวแล้วโดยไม่จำกัดเพศเข้าศึกษาต่อ มีหลักสูตรการเรียน 3 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เช่นเดียวกับนักศึกษาที่สำเร็จจากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ

ในระยะแรกทำการสอนในสาขาวิชาช่างดังต่อไปนี้คือ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ และช่างโลหะ ในปีแรกให้เรียนทางอุตสาหกรรมศิลป์ กล่าวคือทุกคนต้องเรียนหลักการเบื้องต้นทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติของการช่างทั้ง 4 แผนก เมื่อจบหลักสูตรของปีแรกแล้ว จึงแยกไปศึกษาในสาขาการช่างอย่างหนึ่งอย่างใดที่สมัครไว้ หรือที่ตรงกับทัศนคติอีก 2 ปี วิทยาลัยจะพิจารณาและแนะแนวให้ตามความเหมาะสม โดยถือเอาผลของการศึกษาในปีแรกเป็นหลักมูล เมื่อนักเรียนเหล่านี้สำเร็จการศึกษาตามโครงการที่วางไว้ ก็จะเป็นผู้ที่มีความสันทัดในการช่าง รู้จักใช้เครื่องมือจักรกลสมัยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการก้าวหน้าในด้านเทคนิคของงานอาชีพประเภทต่าง ๆ สมกับความต้องการของรัฐบาลต่อไป” (จากบทบรรณาธิการแถลงวารสาร จันทรเกษม ฉบับที่ 49 เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2505 มีนางสาวแถบรัตน์ ภูมิรัตน เป็นบรรณาธิการ)

วิทยาลัย เทคนิคแห่งใหม่

การเป็นเบาะให้ “เทวดาทกสวรรค์”

และ การไปได้ดีในภาคเอกชนของศิษย์บางมดรุ่นแรก ๆ

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น เป็นผู้หนึ่งที่ผลักดันการตั้งวิทยาลัยเทคนิคขึ้นทั้งในส่วนกลางและในทุกภูมิภาค หลังจากที่มีการตั้งวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มแรกไปในช่วงปี 2495 คือวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และวิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ(ภาคเหนือ)แล้ว เมื่อมาถึงปี 2503 ที่มีการตั้งวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีขึ้น เป็นช่วงที่ประเทศกำลังเริ่มต้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ อย่างเต็มที่ มีบริษัทเอกชนรวมทั้งบริษัทต่างประเทศ ตลอดจนค้รรัฐวิสาหกิจของรัฐเองเริ่มกิจการต่าง ๆ ขึ้นอย่างกว้างขวาง อันยังเป็นการเพิ่มความต้องการกำลังคนทางเทคนิคและอาชีวศึกษาเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม ช่วงแรกของการเปิดรับนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีนั้น แม้จะได้เด็กที่จบมัธยมปลายมาจากโรงเรียนใหญ่ๆ ที่มีชื่อเสียงมากมาย แต่ก็ยังเป็นกลุ่มที่เรียกได้ว่าเป็น “เทวดาทกสวรรค์” คือเด็กที่พลาดหวังมาจากการสอบแข่งขันเข้าคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาฯ หรือเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยเทคนิคธนบุรีในขณะนั้นก็จะถูกจะเป็นทางเลือกที่ 4 หรือ 5 ของเด็กกลุ่มนี้ ต่อเมื่อดั้งมาแล้ว 5-6 ปีจนราว ๆ ปี 2510

ชื่อเสียงเกี่ยวกับคุณภาพของ “ช่างเทคนิคบางมด” จึงเริ่มเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะจากภาคเอกชนที่เริ่มการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ ด้วยความที่ตลาดงานภาครัฐในตอนนั้นไม่ค่อยมีตำแหน่งงานด้านเทคนิค (Technical operation) แต่กลับต้องการข้าราชการ (Bureaucrats) อันเป็นความต้องการต่อเนื่องมาตั้งแต่การสถาปนาระบบราชการในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 ช่างเทคนิคบางมดที่จบไปรุ่นแรกจึงมักไปอยู่ในภาคเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจที่เริ่มเปิดกิจการในช่วงนั้น และในส่วนของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจเองขณะนั้นก็ยังมิมีชนชั้นที่ให้ศักดิ์ศรีกับคนจบวิศวกรรมศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยใหญ่ ๆ มากกว่าคนจบ “ประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.)” แบบบางมด ดังนั้นศิษย์เก่าบางมดรุ่นแรก ๆ จึงมักไปเติบโตกันในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจอุตสาหกรรมมากกว่า

ส่วนการได้ชื่อ “บางมด” มาเป็นชื่อเล่นหรือฉายาตั้งแต่แรกก่อตั้งในปี 2503 เลย ก็เพราะสมัยนั้นที่ตั้งของวิทยาลัยคือตำบลบางมดมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไปถึง “ส้มบางมด” พอมีการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีขึ้นชื่อเรียกขานจากประชาชนจึงกลายเป็น “เทคนิคบางมด” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

“ ทวด ตลกสวรรค์ ”

หนุ่มเท่ แห่งยุค 60

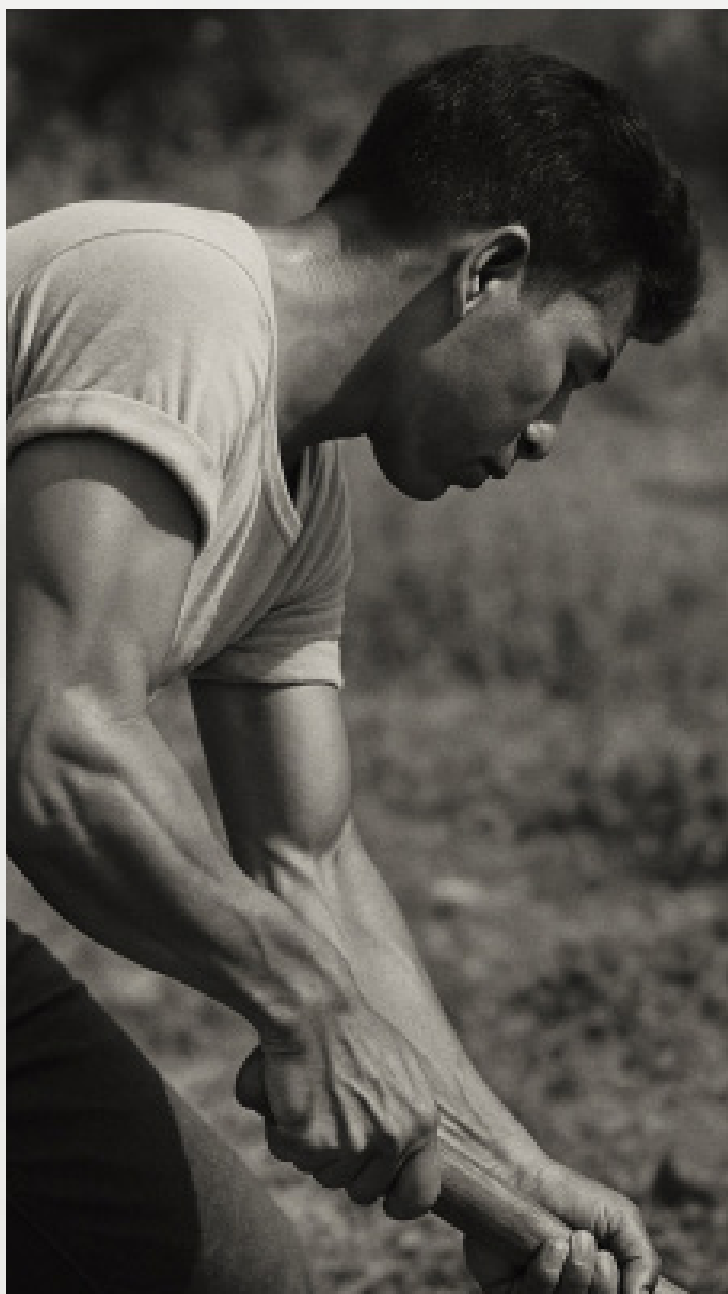
ช่วงแรก ๆ ของการเป็นวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีนั้น อยู่ในบริบทที่โอกาสการเรียนรู้ต่อมหาวิทยาลัยค่อนข้างจำกัด การเรียนต่อวิทยาลัยเทคนิคในสมัยนั้นจึงเป็นทางเลือกที่ดีไม่น้อย แล้วก็มีพ่อแม่ผู้ปกครองรวมทั้งเด็กที่จบมัธยมปลายเองเลือกเส้นทางสายเทคนิคนี้เป็นจำนวนมาก ขนาดที่ว่าอาจารย์รุ่นเก่าที่สอนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตั้งแต่รุ่น 1 เล่าว่า สมัยนั้นเด็กจบแปด (คือเด็กที่จบมัธยมปลายหรือม.8) ที่เลือกมาเรียนต่อวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีมีมาจากโรงเรียนดังแทบครบ ไม่ว่าจะเป็นเตรียมอุดมฯ เทพศิรินทร์ สวนกุหลาบ อัสสัมชัญ กรุงเทพคริสเตียน เซนต์คาเบรียล แม้แต่นักศึกษาหญิงคนแรก ๆ ของวิทยาลัยก็จบมาจากโรงเรียนมาแตร์เดอีก็มี เด็กที่มาเรียน “เทคนิคธน” ตอนนั้นยังมีหม่อมหลวง หม่อมราชวงศ์ และเด็กจากตระกูลใหญ่ ๆ

ก็มาเป็นศิษย์รุ่นแรก ๆ ของวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีด้วย อาจจะเป็นเพราะการเรียนเทคนิคสมัยนั้นมีงานทำแทบทุกคน ทั้งไปรับราชการ อยู่ในรัฐวิสาหกิจ และเข้าทำงานในบริษัทเอกชน สาขาที่ดู “เท่” กว่าเพื่อนก็เช่น สาขาไฟฟ้า แต่สาขาเครื่องกล โยธา และอุตสาหกรรมก็เป็นที่นิยมไม่ห่างกันมาก หลักฐานเชิงประจักษ์อีกเรื่องหนึ่งมาจากเรื่องเล่าของอาจารย์รุ่นเก่าที่สอนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีมาตั้งแต่รุ่น 1 ว่าหนุ่ม “เทคนิคธน” สมัยนั้นคงดูดีในสายตาชุมชนรอบ ๆ วิทยาลัยไม่น้อย เพราะเป็นภาพของนักศึกษาเทคนิคแบบ “คนหนุ่มจากในเมือง” มาเรียนในท่ามกลางเรือกสวนไร่นาที่แทบจะเป็นชนบทในขณะนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่ศิษย์เก่ารุ่นแรก ๆ ของบางมดหลายคนก็ได้กลายไปเป็น “เขยสวนส้มบางมด” ที่เป็นเอกลักษณ์ทางเศรษฐกิจของพื้นที่ในขณะนั้น

“กลุ่ม เทคนิคธน”

เด็กภูธร

สมัยนั้นก็ดีไปอย่างที่มีเด็กภูธรคือเด็กต่างจังหวัดเข้ามาเรียนวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีกันมากพอสมควร อาจจะมีครั้งต่อครั้งกับเด็กกรุงเทพฯ ข้อดีของเด็กต่างจังหวัดคือหนักเอาเบาได้ เดินเข้ามาเรียนเป็นกิโลก็ไม่บ่น ต้องขุดดินถางหญ้าช่วยกันทำให้วิทยาลัยอยู่กันได้ดีขึ้นก็เต็มใจช่วยกัน

นักศึกษา หมายเลข 001

อาจารย์ณรงค์ รื่นภาคพจน์ เป็นศิษย์บางมดรุ่นที่ 1 ท่านเป็นคนอยุธยา เกิดเมื่อปี 2483 เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นม.8 โรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร ท่านสอบเข้าเรียนได้ที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน แต่ด้วยความอยากเป็นช่าง ท่านจึงสมัครเข้าเรียนในสาขาไฟฟ้าที่วิทยาลัยเทคนิคธนบุรีแทน เลขประจำตัว 001 เมื่อเรียนจบแล้วในปี 2507 ได้เริ่มรับราชการที่วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ซึ่งอยู่ในโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้แยกส่วนของวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่นออกมาต่างหากจากส่วนที่ได้กลายเป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่นในเวลาต่อมา

อาจารย์ได้ทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อสาขาไฟฟ้ากำลัง และฝึกปฏิบัติในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นเวลา 5 ปีที่ประเทศเยอรมัน อันเป็นแหล่งบ่มเพาะและหล่อหลอมจิตวิญญาณความตั้งใจที่จะเป็น “ครูช่าง” ซึ่งความมุ่งมั่นนี้เองได้นำมาสู่การถ่ายทอดวิชาและความเป็นช่างร่วมกับเพื่อนอาจารย์ที่เป็นกัลยาณมิตร

ร่วมอุดมการณ์ครูช่าง ตลอดเวลา 32 ปีในชีวิตราชการของท่านที่วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น

ภาพจำของเพื่อนร่วมงานและลูกศิษย์เกี่ยวกับท่าน คือเป็นคนรูปร่างสันตัดตัดผมสั้นเกรียน ผิวนวล กล้ามโต และใส่เซฟตี้ชูส์อยู่ตลอดเวลา จนได้รับฉายาจากลูกศิษย์รุ่นแรก ๆ ว่า “ไอ้ย่น” ซึ่งอาจารย์ก็ชอบและยินดีให้ลูกศิษย์กล่าวถึงในฉายาดังกล่าว ท่านเกษียณก่อนอายุจากวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วไปใช้ชีวิตในช่วงที่โรงงานอุตสาหกรรมพลังงานแถบตะวันออกเฉียงกลาง เป็นเวลา 8-9 ปี หลังจากนั้น ได้กลับมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งในประเทศ โดยแห่งสุดท้ายอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง เมื่อล่วงเข้าสู่วัยชราท่านก็ได้ย้ายมาใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายเป็นเกษตรกร ที่จังหวัดชัยภูมิ อันเป็นพื้นที่ใช้ชีวิตในช่วงบั้นปลาย จนท่านจากไปอย่างสงบ เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2568 เมื่ออายุ 85 ปี

“ไฉ่ยฺน”

“ภาพสร้างขึ้นด้วย GenerativeAI”

สำนักงาน สมัยแรก

สมัยแรกของวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีคือในช่วงปี 2503 นั้น อุปกรณ์สำนักงานจำกัดจำเขี่ยมาก แม้แต่เครื่องเขียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่อาจารย์ก็หามากันเอง ไม่ค่อยมีให้เบิกนัก นอกจาก “ปากกาแดง” ไว้ตรวจข้อสอบ อุปกรณ์อย่างเครื่องอัดสำเนาเอกสารยุคแรก ๆ สมัยนั้นมียี่ห้อหลัก ๆ คือยี่ห้อ Roneo อันเป็นที่มาที่คนรุ่นนั้นจะเรียกเครื่องอัดสำเนาเอกสารว่าเครื่องโรเนียว กับยี่ห้อ Gestetner เครื่องอัดสำเนาใช้ผลิตเอกสารจำนวนมาก (ก่อนใช้เครื่องถ่ายเอกสารได้มากในทศวรรษ 2510) เช่น เอกสารคำบรรยาย ใบงาน แล็บชีท ข้อสอบ ประกาศ เครื่องคิดเลขแบบจักรกลไม่ใช่ไฟฟ้า มีแป้นกดไม่ใช่แป้นสัมผัส

เวลากดเลขเสร็จต้องโยกคันให้คำนวณ และเครื่องพิมพ์ดีด (แบบเก่าไม่ใช่ไฟฟ้าเช่นกัน) ก็มีอย่างละเครื่องทั้งวิทยาลัย เสียก็ซ่อมเอา แต่ก็ไม่ได้มีปัญหาอะไร อาจารย์ของวิทยาลัยสมัยนั้นต้องใช้เครื่องอัดสำเนาเอกสารเป็นทุกคนเพราะต้องทำข้อสอบ เครื่องใช้สำนักงานนั้นจำกัดจนกระทั่งถึงขั้นที่อาจารย์ต้องใช้ “สไลด์รูล” ในการคิดคะแนนสอบ นักศึกษาก็มี ในการติดต่อสื่อสารทางไกล ใช้ได้แต่สื่อสารทางเสียง มีโทรศัพท์ทางไกลที่ข้าราชการในกรมกองต้องขออนุญาตอธิบดี ส่วนบางมดต้องขออนุญาตผู้อำนวยการหรือต่อมาขอรองอธิการบดี ในทศวรรษ 2520 มีเครื่องแฟกซ์เข้ามาทำให้ส่งอักษร ตาราง และรูปได้

RONEO

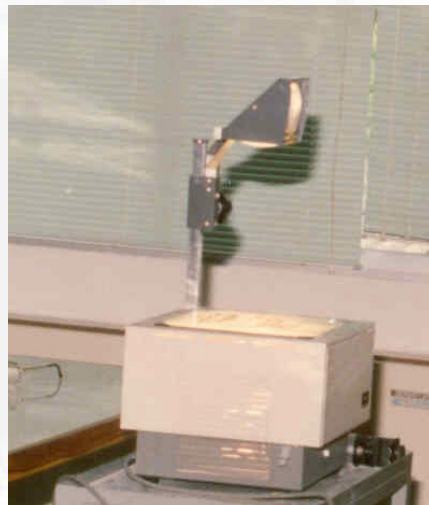

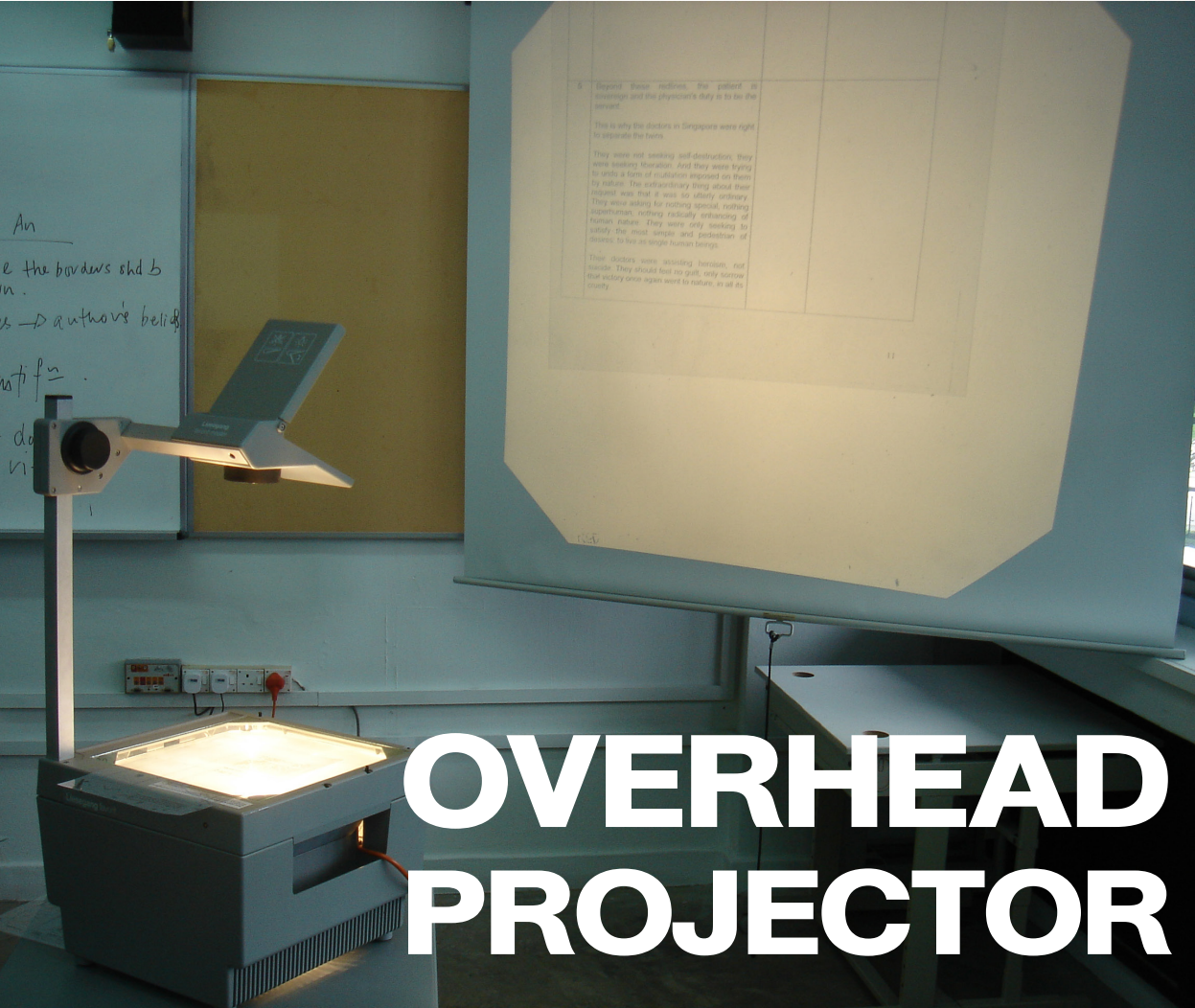
เครื่องถ่ายเอกสาร

เครื่องแรก

เรามีเครื่องถ่ายเอกสารเครื่องแรกก็ราวปี 2506 ตอนที่ UNESCO เข้ามาช่วยผ่านท่านอธิบดีสนั่น สุมิตร แห่งกรมอาชีวศึกษา มีทั้งเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องถ่ายไมโครฟิล์ม เครื่องฉายหนัง เครื่อง Overhead Projector ถือว่าล้ำสมัยมากในขณะนั้น แล้วตอน UNESCO เข้ามา

ท่านอาจารย์สนั่นก็ได้ให้มาตั้ง Office ที่วิทยาลัย ใช้อาคารเดียวกันกับบุคลากรของวิทยาลัย อุปกรณ์ทันสมัยต่าง ๆ สมัยนั้น อาจารย์และเจ้าหน้าที่ของทางวิทยาลัยจึงได้ใช้ไปด้วย

OVERHEAD PROJECTOR

รถเมล์บริษัท “ธน-นคร” สาย 84

เส้นทาง “วงเวียนใหญ่-พระประแดง”

รถเมล์สมัยแรกนั้นยังไม่มีรถเมล์ที่เป็นบริการสาธารณะที่วิ่งเข้าไปถึงบางมดเหมือนในปัจจุบัน แต่เป็นรถเมล์ของบริษัท “ธน-นคร” ที่จัดเป็นบริการให้วิทยาลัยเป็นพิเศษ วิ่งจากวงเวียนใหญ่ตรงโรงหนังเฉลิมเกียรติมาถึงวิทยาลัย ใช้เวลาราวหนึ่งชั่วโมง ส่วนรถเมล์สาธารณะนั้นมาทีหลังอีกหลายปี เรื่องเล่าสมัยนั้นก็คือ

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีรุ่นแรก ๆ มักจะหัวร้างข้างแตกกันบ่อย ๆ เพราะนั่งรถเมล์บนถนนที่ค่อนข้างขรุขระเพราะเป็นถนนลูกรังเข้ามาทุกวัน บางวันตกหลุมตกร่องก็กระเด็นกระดอนหัวชนเพดานรถจนหัวแตก ต้องมาโรงพยาบาลคือที่โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้าฯ ทำแผลให้เป็นประจำ

อาจารย์ สาว ๆ กับ ลูกศิษย์ หนุ่ม ๆ

อาจารย์เอมอร ศรีนิลทา อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่สอนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี มาตั้งแต่รุ่นที่ 1 เล่าให้ฟังว่า ตอนนั้นเป็นปี 2504 อาจารย์เพิ่งจบจากคณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ซึ่งเพิ่งแยกจากการเป็นแผนกในคณะอักษรศาสตร์มาตั้งเป็นคณะในปี 2500 และอาจารย์ก็เป็นนิสิตรุ่นแรกของคณะ เมื่อจบแล้วพอดียังไม่มีอัตราครูบรรจุในโรงเรียนใดจึงได้มาอยู่กรมอาชีวศึกษา และได้เลือกมาอยู่วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี ที่มีอัตราครูสอนภาษาอังกฤษว่างอยู่พอดี

อาจารย์เล่าว่าตอนนั้นอาจารย์น่าจะอายุสือน้อยที่สุดคนหนึ่งเพราะอาจารย์ส่วนใหญ่จะโอนย้ายมาและมีอายุสูงกว่าทั้งสิ้น และด้วยความที่เป็นอาจารย์สาว ๆ ที่มีอยู่ไม่กี่คนตอนนั้น ก็จะมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับลูกศิษย์หนุ่ม ๆ อยู่นั่นเอง ตั้งแต่การรับน้องอาจารย์ใหม่ ไปจนถึงการโดนลูกศิษย์จีบหรือขอเป็นน้องชาย แต่ก็ไม่ได้ทำให้นักใจอะไรเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเคารพ

เชื่อฟังดี จะมีก็เพียงแต่ขี้เกียจบ้าง เพราะวิชาภาษาอังกฤษสมัยนั้นมักเป็นยาขมของนิสิตนักศึกษาอยู่แล้ว

อาจารย์ประภา ผู้อำนวยการวิทยาลัยขณะนั้น ก็ไม่ได้กังวลอะไรกับอาจารย์สาว ๆ และลูกศิษย์หนุ่ม ๆ นัก เพียงแต่เตือนอาจารย์สาว ๆ ว่า “วันไหนใส่กระโปรงแคบมาก็อ่าไปยืนฟังใต้ตึกนักศึกษาที่พอ” ชะรอยจะกลัวว่าจะทำให้ลูกศิษย์หนุ่มใจคอไม่ดี แล้วอาจารย์ก็ได้สอนและดูแลนักศึกษารุ่นแรก ๆ นี้อย่างดี ตามที่อาจารย์ประภาคมักจะสั่งสอนไว้ว่าให้ปฏิบัติต่อนักศึกษาเหมือนลูกหลาน บางคนมาจากต่างจังหวัดตอนมอปรับตัวไม่มีผู้ปกครองมาเซ็นชื่อเป็นผู้ปกครองก็มาขออาจารย์เป็นผู้ปกครองให้ และเคยมีนักศึกษาคนหนึ่งถึงขั้นมาขอยืมเงินสามสิบบาทเพื่อไปไถ่ไม้บรรทัดสไลด์รูลจากโรงจํานาเพื่อจะเอามาใช้สอบก็มี (อาจารย์เอมอร ศรีนิลทา, สัมภาษณ์ 28 กุมภาพันธ์ 2568)

อาจารย์สาว ๆ

ภาพสร้างด้วย AI

โลกและสังคมไทยในยุค 1960s

ที่เป็นบริบทการเติบโตของ วทร.

จากปี 2503 ถึง 2514

ยุค 1960s เป็นทศวรรษหลังการฟื้นตัวหลังสงครามโลกครั้งที่สอง หลายประเทศในยุโรปและญี่ปุ่นฟื้นตัวจากสงครามอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะญี่ปุ่นที่เริ่มก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกเองก็ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจอย่างมาก ถือเป็นยุค Economic boom และ Baby boom ที่มีการเติบโตของชนชั้นกลางและกระแสบริโภคนิยมอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งการที่โลกได้เข้าสู่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์กับการส่งยานอพลโล่ 11 ไปลงดวงจันทร์สำเร็จในปี 1969 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในทศวรรษ 1960s อเมริกาและโซเวียตรัสเซียเป็นสองมหาอำนาจหลักเล็งการปะทะกันโดยตรงเช่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ทำสงครามผ่านตัวแทน (Proxy war) แข่งกันทางทหาร อาวุธนิวเคลียร์ การสำรวจอวกาศ สนับสนุนทางทหารและเศรษฐกิจ พยายามเข้าครอบงำประเทศที่ได้อิสรภาพใหม่หลังประกาศเอกราชจากเจ้าอาณานิคมเก่า เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส

ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ยุค 1960s ถือเป็นยุคแห่งการปฏิวัติทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและยุโรป มีการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิพลเมือง และการเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ การกำเนิดวัฒนธรรมฮิปปี้ ยาเสพติด ยาคุมกำเนิด และการกำเนิดดนตรีร็อก แอนด์โรล เพลงป๊อป รวมทั้งศิลปินในตำนานอย่าง The Beatles, The Who, Bob Dylan และ Andy Warhol

ยุค 1960s ยังเป็นยุคของสงครามเย็นและความตึงเครียดระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต มีวิกฤตการณ์การเผชิญหน้าในคิวบาที่เกือบพาโลกเข้าสู่สงครามนิวเคลียร์และสงครามโลกครั้งที่ 3 ในปี 1969 นอกจากนี้ ยังมีสงครามเวียดนามที่กินเวลายาวนานตลอดทศวรรษ

ประเทศไทยในยุค 1960s อยู่ภายใต้การปกครองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งเป็นยุคของเผด็จการทหาร มีการปราบปรามผู้เห็นต่างและการควบคุมสื่ออย่างเข้มงวด ประเทศไทยเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกในปี 1961 ซึ่งเน้นทั้งการพัฒนาภาคเกษตรกรรมและโครงสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรม โดยไทยเป็นพันธมิตรสำคัญกับสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาช่วยเหลือไทยทุกด้าน ทั้งด้านการทหาร เศรษฐกิจ และการศึกษารวมทั้งการเป็นพันธมิตรในสงครามเวียดนาม โดยรัฐบาลไทยอนุญาตให้สหรัฐฯ เข้ามาตั้งฐานทัพในไทยเพื่อปฏิบัติการในเวียดนาม

ยุคนี้ยังเป็นยุคของการถือกำเนิดและเติบโตของธุรกิจสินค้าในกำกับกระทรวงต่าง ๆ ทั้งที่ตั้งมาก่อนหน้านั้น เช่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การสะพานปลา องค์การคลังสินค้า องค์การทอผ้า องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป องค์การแก้ว องค์การฟอกหนัง องค์การแบตเตอรี่ ในกำกับกระทรวงเกษตร และกระทรวงอุตสาหกรรม

และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ได้แก่ การไฟฟ้านครหลวง(2501) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (2503) การประปานครหลวง (2510) ในกำกับกระทรวงมหาดไทย องค์การสุรา (2506) ธนาคารกรุงไทย(2509) ในกำกับกระทรวงการคลัง องค์การเภสัชกรรม (2509) ในกำกับกระทรวงสาธารณสุข การบินไทย (2503) ในกำกับกระทรวงคมนาคม เป็นต้น

ช่วงทศวรรษนี้ยังได้เห็นถึงความสำเร็จของการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ 2503 โดยมีจำนวนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัวรวมทั้งการเติบโตของระบบอุดมศึกษาที่มีมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว จากเดิมที่มีเพียง 5 แห่งคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (ชื่อในขณะนั้นของมหาวิทยาลัยมหิดลที่มาได้รับพระราชทานชื่อใหม่ในปี 2512) และมหาวิทยาลัยศิลปากร ก็เพิ่มขึ้นมาอีกถึง 4 แห่งในช่วงปี 2503-2510 ได้แก่ มหาวิทยาลัยภูมิภาค 3 แห่ง คือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่(2507) มหาวิทยาลัยขอนแก่น(2509) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2510) รวมถึงสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2509) และยังคงตามมาด้วยมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ตั้งในปี 2514 ในระบบตลาดวิชาที่ไม่จำกัดการรับนักศึกษา

ที่มาของ คตินิยมมหาวิทยาลัย

คตินิยมของมจร.ว่า “ทนต์ เสฎฐโฐ มนุสเสสสุ” หรือ “ในหมู่มนุษย์ ผู้ที่ฝึกตนดีแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุด” มีที่มาจากคำที่อาจารย์ประภา ประจักษ์ศุภนิติ ผู้อำนวยการวิทยาลัยคนแรก เป็นผู้ที่มีคำพูดหรือคติเตือนใจไว้สอนอาจารย์และเจ้าหน้าที่สมัยนั้น ด้วยความที่ท่านอาจารย์ประภาเป็นคนสุภาพ อ่อนโยน และยึดถือหลักทางศาสนาในการดำเนินชีวิตอยู่เป็นนิจ ท่านจึงมักเอหลักศาสนามาใช้สอนใจและอบรมคนในวิทยาลัยสมัยนั้น คตินิยมหนึ่งที่ท่านให้คนพิมพ์และไปติดไว้ในห้อง 107 ที่เป็นห้องทำงานรวมของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ รวมทั้งพนักงนของห้องปฏิบัติการ 1 หรือช้อป 1 แผนกเครื่องกล (ยังมีโครงอาคารช้อป 1 ให้เห็นได้ในปัจจุบัน) คือคตินิยมที่ว่า “The Trained Man Wins” หรือ “ผู้ที่ฝึกตนดีแล้วเป็นผู้ชนะ” และคตินิยมนี้นี้เองที่ท่านอาจารย์ประภาได้ยึดเป็นหลักของวิทยาลัย และได้แปลเป็นภาษาบาลีด้วยความกรุณาของท่านเจ้าคุณวัดบรมนิวาสฯ ที่ช่วย

หาคำบาลีที่ใกล้เคียงที่สุดให้ จนได้กลายเป็นคตินิยมในภาษาบาลีคือ “ทนต์ เสฎฐโฐ มนุสเสสสุ” ที่ใช้เป็นคตินิยมของ มจร. และอยู่ในตรา มจร.มาจนถึงปัจจุบัน

ดร.เกษณพงศ์ กิรติกร อดีตอธิการบดี มจร. ช่วงปี 2541-2549 ท่านเป็นนักเรียนทุนรัฐบาลสหราชอาณาจักร เรียนจบทางวิศวกรรมไฟฟ้าจาก University of Glasgow และกลับมาร่วมงานกับบางมดในปี 2516 ซึ่งขณะนั้นได้รวมกับวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคมนนทบุรี วิทยาลัยช่างก่อสร้างบางพลัด และวิทยาลัยเกษตรกรรมเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าแล้ว เล่าให้ฟังว่า คำขวัญจากท่านอาจารย์ประภาวันหนึ่งมีอาจารย์รุ่นใหม่แปลและถามอาจารย์เกษณพงศ์ด้วยความสงสัยว่า “คนรถไฟชนะ (The Train(ed) Man Wins)” ทำไมจึงมาเป็นคำขวัญ มจร.ได้

“ทบุดโต เสฏฐโง มนุสฺสเสสฺส”

สี่ ของ มหาวิทยาลัย

เรื่องสี่ประจำมหาวิทยาลัยที่มีรากมาจากสมัย เป็นวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีนั้น มีคำอธิบายที่เรียบง่าย มากก็คือสี่ส้มหรือสี่แสดนั้น มาจากสีดอกไม้ประจำถิ่น บางมดสมัยนั้นคือดอก “ธรรมรักษา” ซึ่งเป็นพืชตระกูลเดียวกับพุทธรักษาแต่ต้นเล็กกว่า ดอกสี่ส้ม ส่วนสี่เหลือง

ในตราวิทยาลัยมาจากสีเหลืองในตราเสมอธรรมจักรของ กระทรวงศึกษาธิการที่เป็นต้นสังกัดตอนนั้น นอกจากนี้ สี่ส้มหรือสี่แสดนั้นก็ยังเป็นสีประจำวันพฤหัสบดีอันเป็น วันประสูติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อีกด้วย

วันพระราชสมภพ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
วันพฤหัสบดีที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2347

ใครปั้น

พระบรมรูปรัชกาลที่ 4

หน้ามหาวิทยาลัย

พระบรมรูปรัชกาลที่ 4 หน้ามหาวิทยาลัยที่
ป็นขึ้นในปี 2525 นั้น ปกติต้องใช้ปฏิมากรหรือช่างปั้น
ของกรมศิลปากร แต่ตอนนั้นคุณสุจิตราฯ พยาบาล
ที่ดูแลนักศึกษาบางมด สามิท่านเป็นผู้กำกับตำรวจ
ที่อ่างทอง ได้แนะนำให้อู้จักช่างปั้นของวัดศีลขันธ
(วัดศีลขันธาราม อำเภอโพร้ทอง จังหวัดอ่างทอง) ซึ่ง
เป็นช่างปั้นจากสุพรรณบุรี ชื่อ พิเชษฐ์ กาญจนสุพร เป็น
ผู้ที่ปั้นพระบรมรูปพระมหากษัตริย์รัชกาลต่าง ๆ ได้สวยงาม
กลุ่มศิษย์เก่าที่ริเริ่มและสนับสนุนการสร้างพระบรมรูป
ขึ้น เมื่อไปชมฝีมือช่างที่วัดก็เห็นดีด้วย อีกทั้งแบบที่สร้างก็

เป็นแบบประทับนั่งซึ่งเป็นแบบที่กรมการวิทยาเขตของ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ สมัยนั้น (ที่ยังรวมกัน
เป็นสถาบันเดียวที่มีสามวิทยาเขตคือ ธนบุรี พระนครเหนือ
และลาดกระบัง) เห็นชอบ ต่างจากแบบของที่วัดราชประดิษฐ์
อันเป็นวัดประจำรัชกาลที่จะเป็นแบบประทับยืน ในที่สุด
จึงได้จ้างช่างสุพรรณท่านนี้แกะแบบปั้นพระบรมรูป
รัชกาลที่ 4 ที่ประดิษฐานอยู่หน้ามหาวิทยาลัยมาจนถึง
ปัจจุบัน และพระบรมรูปในลักษณะเดียวกันด้วยฝีมือ
ช่างปั้นคนเดียวกันก็จะพบและสักการะได้ที่วัดศีลขันธาราม
จังหวัดอ่างทองในปัจจุบัน

ความหมายและคุณค่าของ พระราชลัญจกร อันเป็นตราประจำสถาบัน

ตราประจำสถาบันซึ่งนำมาจากตราพระราชลัญจกรหรือตราประจำพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น มีความหมายและความสำคัญที่ลึกซึ้งขึ้นกว่าในรัชกาลก่อนพระองค์ เพราะจากเดิมในยุครัตนโกสินทร์นั้น ตราประจำพระองค์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ก็มักจะมีลักษณะที่เรียบง่ายที่มีความหมายแทนองค์พระมหากษัตริย์เท่านั้น เช่น ตราประจำพระองค์รัชกาลที่ 1 คือพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ก็เป็นรูปอุณาโลมหรือ “อุ” ซึ่งตัวอักษรนี้มักใช้เป็นตัวอักษรประดับที่ธงนำทัพ สมัยที่ยังทรงเป็นเจ้าพระยามหาคหบดีก็ จึงได้นำอักษรนี้มาเป็นตราประจำพระองค์หรือตราประจำพระองค์รัชกาลที่ 2 คือพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นรูปครุฑยุดนาค ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่มาจากพระนามเดิมว่า “ฉิม” ซึ่งตามความเชื่อในวรรณคดีไทยเกี่ยวข้องกับครุฑซึ่งเป็นเทพองค์หนึ่งที่ประทับอยู่ในวิมานฉิมพลี จึงทรงให้ใช้รูปครุฑยุดนาคเป็นตราประจำพระองค์ ส่วนในรัชกาลที่ 3 คือพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีตราประจำพระองค์เป็นรูปปราสาท เป็นสัญลักษณ์ที่มาจากชื่อเดิมของพระองค์เช่นกันที่ชื่อ “ทับ” คือหมายถึงบ้านหรือที่อยู่ จึงทรงโปรดให้ใช้รูปปราสาท อันหมายถึงที่อยู่ของพระองค์ เป็นตราประจำพระองค์

แต่เมื่อมาถึงสมัยสิ้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 4 คือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้ออกแบบตราพระราชลัญจกรที่มีความหมายลึกซึ้งขึ้นมาก มีทั้งรูปพระมหาพิชัยมงกุฏอันเป็นสัญลักษณ์จากชื่อเดิมของพระองค์คือเจ้าฟ้ามงกุฏ อันเป็นเครื่องอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ และยังประกอบด้วยเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ มีเศวตฉัตรอยู่หน้าข้างทั้งสองข้าง มีพานทองวางพระแว่นสุริยกานต์หรือเพชรข้างหนึ่ง สมุดตำราอีกข้างหนึ่ง รูปพระแว่นสุริยกานต์หรือเพชรมาจากฉายาเมื่อทรงผนวชว่า “วชิรญาณ” ส่วนสมุดตำรามาคจากเหตุที่ได้ทรงสนพระทัยศึกษาทั้งทางอักษรศาสตร์และดาราศาสตร์เป็นพิเศษ นับเป็นตราประจำพระองค์ที่มีความสวยงาม และมีความหมายลึกซึ้งทั้งที่เกี่ยวกับตัวพระองค์เอง และที่เป็นความหมายที่ต่อยอดถึงฐานะและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ และตราประจำพระองค์ของรัชกาลที่ 4 นี้ ก็ได้กลายเป็นต้นแบบของการออกแบบตราประจำพระองค์ในเวลาต่อมา นั่นคือการมีพระมหาพิชัยมงกุฏและการมีเศวตฉัตรประกอบอยู่ในตราพระราชลัญจกรหรือตราประจำพระองค์พระมหากษัตริย์ในแทบทุกรัชกาลต่อมา

ตราประจำสถาบัน

อาจารย์ประจำ

ผู้สร้างทั้งมาตรฐาน และ วัฒนธรรมการทำงาน

ท่านอาจารย์ประภา นั้น อาจารย์รุ่นเก่าเล่าให้ฟังว่า ท่านเป็นคนสุภาพเรียบร้อย ให้เกียรติ และอ่อนน้อมมาก ในขณะเดียวกัน ท่านก็เป็นเจ้านายที่ละเอียด ประณีต และใส่ใจกับลูกน้องไม่ว่าจะเป็นอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่เหมือนลูกหลาน แล้วก็เป็นคนที่มีภาษาดีมาก ท่านจะสอนงาน ด้วยวิธี “สอนแบบไม่สอน” แต่ใช้ให้ไปทำอะไรหลายๆ อย่างที่เป็นการพัฒนาตัวเอง หรือไม่ก็เอาคติดีๆ มาสอน ลูกน้อง เช่น ทำป้ายติดไว้ในห้องทำงานรวมว่า “Efficiency is the ability to work plus the desire to do it better.” เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ท่านก็ยังปกป้องลูกน้องเวลาที่ ต้องทำอะไร “นอกกรอบ” บ้าง ในสมัยที่เราอยู่กับข้อจำกัด ของระเบียบราชการมากมาย ความเป็นอาจารย์ประภา นี้ ไม่มากก็น้อยน่าจะมีส่วนช่วยสร้างวัฒนธรรมของ มจร. ที่เคารพให้เกียรติกัน เป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่ค่อยมีเรื่อง ขัดแย้งอะไรกันนัก แต่ในขณะเดียวกันก็ละเอียดและประณีต ต่อหน้าที่หรือภารกิจที่ต้องกระทำ รวมถึงการกล้าริเริ่ม สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ยประภา ประจักษ์ศุภนิติ สด.บ. (จุฬา
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค ธนบุรี
(กำลังศึกษา - ดุจมาน ณ สหรัฐอเมริกา)

“สอน ||| ไม่สอน”

วาทะ อาจารย์ประภา ประจักษ์ศุภนิติ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนครบุรี ปี 2503-2512

“พ.ศ. 2505 วิทยาลัยเทคนิคนครบุรี มีอายุ 3 ขวบ ถนนประชาธิปไตยเป็นเพียงคันดิน กว้างประมาณ 6 เมตร ริมทั้ง 2 ข้างเป็นบ่อหลาเล็กไม่เกิน 2 เมตร กว้างประมาณ 2 เมตร (บ่อหลา เป็นศัพท์ที่ชาวราชบุรีบูรณะเขาใช้กัน ผู้เขียนมารู้ความหมายก็ตอนมาอยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคนครบุรี จากลักษณะที่เห็นจะเรียกว่าคูก็คงไม่ผิด แต่เขาว่าในการจองถนนในที่ที่เป็นร่องสวนหรือท้องนา ถ้างบประมาณจำกัดเขาก็จะขุดเอาดินในที่นั้นแหละมาพูนเป็นถนนไม่ซื้อดินมาจากที่อื่น ค่าแรงขุดคิดกันเป็นหลา ก็เลยเรียกว่าบ่อหลา) ผิวจราจรของถนนประชาธิปไตยจึงเป็นดินเหนียว ถ้าแห้งก็แตกกระแหง ถูกยวดยานที่บุกฝ่าแล่นทับซ้ำ ๆ เข้าก็จะเป็นฝุ่นหรือหลุมแอ่ง พอถูกฝนเข้าก็จะกลายเป็นเลนหนา ๆ บาง ๆ ลื่นไถลไถลอย่างว่าแต่รถเลย คนเดินก็ถล่อย ตกบ่อหลากันไม่รู้เท่าไรต่อเท่าไร นักเรียนบางคนเข้าห้องเรียนมอมแมมทั้งตัว”

การขุดดินท้องนาหรือข้างทางขึ้นมาถมเป็นถนน ยกให้สูงกว่าสองข้างทาง เป็นเทคนิคการทำถนนใหม่ทั่วประเทศไทย เราจึงเห็นทางหลวงถนนหลักในต่างจังหวัดมีคูน้ำสองข้าง จนเมื่อประมาณสามสิบปีที่เราเปลี่ยนเทคนิค การทำถนนโดยเกรดเอาเลนหรือดินเดิมออกมาถมและบดซ้ำ เป็นชั้นๆ เป็นฐานราก และสูงกว่าสองข้างทาง

“ความลำบากยากเข็ญในการสัญจรเข้าออกจากวิทยาลัยฯ ปีคับขันให้นักศึกษาสุดจะทนทาน จึงรวมตัวกันไปขอขบามิของผู้บริหารประเทศเป็นที่พึ่ง เพราะจะอุทธรณ์ต่อฝ่ายปกครองระดับกรม-กระทรวงที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณูปโภคก็ครั้งที่หนักก็ไร้ผล ในปีนั้นท่านจอมพลสฤษดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี นายเจริญ เสนารัตน์ แห่งแผนกวิชาช่างก่อสร้างของวิทยาลัยเทคนิคนครบุรี เป็นประธานนักศึกษา นายเจริญฯ นำคณะนักศึกษาทั้งวิทยาลัยฯ ไปขอความช่วยเหลือจากท่านจอมพล ณ ทำเนียบรัฐบาล หลังจากที่ท่านจอมพลได้ชักใช้นายเจริญฯ จนเข้าใจความทุกข์ร้อนดีแล้ว ท่านก็ได้สั่งการให้กรมโยธาธิการรับไปปิดเปาแก้ไข คั้นนั้นทั้งโทรศัพท์และวิทยุออกอากาศกันแซ่ในภาคข่าวประจำวัน ตอนท้ายของข่าว ผู้รายงานกล่าวด้วยว่าท่านจอมพลได้ปรารภว่าใครเป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนนี้” แต่สุดท้ายท่านเล่าว่าไม่ได้มีการตำหนิหรือเกิดผลกระทบใด ๆ กับตัวท่านหรือวิทยาลัยเลย (จาก “ลิขิตชีวิต” โดยประภา ประจักษ์ศุภนิติ ใน 30 ปี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ นครบุรี 2503-2533)

“ภาพสร้างขึ้นด้วย GenerativeAI”

อาจารย์ ประภา ประจักษ์ศุภนิติ

รูปปั้น อาจารย์ประจำ

รูปปั้นอาจารย์ประจำ ผู้อำนวยการวิทยาลัย
เทคนิคธนบุรีท่านแรกที่ตั้งอยู่หน้าคณะวิศวกรรมศาสตร์นั้น
เป็นรูปปั้นที่มีความพิเศษอยู่หลายประการ โดยเฉพาะ
วัสดุที่ใช้แร่ลีสต์ดำ ซึ่งปกติมักใช้กับการปั้นพระพุทธรูป
หรือรูปพระอริยสงฆ์นั้น ได้นำมาใช้ในการปั้นรูปสามัญชน
เป็นครั้งแรก อีกทั้งวัสดุประสานในการหล่อก็ใช้วัสดุ
คุณภาพสูงคือเป็นวัสดุประสานแบบเดียวกับที่ใช้ในการ

ต่อเรือเดินสมุทร ช่างปั้นก็จัดหาวัสดุพิเศษจากสระบุรี
โดยกลุ่มศิษย์เก่าที่จัดสร้างเพื่อแสดงกตัญญูแก่ต่อ
ท่านอาจารย์ประจำ ตามประวัติทราบว่าช่างปั้นท่านนี้
เป็นช่างเก่าแก่ที่ทำงานในโรงหล่อพระ ทั้งวัสดุและการปั้น
จึงออกมาสวยงาม รูปปั้นนี้จึงเป็นสิ่งพิเศษที่มีความเป็น
มาที่พิเศษสำหรับชาว มจร.ทุกคน

รูปปั้นเรณิลดำ อาจารย์ ประภา

ร้านป้าสม

ป้าสม หรือ ป้าสมบุญ เป็นชื่อร้านขายข้าวร้านหนึ่งในโรงอาหารริมน้ำหลังเดิมที่เปิดขายมายาวนานตั้งแต่สมัยเป็นวิทยาลัยเทคนิคชลบุรี ร้านป้าสมมีข้าวราดแกงวางขาย 10 กว่าเมนู วางขายตั้งแต่หกโมงครึ่ง พอช่วงเที่ยงใกล้บ่ายอาหารจวนหมดแล้ว ก็ปรับเป็นเมนูสมใจนึก ซึ่งเป็นเมนูตามคำขอ นักศึกษามักมาออเดอร์ให้ป้าสมทำเมนูโปรด จนกลายเป็นเมนูตาม “อ้วน” เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีคำว่าร้านอาหารตาม “สั่ง”

เมนูข้าวแกงสุดฮิตของร้านป้าสมที่ต้องมีทุกวันขาดไม่ได้ในสมัยนั้นคือ “พะแนงหมู” และ “พะโล้หมู”

ซึ่งเป็นเมนูพื้น ๆ แต่ถูกใจนักศึกษา ในบรรดาลูกค้าประจำของร้าน หนึ่งในนั้นคืออาจารย์เอก ไชยสวัสดิ์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาระบบควบคุมและเครื่องมือวัด คณะวิศวกรรมศาสตร์ และอดีตคณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ (ปัจจุบันท่านคือรองศาสตราจารย์ ดร.เอก ไชยสวัสดิ์ ผู้อำนวยการศูนย์สอบเทียบเครื่องมือวัดอุตสาหกรรม) เล่าว่าร้านป้าสมไม่ใช่เพียงร้านข้าวธรรมดา แต่เป็นจุดเริ่มต้นแรก ๆ ของความทรงจำของชาวบางมดที่เต็มไปด้วยความอบอุ่นของบรรยากาศ และรสชาติแสนอร่อยของอาหารทุกจาน

ป้า สมบุญ

“ภาพสร้างขึ้นด้วย GenerativeAI”

กำเนิด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

ในบริบทการเรียกร้องโอกาส การเรียนต่ออุดมศึกษา

ในช่วงวิทยาลัยเทคนิคทั้งสามแห่ง คือวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ และวิทยาลัยโพรคมนาคม รวมตัวกันขึ้นเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าในปี 2514 นั้น ยังเป็นช่วงที่การสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีการแข่งขันสูงมาก ในยุคนั้น การสอบ Entrance เข้ามหาวิทยาลัยถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิตของนักเรียน เพราะมหาวิทยาลัยของรัฐมีจำนวนจำกัด ทำให้การแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเหล่านี้เข้มข้นมาก นักเรียนจำนวนมากต้องเตรียมตัวอ่านหนังสืออย่างหนัก และหลายคนต้องเสียเวลาและเงินทองไปกับการเรียนพิเศษเพื่อเพิ่มโอกาสในการสอบ บรรยากาศในสังคมขณะนั้นก็เต็มไปด้วยความคาดหวังจากครอบครัวที่ต้องการให้บุตรหลานเข้ามหาวิทยาลัยที่ดีได้ เด็กที่จบมัธยมปลายยุคนั้นจึงรู้สึกกดดันและเครียด กว่าสมัยนี้มาก โดยเฉพาะเมื่อผลสอบออกมาและพบว่าตนเองไม่ผ่าน

การสอบ Entrance เด็กจำนวนมากรู้สึกผิดหวังและสูญเสียความมั่นใจ บางคนอาจต้องหางานทำหรือเรียนต่อในสาขาที่ไม่ตรงกับความฝันของตนเอง ในขณะที่บางคนอาจต้องรอสอบใหม่ในปีถัดไป

ต่อมาเมื่อมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปี 2514 จึงถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการศึกษาไทยอีกจุดหนึ่ง เพราะเป็นมหาวิทยาลัยในระบบตลาดวิชาที่รับนักศึกษาไม่จำกัดจำนวน ทำให้เด็กๆ ที่พลาดหวังจากการสอบ Entrance มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยไม่ต้องกังวลกับการแข่งขันที่รุนแรงเหมือนก่อนหน้านี้ ซึ่งในปี 2514 อันเป็นปีแรกของการรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ก็มีนักเรียนหรือผู้ที่พลาดหวังจากการสอบเอนทรานซ์ในปีก่อนหน้านี้มารอสมัครเข้าเรียนถึง 50,000 คน

วันมหาวิปโยค

14 ตุลาคม 2516

เหตุการณ์ “วันมหาวิปโยค” หรือเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทย โดยมีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่การรัฐประหาร 17 พฤศจิกายน 2514 โดยคณะทหารนำโดย จอมพลถนอม กิตติขจร ทำการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลของตนเอง และจัดตั้งรัฐบาลทหารขึ้นใหม่ โดยจอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง กับรูปแบบการปกครองแบบเผด็จการทหารที่ต่อมาก็มีข่าวการทุจริตประพฤติมิชอบในวงรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ที่เป็นจุดปะทุคือการที่เฮลิคอปเตอร์ของกองทัพบกตกที่จังหวัดนครปฐมในเดือนเมษายน 2516 และในซากเครื่องบินพบซากสัตว์จำนวนมากที่ถูกล่าโดยกลุ่มนายทหารและผู้มีอิทธิพล รัฐบาลบอกประชาชนในตอนนั้นว่าเฮลิคอปเตอร์ไปราชการลับที่ทุ่งใหญ่นเรศวร นำมาสู่ความไม่พอใจของประชาชนรวมถึงนิสิตนักศึกษา มีการเปิดโปงบันทึกลับทุ่งใหญ่นเรศวรที่นำมาสู่การคัดค้านักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงออกจากมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มนักศึกษาที่ทำหนังสือ “มหาลัยที่ไม่มีคำตอบ” ในหนังสือได้มีข้อความในเชิงวิจารณ์บุคคลสำคัญของรัฐบาลในขณะนั้นว่า “ด้วยสถานการณ์ในทุ่งใหญ่นยังไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ จึงเสนอต่ออายุการทำงานของกระทิง

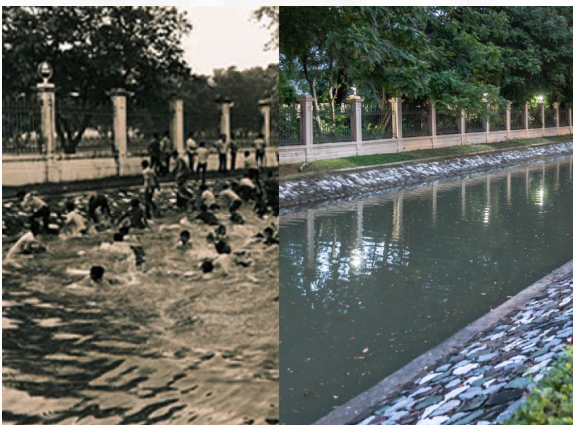
จำฝูงเป็นเวลาอีก 1 ปีกระทิง จากสภารักษาความปลอดภัยแห่งชาติกระทิง” ข้อความข้างต้นมีเจตนาเสียดสีจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารสูงสุดที่เกษียณอายุราชการเมื่อต้นปี 2516 แต่สภาภิบาลใหม่มีมติให้ต่ออายุราชการในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดไปอีก 1 ปี โดยอ้างว่าสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศยังไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ

การจับกุมผู้นำนักศึกษา 13 คนที่แจกใบปลิวเรียกร้องรัฐธรรมนูญในช่วงต้นเดือนตุลาคม 2516 กลายเป็นชนวนนำมาสู่การเดินขบวนครั้งใหญ่เรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่และคืนอำนาจให้ประชาชน และจบลงด้วยการที่รัฐบาลใช้กำลังปราบปรามผู้เดินขบวนอย่างรุนแรงในวันที่ 14 ตุลาคม 2516 มีการใช้กำลังทหารและอาวุธสงครามเข้าปราบปรามผู้ชุมนุมที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และบริเวณโดยรอบ มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ส่งผลให้จอมพลถนอม กิตติขจรต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เดินทางออกนอกประเทศ และมีการจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนขึ้นใหม่ มีนายกรัฐมนตรีพระราชทานคือ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

เหตุการณ์นี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียกร้องประชาธิปไตยในประเทศไทย และเป็นแรงบันดาลใจให้ประชาชนต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพและประชาธิปไตยในเวลาต่อมา และในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นี้ มีนักศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้งสามวิทยาเขตในขณะนั้นคือวิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตธนบุรีและวิทยาเขตพระนครเหนือ ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวครั้งนั้นเช่นกัน ตั้งแต่การร่วมชุมนุมและเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตย

ไปจนถึงการเผชิญหน้ากับรัฐบาล การปะทะกับทหาร และตำรวจ การเผชิญกับความรุนแรงและการปราบปรามจากรัฐบาลร่วมกับเพื่อนนักศึกษาจากสถาบันอื่น ๆ ที่จบลงด้วยการมีผู้เสียชีวิต 77 คน บาดเจ็บ 857 คน โดยหนึ่งในผู้เสียชีวิตเป็นนักศึกษาของวิทยาเขตธนบุรี 1 คน คือคุณสมพงษ์ พลอยเรืองรัมย์ นักศึกษาภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ มีการสร้างศาลาที่ระลึกถึงคุณสมพงษ์ เรียก ศาลาวีรชน ตั้งอยู่ทางด้านเหนือของสระน้ำ จนถึงปี พ.ศ. 2568 ศาลานี้มีอายุเกือบห้าสิบปี

งานกิจการนักศึกษา ในช่วง ปี 2516

อาจารย์กฤษณพงศ์ กิรติกร เล่าให้ฟังว่าเมื่ออาจารย์กลับมาร่วมงานกับบางมดในปี 2516 ปี 2517 ก็ได้รับมอบหมายจากท่านอาจารย์ไพบูลย์ หังสพฤกษ์ รองอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าที่ดูแลวิทยาเขตธนบุรีในขณะนั้น ให้ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาสโมสรนักศึกษา (เทียบเท่ารองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาในปัจจุบัน) อาจารย์ไพบูลย์อาจเห็นว่าอาจารย์ กฤษณพงศ์ ในตอนนั้นอายุเพียง 26 ปี อายุห่างจากนักศึกษาเพียง 3-4 ปี น่าจะทำงานกับนักศึกษาได้ดี อาจารย์กฤษณพงศ์เรียนหนังสือในสังคมตะวันตกยุคสังคมนิยม เห็นความเหี้ยมโหดของสงครามเวียดนาม สงครามกลางเมืองแยกประเทศในบังคลาเทศ ไนจีเรีย ได้รับรู้ข่าวที่ไม่มีรายงานในสื่อไทย ในโทรทัศน์ไทย เห็นกระบวนการนักศึกษาในยุโรปและอเมริกาที่ท้าทายอำนาจรัฐบาล นักศึกษาหมดความเชื่อถือในการใช้อำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรม ทหารอเมริกันทำสงครามและทารุณกรรมกับชาวเวียดนามที่ต่อสู้เพื่ออิสรภาพ ใช้อาวุธเคมี ชาวเวียดนามบาดเจ็บตายพิการ นับแสนคน รัฐบาลส่งหนุ่มชาวอเมริกันนับแสนคนไปทำสงคราม บาดเจ็บล้มตายพิการนับหมื่นคน

จากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 นักศึกษานับแสนคนขับไล่ผู้นำทหารออกไปได้ โดยการสนับสนุนของประชาชน รวมทั้งแรงหนุนเชิงอุดมการณ์จากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและแนวร่วม ต่อสู้กลุ่มทุนนิยมและกลุ่มทหาร ผู้นำนักศึกษาอยากสร้างสังคมใหม่ที่มีความเสมอภาคทัดเทียม ปราศจากการกดขี่ขูดรีด การกดขี่แรงงาน แม้จะต้องมีการเสียเลือดเนื้อมากเท่าใดก็ตาม ผู้นำจำนวนหนึ่งต้องการหมุนนาฬิกากลับไป Set zero เหมือนสิ่งที่เขมรแดงทำอีก 6-7 ปีต่อมา มีความเจ็บแค้นการใช้อำนาจรัฐ สังคมขณะนั้นเป็นขั้ว (Polarized) ทางอุดมการณ์อย่างสูง จนเกิดวลี “เลือดต้องล้างด้วยเลือด” “นายทุน ขุนศึก คักคินา สุนัขรับใช้นายทุน” “ต้องเปลี่ยนแบบพลิกแผ่นดิน” ผู้นำนักศึกษาคณะนั้นเข้าพบนายกรัฐมนตรี เดินเข้าทำเนียบรัฐบาล เข้ากระทรวงได้ในชุด “5 ย” คือ นุ่งกางเกงยีน ผมยาวยุ่ง สะพายย่าม เสื้อผ้ายับยู่ยี่ ใส่รองเท้า (แตะ) ยาง เป็นยุคที่ยกประโยคจากเพลงเพื่อประชาชนว่า เมื่อท้องฟ้าสีทอง ผ่องอำไพ ประชาชนจะเป็นใหญ่ในแผ่นดิน

การทำงานกับ กลุ่มผู้นำนักศึกษา ในฐานะ “พี่” คนหนึ่ง

งานของอาจารย์กฤษณพงศ์ในช่วงที่กระบวนการนักศึกษา กำลังร้อนระอุช่วงนั้น จึงมีทั้งการเข้าไปพูดคุย และทำงานกับกลุ่มผู้นำนักศึกษาในฐานะ “พี่” คนหนึ่ง ให้ความเห็น เปิดโลกทัศน์การเปลี่ยนแปลงในโลก การปฏิเสธการใช้ความรุนแรงเพื่อการเปลี่ยนแปลง เพราะตัวอย่างทั่วโลกแสดงว่าคนเจ็บคนตายคือประชาชน รวมถึงการไปร่วมฟังการอภิปรายวิชาการรัฐบาลเผด็จการทหาร ในขณะนั้นในช่วงเย็น ๆ ที่ท้องสนามหลวงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พร้อมกับอาจารย์ปรุงจันทร์ วงศ์วิเศษ อาจารย์

ที่ปรึกษาสถานศึกษา ช่วงนั้นทุกเช้าอาจารย์กฤษณพงศ์ ไปรายงานให้ผู้บริหารวิทยาเขตธนบุรีที่สำคัญตอนนั้น สองท่านคืออาจารย์ไพบูลย์ หังสพฤกษ์ และอาจารย์หริส สุตะบุตร ว่า “อุณหภูมิจ” ของนักศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง อาจารย์ยังเล่าให้ฟังด้วยว่าในช่วงปี 2517-2519 ในการไปฟังอภิปราย ต้องระวังตัวรักษาชีวิต นั่งห่างเวที เพราะมีการประเบิดจากฝ่ายต่อต้านนิสิตนักศึกษาไปที่เวทีเป็นประจำ

เข้าสู่ ประชาคมอุดมศึกษา

ในยุคเรียกร้องความเท่าเทียม

“ในช่วงประมาณปี 2507 ถึง 2513 ได้มีการตั้งคำถามขึ้นทั้งในแวดวงวิชาการและจากสังคม ถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยในการที่จะต้องนำเสนอสังคม ซึ่งการจะนำได้นั้น ผู้คนในมหาวิทยาลัยต้องมีอิสระ สามารถคิดงานที่สร้างสรรค์ได้ แต่ระบบราชการมีระเบียบที่ครอบคลุมไปแทบทุกเรื่องทั้งการเงิน บุคคล ซึ่งยากที่จะคิดงานสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมได้ และไม่สามารถจะเป็นองค์กรที่น่าสังคมได้ คงได้แต่ตามรับใช้ภาครัฐอย่างเดียว คำถามลักษณะนี้ ได้นำมาสู่กระบวนการจัดสัมมนาของขบวนการมหาวิทยาลัยหลายครั้ง ตั้งแต่ครั้งแรกที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนมาถึงครั้งสุดท้ายที่สถานตากอากาศสววงคินิวาส จนได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล ที่ยังคงเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ และยังได้การสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล แต่มีรูปแบบและโครงสร้างของระบบบริหารที่เหมาะสมกับลักษณะงานของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง จนในที่สุดจึงเป็นที่มาของการก่อตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในปี 2515 มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง เพื่อดูแลการบริหารงานมหาวิทยาลัย โดยระบบที่มีความเป็นอิสระเฉพาะตัว นับเป็นจุดเปลี่ยนที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่ง ด้วยเพราะเจตนารมณ์

ในการก่อตั้งนั้น เป็นการพบกันครึ่งทางระหว่างกลุ่มนักวิชาการตัวแทนมหาวิทยาลัยที่ต้องการความเป็นอิสระกับรัฐบาลที่ยังคงต้องการรักษาอำนาจในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัยไว้ระดับหนึ่ง และจากจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญครั้งนี้เอง ในเวลาต่อมาไม่นาน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้งสามวิทยาเขตก็ได้ย้ายสังกัดจากกระทรวงศึกษาธิการ มาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ในปี 2518 นับเป็นการก้าวเข้าสู่ครอบครัวอุดมศึกษาด้วยกันโดยสมบูรณ์” (จากหนังสือ อุดมศึกษาไทยในรอบศตวรรษ โดย ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพและคณะ หน้า 205-218) และในช่วงเวลาเดียวกันคือในราวปี 2517-2518 นั้นก็ยังเป็นช่วงที่สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ได้แก่ วิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคนิคก็ได้เรียกร้องความเท่าเทียมและได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลที่กระจายกันดูแลการให้โอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ทั่วประเทศในปัจจุบัน

การตั้งคณะพลังงานและวัสดุ

หลังวิกฤตการณ์น้ำมันโลก

2516 และ 2522

วิกฤตการณ์น้ำมัน 1973 หรือตรงกับปี 2516 ในบ้านเรานั้น เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการเมืองโลกรวมถึงประเทศไทย โดยมีจุดเริ่มต้นจากความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและกลุ่มประเทศอาหรับ และนำมาสู่การที่องค์การประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (Organization of Petroleum Exporting Countries - OPEC) ประกาศมาตรการ Embargo หรือการห้ามประเทศสมาชิก OPEC ขยายหรือส่งออกน้ำมันไปยังประเทศที่สนับสนุนอิสราเอล เช่น สหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรปตะวันตก พร้อมทั้งยังขึ้นราคาน้ำมันอย่างรุนแรง จากประมาณ 3 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรลเป็นเกือบ 12 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและเศรษฐกิจชะลอตัว (Stagflation) ในหลายประเทศ วิกฤตการณ์น้ำมันทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตะวันตกและประเทศอาหรับตึงเครียดขึ้น และส่งผลต่อความมั่นคงทางพลังงานของโลก ประเทศไทยซึ่งพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันอย่างมาก จึงได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตและการขนส่งเพิ่มขึ้น และการเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัวลงทันที กว่าครึ่งหนึ่งของเงินตราต่างประเทศที่ไทยหาได้ ต้องเอามาซื้อน้ำมัน

อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์ในปี 2516 ดังกล่าวได้สร้างโอกาสใหม่ที่ทำให้หลายประเทศเริ่มหันไปหาพลังงานทางเลือกและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานมากขึ้น รัฐบาลไทยเริ่มหันไปหาพลังงานทางเลือก (Alternative energy) และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เช่น การส่งเสริมการใช้ก๊าซธรรมชาติและพลังงานน้ำ

ต่อมาไม่นานได้เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันอีกครั้งในปี 1979 หรือปีพ.ศ.2522 เกิดจากการปฏิวัติอิหร่านที่ขับไล่พระเจ้าชาห์ ปาเลวี กษัตริย์อิหร่านที่อเมริกาสนับสนุน มีการยึดสถานทูตอเมริกา จับเจ้าหน้าที่ที่เป็นตัวประกัน เปลี่ยนผู้นำประเทศมาเป็นนักบวชเคร่งศาสนา นำไปสู่การหยุดชะงักของการผลิตน้ำมันในอิหร่าน และทำให้ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้นอีกครั้ง จากประมาณ 13 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรลเป็นเกือบ 40 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล ราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้นอีกครั้งทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและเศรษฐกิจชะลอตัวในหลายประเทศ และยังกระตุ้นให้หลายประเทศเร่งการพัฒนาพลังงานทางเลือกและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เช่น การพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ พลังงานแสงอาทิตย์ ไฟฟ้าพลังน้ำ และพลังงานลม

คณะพลังงานและวัสดุของ มจร. ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี 2519 ภายใต้บริบทวิกฤตการณ์พลังงานของโลกนี้ ด้วยวิสัยทัศน์ของสภามหาวิทยาลัยและคณะผู้บริหารในขณะนั้น โดยเฉพาะศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ ที่เห็นถึงปัญหาและความต้องการของประเทศ และมุ่งที่จะให้งานวิจัยและงานพัฒนากำลังคน และนักวิชาการด้านพลังงานนี้ เป็นแรงผลักดันให้มีการพัฒนาพลังงานทางเลือก รวมถึงพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของไทยให้มากขึ้น

DOMINO THEORY

หลังสงครามเวียดนาม

และที่มาของ โครงการ ASEAN ของ มจร.

หลังสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงในปี 1975 ด้วยชัยชนะของเวียดนามเหนือและการรวมประเทศเวียดนามสงครามความขัดแย้งในภูมิภาคอินโดจีนยังคงดำเนินต่อไป โดยเฉพาะในกัมพูชา เขมรแดงได้ขึ้นสู่อำนาจในช่วงปี 1975-1979 ภายใต้การนำของพอล พต (Pol Pot) และสถาปนาประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย (Democratic Kampuchea) มีการดำเนินนโยบายรุนแรงเพื่อสร้างสังคมเกษตรกรรมคอมมิวนิสต์ ต้องการเริ่มต้นประเทศจากศูนย์ (Set zero) ให้ทุกคนเท่ากันตามอุดมการณ์ทฤษฎีคอมมิวนิสต์ กวาดล้างผู้เห็นต่าง ข้าราชการที่มีฐานะ บังคับให้ประชาชนย้ายไปทำงานในชนบท และปิดโรงเรียน โรงพยาบาล และสถานที่ทางศาสนา มีการประมาณว่าประชาชน 1.7 ถึง 2 ล้านคน (ประมาณ 25% ของประชากรกัมพูชา) เสียชีวิตจากการประหารชีวิต ความอดอยาก และโรคภัยในช่วงนี้

ต่อมาในปี 1978 เกิดสงครามกัมพูชา-เวียดนามเนื่องจากเขมรแดงโจมตีพื้นที่ชายแดนเวียดนาม ทั้งนี้เวียดนาม (และไทย) ถูกกัมพูชามองว่าเป็นศัตรูมานานับร้อย ๆ ปี กองทัพเวียดนามบุกยึดกรุงพนมเปญได้ในเดือนมกราคมปี 1979 และสถาปนารัฐบาลหุ่นเชิดในกัมพูชาชื่อสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา (People's Republic of Kampuchea) โดยมีเฮง สัมริน (Heng Samrin) เป็นผู้นำ ขณะนั้นผู้นำกัมพูชาปัจจุบันคือ ฮุนเซน (Hun Sen) เป็นเพียงทหาร ผู้น้อยในกองทัพเอง สัมริน ฝ่ายเขมรแดง

ได้ถอยไปตั้งฐานที่มั่นในพื้นที่ป่าและดำเนินสงครามกองโจรต่อต้านรัฐบาลที่สนับสนุนโดยเวียดนามร่วมกับกลุ่มต่อต้านอื่น ๆ เช่น กลุ่ม FUNCINPEC ของเจ้าโนโรดมสีหนุ อดีตกษัตริย์กัมพูชาที่ถูกยึดอำนาจด้วยทหารที่อเมริกาสนับสนุน และกลุ่มเขมรประชาชนเสรีภาพ (KPNLF) โดยมีการเรียกกลุ่มที่ต่อสู้กับกองทัพเวียดนาม สามกลุ่มคือ กลุ่มเขมรแดง กลุ่ม FUNCINPEC กลุ่ม KPNLF นี้ว่ากลุ่มเขมรสามฝ่าย จนนำมาสู่สงครามกลางเมืองกัมพูชาที่ดำเนินไปจนถึงต้นทศวรรษ 1990 และสิ้นสุดลงหลังจากเวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชาและมีการลงนามข้อตกลงปารีสเพื่อยุติสงครามกลางเมืองในกัมพูชาในปี 1991

ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ไทยได้รับผลกระทบอย่างมาก ทั้งในเรื่องผู้อพยพและผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชาหลายแสนคนหลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทย จนต้องมีการตั้งค่ายผู้ลี้ภัยตามแนวชายแดน เช่น ที่รัฐประศาสตร์ และบุรีรัมย์ รวมทั้งความตึงเครียดตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีการปะทะกันระหว่างทหารไทยและกองกำลังเวียดนาม/กัมพูชาบ่อยครั้ง ช่วงเวลานี้ทำให้เกิดโครงการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่จากออสเตรเลียภายใต้ชื่อ ASEAN- Australian Economic Cooperation Program (AAECP) จากความหวั่นเกรงของนานาประเทศภายใต้ ทฤษฎี Domino Effects ของอเมริกา นั่นคือหากไทยพลาดพลั้งเสียอธิปไตยให้แก่ประเทศคอมมิวนิสต์เพื่อนบ้าน ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นให้ลัทธิคอมมิวนิสต์

แผ่ขยายไปทั้งภูมิภาค ASEAN นั่นคือมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ก็จะเผชิญภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ตามมาเป็นลำดับ และนี่ก็คือจุดเริ่มต้นโครงการ ASEAN ของ มจร. ในปี 2522

ออสเตรเลียเป็นประเทศแรกที่เน้นความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แล้วก็มีประเทศแคนาดา ประเทศนิวซีแลนด์ และประชาคมยุโรป (European Community – EU) ก่อนเป็นสหภาพยุโรป (European Union) ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ที่ได้ให้การสนับสนุนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่ประเทศไทยตามมาอีกด้วย

การเริ่มต้น โครงการ ASEAN ในช่วงวิกฤตน้ำมันและอาหารของไทย

จุดเริ่มต้นของโครงการอาเซียนในปี 2522 นั้น เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ประเทศไทยประสบกับทั้งวิกฤตการณ์น้ำมันโลกและวิกฤตการณ์อาหารในประเทศจากภัยแล้งครั้งรุนแรงครั้งหนึ่ง จนถึงขั้นที่ผลผลิตข้าวไม่ได้ตามที่เคยเป็น และต้องมีการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ ช่วงเวลาเดียวกันนั้น รัฐบาลออสเตรเลียได้ให้ความช่วยเหลือผ่านโครงการ ASEAN - Australian Economic Cooperation Program (AAECP) ที่ประกอบด้วย ความร่วมมือหลายด้าน ได้แก่ ด้านพลังงาน ด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ด้านไมโครอิเล็กทรอนิกส์ ด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล เป็นต้น

เฉพาะในด้านพลังงานนั้น ได้นำมาสู่โครงการที่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้เข้าไปมีส่วนร่วมหลายเรื่อง เริ่มต้นตั้งแต่การศึกษาผลกระทบจากแผนการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม ต่อมายังได้ตั้งสำนักงานโครงการ ASEAN Energy Research ที่ทำงานต่อเนื่องอยู่ตั้งแต่กลางทศวรรษ 2520 ถึงทศวรรษ 2540 นับสิบปี มี ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร เป็นผู้อำนวยการโครงการและประธานคณะกรรมการด้านการวิจัยพลังงานของอาเซียน ซึ่งงานเหล่านี้ได้นำมาสู่ความเข้มแข็งทางวิชาการของคณะพลังงาน สิ่งแวดล้อมและวัสดุในเวลาต่อมา โครงการพลังงาน

อาเซียนทำกันในหลายมหาวิทยาลัยของไทย นักวิชาการพลังงานชั้นนำของประเทศไทยได้ทำงานกับโครงการวิจัยพลังงานอาเซียน อาทิ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ปิยะวัติ บุญหลง, อาจารย์ณอคคุณ สิทธิพงษ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อาจารย์นันทสิทธิ์ คุ้มณาชัย, อาจารย์จุลละพงษ์ - จุลละโพธิ์, อาจารย์สุธีระ ประเสริฐสรรค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อาจารย์บัณฑิต พึ่งธรรมสาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี อาจารย์ปรีดา- วิบูลย์สวัสดิ์, อาจารย์สุรพงษ์ จิระรัตนานนท์, อาจารย์สมชาติ- โสณธณฤทธิ์, อาจารย์ทองเกียรติ เกียรติศิริโรจน์ และอาจารย์กฤษณพงศ์ กีรติกร

ในด้านวิทยาศาสตร์การอาหารนั้น ได้มีการริเริ่มก่อตั้งสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีอาจารย์อมร ภูมิรัตน์ เป็นแกนหลักสำคัญในขณะนั้น โดยสถาบันฯ ได้เริ่มดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือและความช่วยเหลือจากรัฐบาลออสเตรเลีย และได้มีผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปออกมาหลายอย่าง รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่เรารู้จักกันดีนั่นคือ “โปรตีนเกษตร” หรือเนื้อเทียมผ่านโครงการ “Protein Project” ร่วมกับรัฐบาลออสเตรเลีย

ต่อมางานภายใต้ AAECF งานได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ จากเรื่องโปรตีนและอาหาร เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการผลิตอาหาร การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางอาหารและเกษตร การพัฒนา Food Habits ของประชาชนผู้บริโภค การขยายตัวดังกล่าวต้องการการวิจัยและพัฒนาที่ต้องใช้ฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในเบื้องต้นไปสู่กระบวนการทางวิศวกรรมเพื่อผลิตอาหารในระดับอุตสาหกรรม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิต และเทคโนโลยีการจัดการพลังงานและของเสีย ทำให้ มจร.กลายเป็นผู้นำในด้านวิศวกรรมอาหาร วิศวกรรมกระบวนการ (Process engineering) เทคโนโลยีโรงงานต้นแบบ (Pilot plant technology) วิศวกรรมชีวเคมี (Biochemical engineering) จากงานที่ทำมากกว่าสามสิบปี

ในปี 2523-2524 มจร.ขณะยังเป็นวิทยาเขตธนบุรีของ สจธ. โดยการนำของอาจารย์ไพบุลย์ หังสพฤกษ์ และอาจารย์หริส สูตะบุตร ได้สนับสนุนให้จัดตั้งสำนักงานโครงการอาเซียนในมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งอาจารย์อมร ภูมิรัตน เป็นผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษรับผิดชอบโรงงานหลวงภายใต้โครงการหลวง โครงการตามพระราชดำริ และโครงการอาเซียนที่โรงงานหลวงทำอยู่กลางทศวรรษ 2520 เป็นช่วงเวลาที่โครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอาเซียนได้รับการสนับสนุนจาก มจร.มากขึ้น ขณะเดียวกันก็สร้างความเข้มแข็งให้ มจร.ช่วงการก่อตั้งสวทช. และศูนย์วิจัยแห่งชาติ 3 แห่งในกลางทศวรรษ 2530

โครงการหลวง และ โครงการตามพระราชดำริ ของ สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) มีความเกี่ยวข้องกับโครงการหลวงและโครงการตามพระราชดำริมายาวนานตั้งแต่ครั้งยังเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี นับกว่า 40 ปี จนปัจจุบัน มีความเกี่ยวข้องในหลายด้าน โดยเฉพาะการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล และพื้นที่สูง รวมถึงการส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาระบบการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) การจัดการน้ำ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า รวมถึงการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีให้กับชุมชนในพื้นที่โครงการหลวงเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

พื้นที่ทำงานมีในหลายจังหวัดทั้งภาคเหนือ ภาคอีสานตอนบน และภาคอีสานตอนล่าง ภาคเหนือ และพื้นที่สูงเป็นที่ตั้งของโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป ภายใต้โครงการหลวง เริ่มงานตั้งแต่กลางทศวรรษ 2510 ที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ต่อมาในทศวรรษ 2520 ขยายงานไปในเขตภาคอีสาน ตอนบน มีการตั้งโรงงานหลวงฯ ภายใต้โครงการตามพระราชดำริ ที่อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ส่วนเขตภาคอีสานตอนล่าง มีโรงงานหลวงฯ ที่อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และ มจธ. ได้ร่วมกันพัฒนาโรงงานหลวงฯ ระหว่างกลางทศวรรษ 2510 เป็นเวลากว่าสองทศวรรษจนถึงปลายทศวรรษ 2530 จนถึงปี 2537 ที่มีการจัดตั้งบริษัทดอยคำพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

กิจกรรมโรงงานหลวงฯ เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรและการแปรรูป หลังปี 2537 เมื่อสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์รับดำเนินการโรงงานหลวงฯ ต่อจาก มจธ.จนถึงปัจจุบัน มจธ.เปลี่ยนงานไปเป็นการสนับสนุนเทคโนโลยีวิศวกรรม พลังงาน และสิ่งแวดล้อม (Engineering, Energy and Environment for Agriculture – 3E for A) แก่สถานีและศูนย์ของมูลนิธิโครงการหลวงกว่ายี่สิบแห่ง และทำงานร่วมกับชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีโครงการตามพระราชดำริ เช่น จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร และจังหวัดกาญจนบุรี

งานของโรงงานหลวงมีผลกระทบสูงหลายเรื่อง อาทิ

เรื่องแรก เมื่อสี่สิบปีมาแล้ว เป็นครั้งแรกที่โรงงานหลวงฯ วางรากฐานระบบเกษตรอุตสาหกรรม (Industrial agriculture) ผ่านระบบเกษตรพันธสัญญาหรือ Contract farming มีการประกันรายได้แก่เกษตรกร ควบคู่กับการส่งเสริมทางวิชาการและการให้สินเชื่อ พัฒนาระบบเกษตรอุตสาหกรรมให้เป็นเกษตรประณีต มีแผนการผลิต การแปรรูป การตลาด เชื่อมต่อภาคเกษตรกรรมกับภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม

เรื่องที่สอง เริ่มจากกลางทศวรรษ 2520 โดยโรงงานหลวงฯ ต่างๆ มีการปลูกมะเขือเทศอย่างกว้างขวาง เป็นมะเขือเทศที่ใช้ทำซอสมะเขือเทศเข้มข้นหรือ Tomato paste บ่อนโรงงานปลากกระป๋อง ทำให้เกิดการปลูกมะเขือเทศในเขตอีสานเหนือ จนกระทั่งเมื่อถึงช่วงทศวรรษ 2540 ก็ได้เกิด “เส้นทางสายมะเขือเทศ” หรือ Tomato Belt ขึ้นอย่างเป็นลำเป็นสัน ช่วยยกฐานะของเกษตรกรหลายพันครอบครัวในภาคอีสาน มูลค่าผลิตภัณฑ์จากมะเขือเทศปัจจุบันหลายพันล้านบาทต่อปีที่น่าได้เกิดจากการบุกเบิกของโรงงานหลวง

เรื่องที่สาม การส่งเสริมพืชใหม่ในพื้นที่เพื่อการแปรรูป ได้แก่ เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า ข้าวโพดฝักอ่อน เสาวรส ทั้งนี้ การผลิตข้าวโพดฝักอ่อนหรือ Baby corn บรรจุกระป๋อง รวมถึงเห็ดฟางและเห็ดนางฟ้าบรรจุกระป๋อง ก็มีโรงงานหลวงเป็นผู้บุกเบิกเป็นที่แรก ๆ เช่นกัน

สามพระจอม สามบุคลิก

และการแยกตัวเป็น สจร.ในปี 2529

ในขณะที่ทั้งสามพระจอมในขณะนั้นก็มี Character ทางวิชาการต่างกัน เช่น วิทยาเขตพระนครเหนือที่ได้ อธิพลแบบเยอรมัน จะมีจุดเด่นของการผสมผสานระบบ โรงเรียนกับระบบการผลิตเพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถ ในงานปฏิบัติในระบบการผลิตจริง ส่วนวิทยาเขตลาดกระบัง ที่ได้ อธิพลแบบญี่ปุ่นจะเด่นเรื่อง Specialization หรือ การสร้างคนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางมากขึ้นนั้น เช่น โทรทัศน์ โทรคมนาคม ในยุควิทยาลัยเทคโนโลยี โทรคมนาคม วิทยาเขตธนบุรีก็มี Character เฉพาะตัว เช่นกันคือ “แนวทางการศึกษาเป็นของไทยที่ได้รับอิทธิพล ด้าน Workshop และด้านการทดลองจากอังกฤษและ ยุโรป และทางด้านทฤษฎีจากอเมริกาและอังกฤษ

ต้องการผลิตวิศวกรที่มีพื้นฐานทางวิศวกรรมศาสตร์ ที่กว้างและลึกซึ้ง พร้อมทั้งฝึกให้สามารถใช้อุปกรณ์ประเภท Workshop การทำงานซ่อม การใช้อุปกรณ์วัดและควบคุม ตลอดจนเทคนิคการทำการทดลอง ทั้งยังฝึกด้านการ ออกแบบ และการนำความรู้ทางทฤษฎีมาใช้ในเชิงปฏิบัติ ในโรงงาน สนใจมากในงานวิจัยและพัฒนา เพื่อใช้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ” (จากบันทึกความเห็นจากคณะกรรมการพิจารณา ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารของสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้า ถึงรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ในช่วงที่เตรียมการแยกสามพระจอมเป็นสถาบัน อุดมศึกษาอิสระ 18 กรกฎาคม 2526)

สามพระจอม

วาทะอาจารย์ไพบูลย์

อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปี 2529-2535

“การทำงานที่มหาวิทยาลัยนี้โดยเฉพาะยุคแรก ยุคที่เราลำบากมาก ๆ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่มีความสามัคคีกลมเกลียวกันอย่างมาก เราทุ่มเททำงานกันด้วยความเสียสละเต็มที่ และผมเชื่อว่าการมีคนเก่งมีคนที่มีความรู้สูงอยู่มาก แต่ไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ มัวแต่

ทะเลาะเบาะแว้ง จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ต้องมีคนที่มีความรู้ความสามารถ แล้วก็ต้องมีความสามัคคีร่วมมือกันด้วย” (ไพบูลย์ หังสพฤกษ์, ความทรงจำตั้งแต่ยุควิทยาลัยเทคนิคธนบุรี, 2539)

“

การทำงานที่มหาวิทยาลัยนี้
โดยเฉพาะยุคแรก
ยุคที่เราลำบากมาก ๆ
อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่มีความ
สามัคคี
กลมเกลียวกันอย่างมาก
เราทุ่มเททำงาน
กันด้วยความเสียสละเต็มที่

”

พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งแรก

พิธีพระราชทานปริญญาบัตรครั้งแรกของมหาวิทยาลัยอาจจะนับได้ว่ามี 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อเป็นมหาวิทยาลัยภายใต้นามสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ในปี 2514 หากมีฐานะเป็นเพียงหนึ่งในสามวิทยาเขตของสถาบัน โดยสถาบันฯ ได้จัดงานพระราชทานปริญญาบัตรครั้งแรก เมื่อวันพุธที่ 18 ตุลาคม 2515 กับที่อาจถือว่าเป็นงานพระราชทานปริญญาบัตรครั้งแรกอีกครั้งหนึ่ง ก็เมื่อได้แยกตัวออกมาเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีในปี 2529 และได้จัดงานพระราชทานปริญญาบัตรครั้งแรกของ สจร. เมื่อวันอาทิตย์ที่ 18 ตุลาคม 2530

“เท่าที่ได้ทราบความมุ่งหมายและกิจการของสถาบันตามรายงานของอธิการบดีแล้ว รู้สึกว่ากระทรวงศึกษาธิการ ได้ตกลงดำเนินการในเรื่องปรับปรุงขยายการศึกษาด้านวิชาช่างไปได้โดยถูกต้องและเหมาะสม เพราะการตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าจะทำให้ได้ครูช่างระดับปริญญาสำหรับสอนในโรงเรียน และวิทยาลัยการช่างเพิ่มขึ้น และทำให้มาตรฐานของช่างที่สำเร็จออกมาจากโรงเรียนการช่างสูงขึ้นตามความต้องการสำหรับการพัฒนาประเทศต่อไป

พูดถึงสถานภาพของสถาบัน สถาบันนี้มาจากวิทยาลัยการช่างชั้นสูงหลายแห่ง ซึ่งมีฐานะเป็นปึกแผ่นมั่นคงอยู่ก่อนแล้ว เมื่อรวมกันก็น่าที่จะมั่นคงยิ่งขึ้นและมีกำลังในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทุก ๆ หน่วย

ควรจะได้รักษาประสิทธิภาพของตนไว้ และหันหน้าเข้าประสานงานกันโดยใกล้ชิดทุกฝ่าย ให้กิจการส่วนรวมของสถาบันดำเนินก้าวหน้าไปอย่างพร้อมเพรียง และบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้อย่างครบถ้วน” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทาน ปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วันพุธที่ 18 ตุลาคม 2515)

“บัดนี้นักศึกษาของสถาบันสำเร็จเป็นบัณฑิตแล้วอีกรุ่นหนึ่ง เป็นที่คาดหวังว่าจะออกไปเป็นกำลังปฏิบัติงานสำคัญของบ้านเมืองได้มาก จึงขอให้แต่ละคนตั้งใจให้ดี เตรียมตัวให้พร้อมที่จะนำเอาความรู้ ความคิด ความฉลาดสามารถ ไปใช้ปฏิบัติพัฒนางานของตนให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้า พร้อมกันนั้นก็ให้พยายามศึกษาค้นคว้าและฝึกฝนตนเอง ให้ยังจัดเจนคล่องแคล่วขึ้นทั้งในทางวิชาการและในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าหน้าที่เฉพาะตัวหรือหน้าที่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานและความสำเร็จความเจริญมั่นคงให้แก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองได้พร้อมทุกประการ” (พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันอาทิตย์ที่ 18 ตุลาคม 2530)

พิธีพระราชทานปริญญาบัตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ในปี 2514

กระแสการตั้ง มหาวิทยาลัยประจำจังหวัด

จนถึง

กำเนิดมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ

แห่งแรกในปี 2534

ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2526 จนถึงปี 2529 อันเป็นช่วงรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ปรากฏว่าได้มี ส.ส.และผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ เสนอร่างพระราชบัญญัติและโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในส่วนภูมิภาคมากมายหลายสิบโครงการ กระจายอยู่ในทุกภูมิภาค โดยวิธีการจัดตั้งที่เสนอก็มียกย่องให้หลอมรวมวิทยาลัยในพื้นที่ขึ้นก็มี ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย เอกเทศก็มี หรือที่เสนอตั้งขึ้นใหม่เลยก็มี มีคำริของการตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น มหาวิทยาลัยไทรทองที่จังหวัดพิจิตร มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยสุนทรภู่ที่จังหวัดระยอง มหาวิทยาลัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่จังหวัดลพบุรี เป็นต้น (จากหนังสือ ทศวรรษแรกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย โดย อมรวิชช์ นาครทรรพ หน้า 72-75)

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาคต่าง ๆ ที่ได้มีการเสนอมา จนได้ข้อสรุป

ในปี 2531 ว่าในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้นให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา ให้ชื่อว่า วิทยาลัยอุบลราชธานีและวิทยาลัยสุรนารีตามลำดับ แล้วให้พัฒนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไปในอนาคต ในภาคเหนือให้ยกฐานะวิทยาเขตพิษณุโลกของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย ในภาคตะวันออก ให้ยกฐานะวิทยาเขตบางแสนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย และในภาคใต้ให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ขึ้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชเป็นฐานในการจัดตั้ง และให้ยกฐานะวิทยาเขตสงขลาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย นี่จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่นครราชสีมา มหาวิทยาลัยนเรศวรที่พิษณุโลก มหาวิทยาลัยบูรพาที่ชลบุรี มหาวิทยาลัยทักษิณที่จังหวัดสงขลาและมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ที่นครศรีธรรมราชในเวลาต่อมา

ในส่วนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนั้น นอกจากจะเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งแรกแล้วยังเป็นมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบพิเศษ คือเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการแห่งแรก หรือนักวิชาการอุดมศึกษาเรียกว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ซึ่งเป็นการสานต่ออุดมการณ์ของชาวมหาวิทยาลัยที่ต้องการรูปแบบความเป็นอิสระของการบริหารจัดการตนเอง

และนับเป็นการผลักดันรูปแบบการบริหารจัดการใหม่อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การก่อตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในปี 2515 มาจนถึงการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐแห่งแรกในปี 2534 ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นต้นแบบให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีก้าวออกนอกกระบวนราชการตามไปในปี 2541

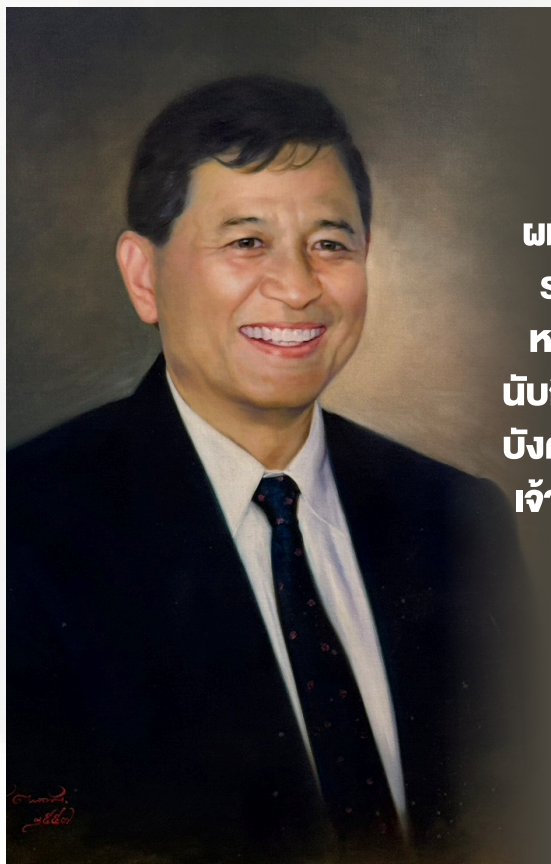

วาทะ อาจารย์หริส

อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปี 2535-2541

“ผมทำงานที่บางมดมานาน และได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกท่าน ผมคิดว่าหลักการทำงานที่ดี คือ ให้ความเคารพนับถือและมีความจริงใจต่อทุกคน ตั้งแต่ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน เพื่อนอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา นอกจากนี้ยังต้องมีจิตอาส (ผมจำคำสอนนี้มาจากท่านอาจารย์ประภา) คือยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี... ในอนาคตเราจะต้องร่วมกันทุกฝ่าย นักศึกษา เจ้าหน้าที่ และอาจารย์ ในการพัฒนาและสร้างชื่อเสียงให้สถาบัน เราได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นอย่างดีใน 2 ปีที่ผ่านมา เช่นในเรื่องที่ดินเพื่อสร้างสถาบันพัฒนาและฝึกอบรมโรงงานต้นแบบและอุทยานอุตสาหกรรม ตลอดจนระบบคอมพิวเตอร์เวิร์คสเตชัน ที่ทันสมัยที่สุด มีขีดความสามารถสูง เรากำลังติดต่อขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และเรามั่นใจว่าจะได้รับความช่วยเหลือ จะมากหรือน้อยเท่าไรนั้น เราต้องร่วมกันเสียสละเพื่อผลักดันให้สถาบันของเราพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้นไปอีก....ขณะนี้

ประเทศเราอยู่ในสภาพกำลังพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ เราจะต้องร่วมกันฮึดสู้ สำหรับสถาบันเรานั้น เราก็พยายามหาทางช่วยตัวเองเพื่อให้ฐานะทางเศรษฐกิจของบรรดาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ดีขึ้น โดยการหาทุนการศึกษา ทุนการวิจัยมาให้ และการรับงานจากหน่วยงานภายนอกผ่านศูนย์ปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา งานด้านนี้ของเราได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่เราจำเป็นต้องมีคนดีมีความสามารถในจำนวนที่เพียงพอจึงจะสามารถยกสถาบันผ่านจากจุดที่ไม่รู้เป็นที่ยู่งัก เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเต็มที่ ถ้าสำรวจดูจะพบว่าโรงงานอุตสาหกรรมยู่งักเราดี และนิยมรับบัณฑิตจากบางมด แต่ความยู่งักนี้ยังไม่แผ่ขยายไปสู่นักเรียนมัธยมและผู้ปกครอง เราจึงต้องผนึกกำลังกัน และใช้ความพยายามเต็มที่กันอีกสักพักนึง แล้วเราจะภูมิใจได้อย่างเต็มที่ว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของบางมด” (จากหนังสือ 30 ปีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, หน้า 31-32)

“

ผมทำงานที่บางมดมานาน และได้รับความ
ร่วมมืออย่างดีจากทุกท่าน ผมคิดว่า
หลักการทำงานที่ดีคือ ให้ความเคารพ
นับถือและมีความจริงใจต่อทุกคน ตั้งแต่ผู้
บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน เพื่อนอาจารย์
เจ้าหน้าที่และนักศึกษา นอกจากนี้ยังต้องมี
มุทิตาจิต...ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี

”

วิกฤตตั้มยำกุ้ง

กับการเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในปี 2541

“ครึ่งหลังทศวรรษ 2540 วิกฤตเศรษฐกิจทำให้ทุกอย่างชะลอ รัฐบาลชะลอโครงการขยายมหาวิทยาลัยไปต่างจังหวัดของรัฐบาล และทั้งโครงการมหาวิทยาลัยใหม่ทั้งหมด ต้นทศวรรษ 2550 ผู้ที่ต้องรับหน้าและชี้แจงประชาชนคือ มจร. ไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐคนไหน ช่วงนั้นท่านอาจารย์ดร.ทองฉัตร เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย ผมเป็นอธิการบดี ต้องเปลี่ยนแผนและ Scale down งานที่เริ่มตั้งแต่สมัย อาจารย์หริส สุตะบุตร เป็นอธิการบดี ตั้งแต่การชะลอสวนอุตสาหกรรมที่บางขุนเทียน การชะลอการพัฒนาพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรีจากแผนแม่บทที่ MIT ออกแบบให้เมื่อปี 2540

แม้ยังไม่มีแคมปัสที่จอมบึง ก็ต้องให้มีการเรียนการสอนบ้าง เพราะในช่วง พ.ศ. 2539-2540 เมื่อมหาวิทยาลัยไปขอใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนเคยใช้ มาเป็นพื้นที่มหาวิทยาลัย ได้แจ้งประชาชนว่าจะทำมหาวิทยาลัยให้ลูกหลานชาวราชบุรีได้เรียน จึงต้องมีการสอนเฉพาะกิจผ่านระบบ Teleconference ระหว่างบางมดกับห้องเรียนที่ศาลาประชาคม จังหวัดราชบุรีอยู่เกือบสิบปี โดยคณะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้นำจนเปิดการเรียนการสอนได้ที่พื้นที่จอมบึงในกลางทศวรรษ 2550 เป็นครั้งแรก

ประมาณ 15 ปีช่วงได้ที่ดินมาจากประชาชน และไม่มีการสอนที่จอมบึง มีแรงกดดันจากประชาชนบางคนที่มีเสียงดังในพื้นที่ ต้องการเอาที่ราชพัสดุที่มจร.ราชบุรีขอใช้เพื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัย เป็นที่ทิ้งขยะจังหวัดราชบุรี และพื้นที่จะมีรายได้จากการทิ้งขยะได้พยายามให้ มจร.มี Visibility แม้จะยังไม่มีแคมปัส มีกิจกรรมกับประชาชนในราชบุรี กับสถาบันอุดมศึกษาอื่นเช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสองแห่ง วิทยาลัยเทคนิค ทำโครงการวิจัยและงานบริการประชาชนร่วมกัน จัดฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์ให้นักเรียน ผมและผู้บริหารต้องปรึกษาท่านอาจารย์ ดร.ทองฉัตร และกรรมการสภามหาวิทยาลัยว่าควรสื่อสารกับประชาชนอย่างไร ในการเลือกพื้นที่สร้างมหาวิทยาลัยให้คนมีการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งานทำ มีผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมต่อพื้นที่และประเทศ กับการใช้เป็นที่ทิ้งขยะมีรายได้ระยะสั้น ได้ Wisdom จากท่านอาจารย์ ดร. ทองฉัตร และสภามหาวิทยาลัยในการจัดการเรื่องนี้มาก เป็นช่วงที่เหนื่อย”

(ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

มจร.

กับการพลิกโฉม

หลังบทเรียนฟองสบู่ของประเทศ

“ครึ่งหลังทศวรรษ 2530 ที่เศรษฐกิจประเทศไทย โตแบบ Double digit รัฐบาลมีนโยบายให้ขยายการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ให้มหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมขยายพื้นที่ทำงานไปต่างจังหวัด เกิดวิทยาเขตใหม่ของมหาวิทยาลัยต่างๆ เกือบยี่สิบแห่งในต่างจังหวัด ช่วงนั้นก่อนมีอินเทอร์เน็ต รัฐบาลให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคือระบบ Teleconference ในการสอน เรียกวิทยาเขตใหม่ว่าวิทยาเขตสารสนเทศ รัฐบาลมีนโยบายสร้างความเชื่อมต่อระหว่างงานวิจัยไปสู่การผลิตอุตสาหกรรม โดยกลไกอุทยานวิทยาศาสตร์ และสวนอุตสาหกรรม (Science park และ Industrial park) ตามแนวทาง Silicon Valley หรือ Cambridge Science Park โดยทั้งสองนโยบายนั้น รัฐบาลหวังว่า จะทำให้ประเทศไทยกลายเป็น “เสือตัวที่ห้าแห่งเอเชีย – Fifth Asian Tiger”

นโยบายเสือตัวที่ห้าแห่งเอเชียทำให้ มจร. เปลี่ยนแปลงไปมากในช่วงเวลาสามทศวรรษมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2530 เมื่อท่านอาจารย์บุญเยี่ยม เป็นนายกสภาฯ ก่อนการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ ต่อมาที่ต้นทศวรรษ 2540 ที่ท่านอาจารย์พารณเป็นนายกสภาฯ จนถึงกลางทศวรรษ 2540 จากนั้นจนถึงปี 2560 เป็นช่วงท่านอาจารย์ทองฉัตรเป็นนายกสภาฯ

ตลอดช่วงเวลานี้ มจร.ได้เพิ่มกิจกรรมมากมาย เพิ่มพื้นที่ทำงาน เพิ่มการทำงานกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและชุมชน อาทิ เพิ่มพื้นที่ทำงานที่บางขุนเทียน สร้างสวนอุตสาหกรรมแห่งแรกของมหาวิทยาลัยไทย เกิดโรงงานต้นแบบ ศูนย์ทดสอบทางระบบ PV และพลังงานหมุนเวียนที่บางขุนเทียน รวมทั้งการตั้ง Lab วิจัยระดับสูงเฉพาะทางสิบกว่าแห่ง บาง Lab พัฒนามาจาก Offshore lab ของ National lab เช่น ศูนย์ BioTech

นอกจากนี้ มจร.ยังเพิ่มพื้นที่ลักษณะ Coworking space คือ Bangkok CODE ที่ถนนสาทรในช่วงต้นทศวรรษ 2540 สำหรับเป็นพื้นที่ให้อาจารย์ มจร. สถาปนิก และนักออกแบบผลิตภัณฑ์จาก Designer house ของผู้ผลิตสินค้าสมัยใหม่ต่าง ๆ ได้ทำงานร่วมกัน ซึ่งต่อมาก็ได้พัฒนาเป็นศูนย์ Knowledge Exchange for Innovations หรือ KX ที่ถนนกรุงธนบุรี เพื่อเป็น Startup District สำหรับนวัตกรรมในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ไอที อุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น ช่วงปลายทศวรรษ 2540 ที่อาจารย์หริส เป็นอธิการบดี เราได้ที่ราชพัสดุราว 1,100 ไร่ ที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นที่ตั้งวิทยาเขตใหม่ของ มจร. อีกด้วย” (กฤษฎพงศ์ กิรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

คน มจร.

กับการตั้ง ไบโอเทค เนคเทค เอ็มเทค

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และหน่วยงานในสังกัด คือศูนย์แห่งชาติสามศูนย์ ได้แก่ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ - ไบโอเทค ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ - เนคเทค และศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ - เอ็มเทค โดยมีอธิการบดีของ มจร. 3 ท่านคือ ดร.หริส สูตะบุตร ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร และดร.ศักรินทร์ ภูมิรัตน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในช่วงทศวรรษ 2530-2540 อันเป็นช่วงก่อร่างสร้างตัวของทั้ง 3 ศูนย์นี้ โดยดร.หริส สูตะบุตร เป็นผู้อำนวยการเอ็มเทค ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร เป็นรองผู้อำนวยการเนคเทค และดร.ศักรินทร์ ภูมิรัตน ผู้อำนวยการไบโอเทค โดยเฉพาะดร.ศักรินทร์ ภูมิรัตน นั้น ยังได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สวทช. ต่อจากศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ นายกสภา มจร. คนปัจจุบันในปี 2542 อีกด้วย ต่อมาอาจารย์อีกจำนวนหนึ่งก็ได้เป็นผู้บริหารศูนย์แห่งชาติเหล่านี้ต่อมาอีก ได้แก่ ดร.ปัญญา ศรีจันทร์ รองผู้อำนวยการเอ็มเทค ดร.มรกต ตันติเจริญ ผู้อำนวยการไบโอเทค และ ดร.สุวิทย์ แซ่เตีย รองผู้อำนวยการไบโอเทค

ทั้งนี้ บุคลากรของมจร.ได้เข้าไปร่วมงานกับ สวทช.และหน่วยงานในสังกัดในการวิจัย การพัฒนานวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีผลกระทบสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาระบบ Smart Farming เพื่อสนับสนุนเกษตรกรรมสมัยใหม่ การวิจัยด้านการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การพัฒนาระบบเครือข่ายและความปลอดภัยทางไซเบอร์ การพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบอัตโนมัติ การวิจัยด้านจุลินทรีย์เพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาวัคซีนและชีววัตถุเพื่อการแพทย์ การศึกษาและพัฒนาสารสกัดจากพืชเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารและยา การพัฒนาวัสดุใหม่ ๆ เพื่อการกักเก็บพลังงาน การวิจัยด้านวัสดุชีวภาพสำหรับการแพทย์และอุตสาหกรรม การพัฒนาวัสดุเพื่อการก่อสร้างที่ทนทาน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ มจร.ยังสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผ่านความร่วมมือกับ สวทช. อีกด้วย

วาทะ อาจารย์กฤษณพงศ์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปี 2541-2549

“การเปลี่ยนแปลงเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ มีส่วนหลักสองส่วน คือการเปลี่ยนแปลงสภาพทางกฎหมายของมหาวิทยาลัยและบุคคล และการเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์และวิธีทำงานของบุคคล ผมพบว่ามหาวิทยาลัย ของรัฐหลายแห่งใช้เวลามากในการเตรียมตัวเพื่อเปลี่ยน สถานภาพทางกฎหมายของมหาวิทยาลัยและบุคคล เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ต้องทำแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นการเตรียม ร่างพระราชบัญญัติและกฎระเบียบต่าง ๆ ด้าน บุคลากร วิชาการ การเงิน และทรัพย์สิน แต่ผมเห็นว่ามหาวิทยาลัย ใช้เวลาน้อยมาก ในการเตรียมเปลี่ยนกระบวนทัศน์

และวิธีทำงานของคน การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงคือ การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลในระบบ ไม่ใช่แค่การ เปลี่ยนแปลงสภาพทางกฎหมายของมหาวิทยาลัย หรือสถานภาพทางกฎหมายของบุคคล ถ้าเราเปลี่ยน เฉพาะสถานภาพทางกฎหมายก็คงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่แท้จริง การเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐก็จะไม่ เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยและสังคม” (จากหนังสือ Special Issue : มจร.กับความเป็นมา 2503-2553, หน้า 98)

“
การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง
คือการเปลี่ยนแปลง
ในตัวบุคคลในระบบ
ไม่ใช่แค่การเปลี่ยนแปลง
สถานภาพทางกฎหมาย
ของมหาวิทยาลัย
”

แขนกล อุตสาหกรรม

แขนกลอุตสาหกรรม (Industrial Robotic Arm) เป็นสิ่งประดิษฐ์และงานวิจัยที่นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีมีส่วนร่วมในการพัฒนา อาทิ รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต สุวรรณตระกูล จากภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพล ตุ่มนาค จากภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ ที่ได้เริ่มต้นการวิจัยและพัฒนาแขนกลอุตสาหกรรมมาตั้งแต่ในราวปี 2528 และ มจธ.ยังได้มีการวิจัยและพัฒนาหุ่นยนต์และแขนกลอุตสาหกรรมเพื่อใช้ในภาคการผลิต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม ยานยนต์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรม

อาหารมาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มีผลกระทบสูง ต่อภาคอุตสาหกรรม ตั้งแต่การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุน การเพิ่มความแม่นยำในกระบวนการผลิต รวมถึงการส่งเสริมการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในตลาดโลก นอกจากนี้ ยังเป็นการลดการพึ่งพาแรงงานมนุษย์ในงานที่เสี่ยงอันตรายหรือซ้ำซ้อน อีกทั้งการใช้ แขนกลที่มีประสิทธิภาพสูงช่วยลดการสูญเสียทรัพยากร และพลังงานในกระบวนการผลิต และช่วยยกระดับ คุณภาพชีวิตของแรงงานอีกด้วย

เรือกำจัด ผักตบชวา

เรือกำจัดผักตบชวาเป็นสิ่งประดิษฐ์และงานวิจัยที่นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาอีกเช่นกัน อาทิ รองศาสตราจารย์ ดร.เดช พุทธเจริญทอง รองศาสตราจารย์จรรย์ญ ดันติพิศาลกุล จากภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล ที่ได้มีการวิจัยและพัฒนาเรื่องนี้มาตั้งแต่ในราวปี 2537 เนื่องจากผักตบชวาเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในประเทศไทย เพราะเป็นพืชน้ำที่แพร่พันธุ์เร็วและกีดขวางทางน้ำ โดยนักวิจัยของ มจร. ได้พัฒนาเรือกำจัดผักตบชวาที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีการตัดและเก็บผักตบชว้อัตโนมัติ นับเป็นสิ่งประดิษฐ์ ที่มีผลกระทบสำคัญ

ต่อการช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศทางน้ำ ลดปัญหาน้ำเน่าเสีย และเพิ่มการไหลเวียนของน้ำในแม่น้ำลำคลอง อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุนในการจัดการผักตบชวาแบบเดิมที่ต้องใช้แรงงานคน เป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ นอกจากนี้ ยังช่วยแก้ปัญหา น้ำท่วมที่เกิดจากการกีดขวางทางน้ำของผักตบชวา และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนที่อาศัยใกล้แหล่งน้ำอีกด้วย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทอดพระเนตรเรือกำจัดผักตบชวา ในนิทรรศการเทคโนโลยีครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2534

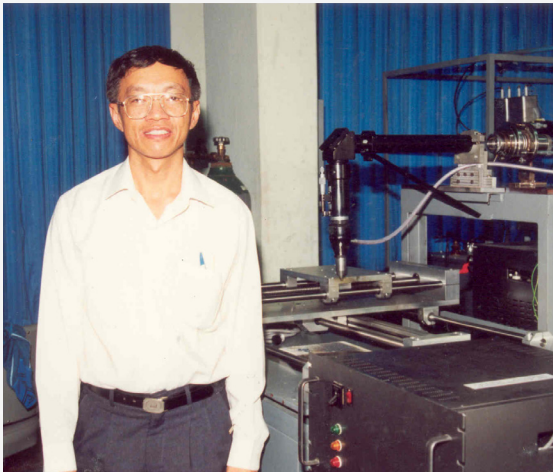
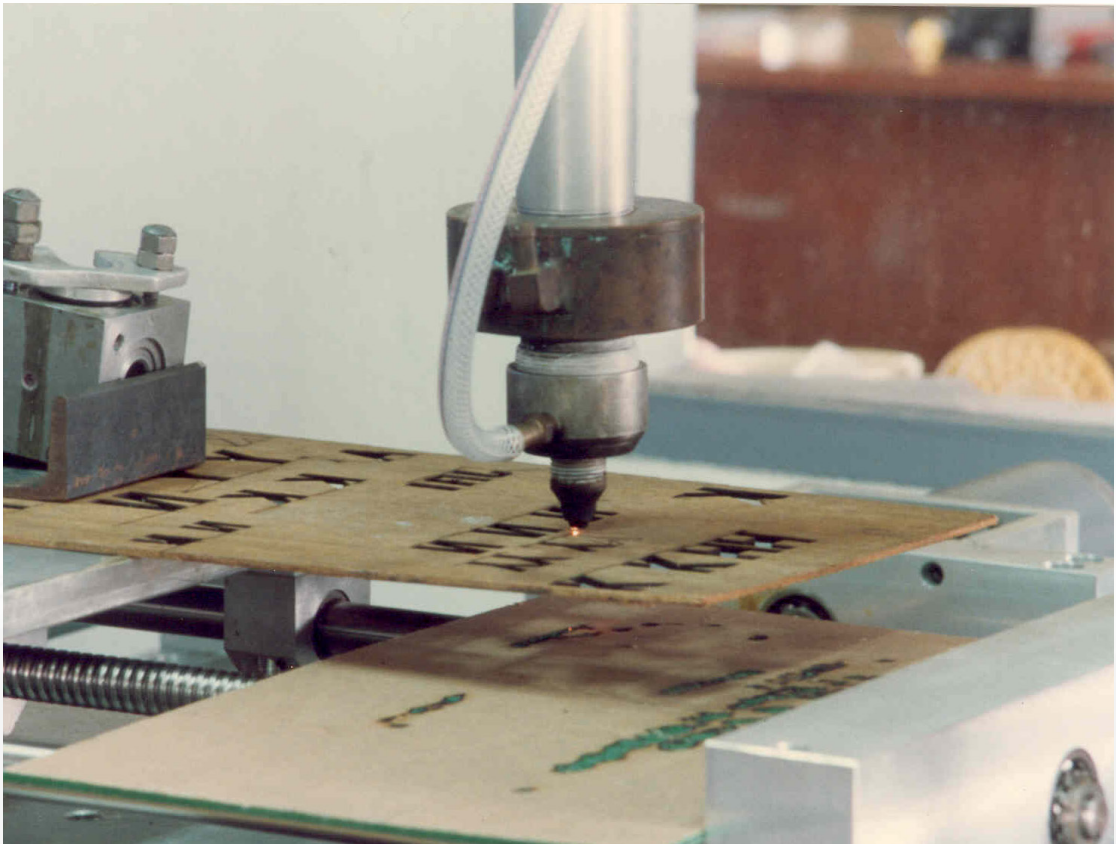

CARBON LASER

เทคโนโลยีเลเซอร์คาร์บอน (Carbon Laser Technology) โดยทั่วไปหมายถึงเลเซอร์คาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂Laser) ซึ่งเป็นเลเซอร์ที่ใช้แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) เป็นตัวกลางในการสร้างลำแสงเลเซอร์ โดยทำงานในย่านอินฟราเรด (ความยาวคลื่นประมาณ 10.6 ไมโครเมตร) เทคโนโลยีนี้ถูกพัฒนามาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 และยังคงใช้กันอย่างแพร่หลายในอุตสาหกรรมเนื่องจากความแม่นยำ ความรวดเร็ว และความสามารถประยุกต์ใช้กับวัสดุได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ มีนักวิจัยของ มจร. ที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเทคโนโลยีนี้มาอย่างต่อเนื่อง อาทิ ศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ ลิ่มสุวรรณ และอาจารย์สมชาย ปัญญาอินแก้ว จากภาควิชาฟิสิกส์ โดยเทคโนโลยีเลเซอร์คาร์บอนนี้ มีการประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมอย่างหลากหลาย ตั้งแต่การตัดวัสดุ (Cutting) ในอุตสาหกรรมรถยนต์เพื่อตัดตัวถังรถ หรือในอุตสาหกรรม

สิ่งทอเพื่อตัดผ้าแบบแม่นยำ การประยุกต์ใช้ในการแกะสลักและมาร์กิ้ง (Engraving & Marking) เช่น การสลักลายบนโลหะ ไม้ แก้ว หรือพลาสติก การมาร์กหรือระบุรหัสสินค้า วันที่ผลิต บนชิ้นส่วนสินค้าอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ยังมีการประยุกต์ใช้ในการเชื่อม (Welding) ชิ้นส่วนโลหะบาง เช่น ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ หรือการแพทย์ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในการเจาะ (Drilling) เช่น การเจาะรูขนาดเล็กในวัสดุแข็ง เช่น เพชร เซรามิก และการประยุกต์ใช้ในการแพทย์ เช่น การผ่าตัดหรือการรักษาโรคผิวหนัง เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทอดพระเนตรอุปกรณ์ เลเซอร์เพื่อการผ่าตัด ในนิทรรศการเทคโนโลยี ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2534

3D TECHNOLOGY

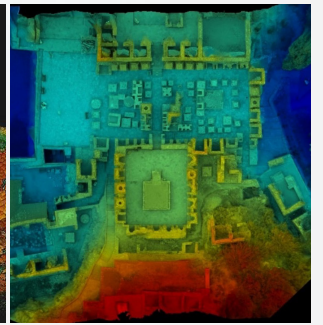
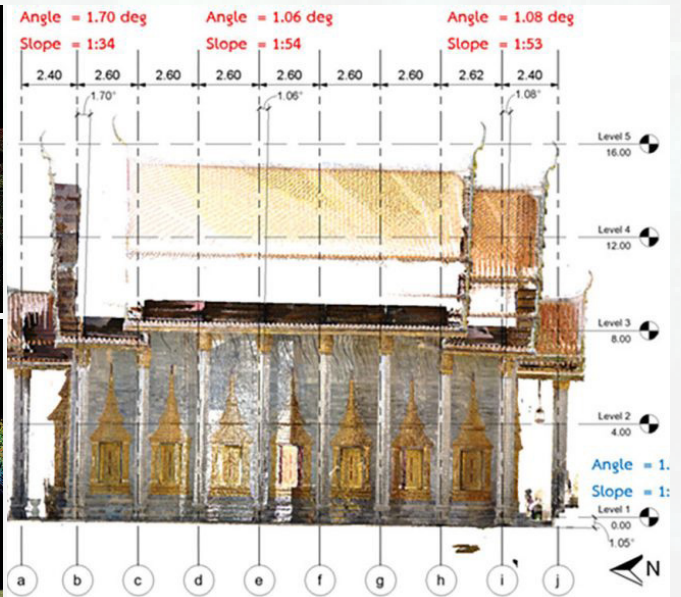
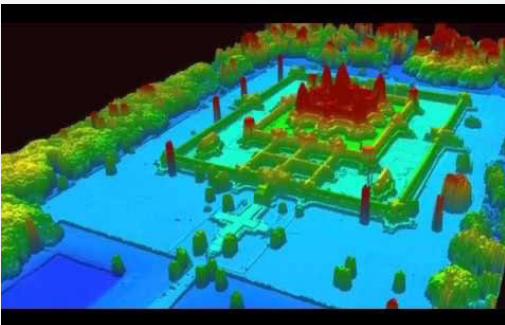
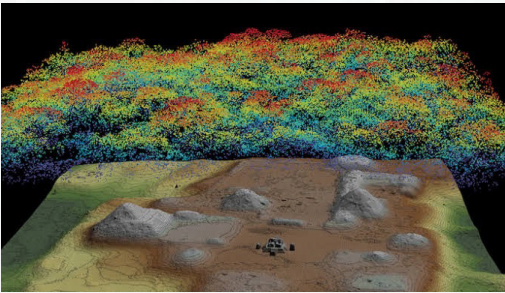
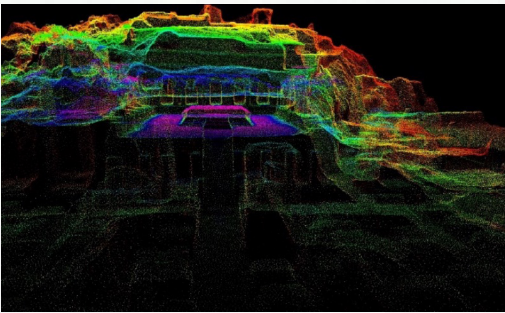
3D Technology หรือเทคโนโลยีสามมิติ หมายถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง วิเคราะห์ หรือแสดงวัตถุในรูปแบบสามมิติ (ความกว้าง ความสูง ความลึก) โดยครอบคลุมการประยุกต์ใช้ในงานหลากหลาย ด้าน เช่น การพิมพ์สามมิติ (3D Printing) การสร้างแบบจำลองสามมิติ (3D Modeling) การสแกนสามมิติ (3D Scanning) และการแสดงผลสามมิติ (3D Visualization) โดยเฉพาะเทคโนโลยีการสแกนสามมิติที่มีนักวิจัยของ มจร.ร่วมพัฒนา อาทิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษเกศน์ อินทรปาสาน จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

เทคโนโลยีนี้เน้นเป็นการปฏิวัติวงการอุตสาหกรรม ด้วยความสามารถในการออกแบบและผลิตชิ้นงานที่ซับซ้อนได้อย่างแม่นยำ และมีการนำไปใช้ในอุตสาหกรรมแทบทุกประเภท ตั้งแต่อุตสาหกรรมการผลิต (Manufacturing) เช่น การสร้างต้นแบบ (Prototyping) และการผลิตชิ้นส่วนที่มีข้อกำหนดเฉพาะ (Customization) อุตสาหกรรมการแพทย์ (Healthcare) เช่น การสร้างอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ทางการแพทย์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง เช่น การสร้างแบบจำลองอาคาร อุตสาหกรรมยานยนต์และ

อากาศยาน เช่น การผลิตชิ้นส่วนเครื่องบินหรือรถยนต์ ที่พิมพ์จากวัสดุคอมโพสิต ตลอดจนอุตสาหกรรมบันเทิง เช่น การสร้างเอฟเฟกต์หรือการสร้างตัวละคร 3D หรือฉาก CGI รวมทั้งการออกแบบโลกเสมือนจริงในเกมและ VR ต่างๆ

นอกจากนี้ 3D Technology ยังมีการประยุกต์ใช้ในงานชุดค้นทางโบราณคดีอย่างกว้างขวางที่ช่วยให้นักโบราณคดีสามารถเก็บรักษา วิเคราะห์ และสื่อสารข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้แม่นยำและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งด้วยเทคนิคการสแกนสามมิติ (3D Scanning) เพื่อสร้างแบบจำลองของโบราณสถานก่อนการขุดค้นหรือบูรณะ เทคนิคการพิมพ์สามมิติ (3D Printing) เพื่อการผลิตแบบจำลองวัตถุโบราณเพื่อจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ แทนการใช้ของจริงที่อาจเปราะบาง รวมไปถึงการสร้าง Virtual Reality (VR) และ Augmented Reality (AR) เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมเสมือนจริงให้ผู้สำรวจโบราณสถานแบบสมบูรณผ่าน VR เสมือนได้ไปในสถานที่จริง ทั้งนี้ มีการใช้เทคโนโลยี 3D กับการสร้างแบบจำลองเมืองโบราณศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ อันได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแห่งล่าสุดของไทยอีกด้วย

3D Scanning Printing

คอนกรีต เบา

คอนกรีตเบาหมายถึงวัสดุคอนกรีตที่มีน้ำหนักต่อหน่วยปริมาตรต่ำกว่าคอนกรีตทั่วไป โดยมากใช้วัสดุผสมพิเศษหรือกระบวนการผลิตที่สร้างฟองอากาศในเนื้อคอนกรีต ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เบากว่าแต่ยังคงความแข็งแรงเพียงพอต่องานก่อสร้าง ตัวอย่างคอนกรีตเบาที่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย คือ **คอนกรีตมวลเบาแบบอบไอน้ำแรงดันสูง (Autoclaved Aerated Concrete - AAC)** หรือที่มักเรียกว่า **“อิฐมวลเบา”** ใช้ทำเป็นบล็อกก่อผนังแทนอิฐมวลเหนียวหรือคอนกรีตบล็อกทั่วไป วัสดุนี้มีคุณสมบัติเด่นคือเบากว่าคอนกรีตบล็อกแบบเดิมถึง 40-75% แต่กลับมีการกันความร้อนและเสียงที่ดีกว่า ทำให้ภายในอาคารเย็นลงและเงียบขึ้น

การใช้คอนกรีตเบาหรืออิฐมวลเบาในภาคการก่อสร้างไทยเติบโตอย่างมากในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ปัจจุบันโครงการก่อสร้างอาคารสมัยใหม่เกือบทั้งหมดนิยมใช้ผนังอิฐมวลเบาเนื่องจากช่วยประหยัดพลังงานและลดเวลาการก่อสร้างลง วัสดุนี้ยังผ่านเกณฑ์มาตรฐานอาคารอนุรักษ์พลังงานของกระทรวงพลังงาน ทำให้ผู้ออกแบบสามารถออกแบบอาคารที่มีสัดส่วนกระจกต่อผนังสูงกว่าเดิมได้โดยยังเป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานการก่อสร้าง คุณสมบัติความเป็นฉนวนของผนังคอนกรีตมวลเบายังช่วยป้องกันความร้อนจาก

ภายนอกเข้าสู่อาคารได้ดีกว่าผนังอิฐมวลเหนียวหรือคอนกรีตหล่อ ทำให้ลดภาระการทำความเย็น จึงช่วยลดค่าไฟฟ้าและประหยัดพลังงานในระยะยาวให้กับผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัย นอกจากนี้น้ำหนักที่เบากว่ายังช่วยลดภาระโครงสร้างอาคาร (เช่น ลดขนาดฐานรากและโครงสร้างรับน้ำหนัก) อันนำไปสู่การลดต้นทุนวัสดุโครงสร้างและค่าก่อสร้างโดยรวมด้วย ทั้งนี้ นักวิจัย คนสำคัญของ มจร.ที่ได้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพคอนกรีตเบา มี อาทิ ศาสตราจารย์ ดร.ชัย จาตุรพิทักษ์กุล อดีตคณบดี คณะวิศวกรรมศาสตร์ และอาจารย์ประจำภาควิชา วิศวกรรมโยธา เป็นต้น

จากมุมมองอุตสาหกรรม วัสดุก่อสร้างประเภทคอนกรีตเบาได้ก่อให้เกิดกิจการการผลิตและจัดจำหน่ายขนาดใหญ่ในไทย บริษัทวัสดุก่อสร้างรายใหญ่ของไทยได้ลงทุนตั้งโรงงานผลิตคอนกรีตเบาหรือ AAC เชิงอุตสาหกรรมรองรับความต้องการทั้งในประเทศและส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน การเติบโตของตลาดวัสดุก่อสร้างประหยัดพลังงานนี้จึงช่วยสร้างงานในภาคการผลิตวัสดุ และสนับสนุนภาพลักษณ์ประเทศไทยในด้าน Green Construction ซึ่งกำลังเป็นแนวโน้มสำคัญในปัจจุบัน

MACHINE TRANSLATION

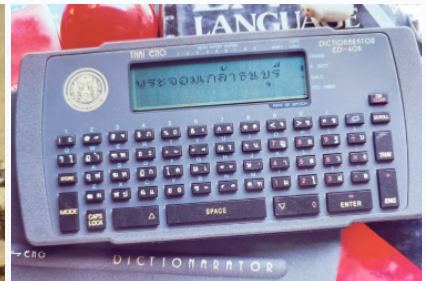
Machine Translation – MT หรือการแปลภาษา โดยเครื่องสมองกล เป็นสิ่งประดิษฐ์จากการวิจัยและพัฒนาของ มจร.ที่มุ่งพัฒนาเทคโนโลยีการแปลภาษาโดยเครื่อง เพื่อสนับสนุนการสื่อสารข้ามภาษา โดยเฉพาะการแปลระหว่างภาษาไทยกับภาษาอื่น ๆ นับเป็นสิ่งประดิษฐ์โดยฝีมือนักวิจัยมจร.อีกชิ้นหนึ่งที่มีผลกระทบสูง ทั้งในแง่เศรษฐกิจที่ช่วยลดต้นทุนและเวลาในการแปลเอกสารทางธุรกิจ กฎหมาย และการค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจไทยในตลาดโลก และในด้านสังคมที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่เชี่ยวชาญภาษาต่างประเทศ ตลอดจนในด้านการศึกษาที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและการวิจัยข้ามภาษาอีกด้วย

ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2530 ศูนย์เนคเทคได้สนับสนุนให้นักวิชาการมหาวิทยาลัยไทยทำงานวิจัย MT กับบริษัท NEC ของญี่ปุ่นภายใต้โครงการ MT ของกระทรวงการค้าต่างประเทศ และอุตสาหกรรม (MITI) ของญี่ปุ่น นักวิชาการไทยประกอบด้วยนักภาษาศาสตร์ (จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี) นักคณิตศาสตร์ และวิศวกรคอมพิวเตอร์ (จากเนคเทค มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ทั้งนี้ นักวิจัยคนสำคัญของ มจร.ที่ได้มีบทบาทในการพัฒนาเทคโนโลยี Machine Translation นี้ตลอดจนเทคโนโลยี Dictionarator ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.บุญเจริญ ศิริเนาวกุล ที่ปรึกษาอธิการบดี และอดีต

คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นวนทิพย์ ตันติเศวตรรัตน์ อดีตคณบดีคณะศิลปศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณุช เกิดสินธุ์ชัย อดีตคณบดีคณะวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ที่ได้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนี้มาตั้งแต่ในราวปี 2534 ได้นำเครื่อง Dictionarator นี้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อีกด้วย อาจารย์บุญเจริญได้เล่าถึงความประทับใจในเวลานั้นว่า

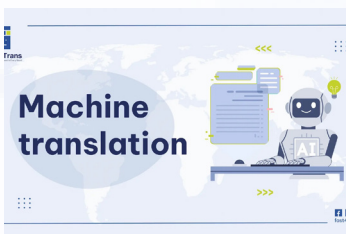
“Dictionarator เป็นผลงานชิ้นหนึ่งของศูนย์ปัญญาประดิษฐ์ ที่มีนักวิจัย และคณาจารย์จากหลายสาขาทำงานด้วยกันคือ นักภาษาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักคอมพิวเตอร์ และยังมีนักศึกษาจากวิศวกรรมศาสตร์จำนวนมากด้วย ผลงานชิ้นนี้ดัดแปลงมาจากพจนานุกรม อังกฤษ-ไทย ของโครงการ Machine Translation ที่เราทำวิจัยร่วมกับประเทศญี่ปุ่น การสร้างออกมาเป็นพจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์นี้ เป็นแนวคิดจากบริษัทเอกชนที่ต้องการทำเครื่องที่มีขนาดเล็กพกพาติดตัวได้ เพื่อจัดจำหน่าย คณะนักวิจัยจึงได้ออกแบบพจนานุกรม Hardware และ Algorithm แล้วส่งไปสร้างต้นแบบที่อังกฤษ และทำการผลิตที่ฮ่องกง จนมีการจัดจำหน่ายไปทั่วประเทศ โดยมีราคาพิเศษสำหรับบุคลากรในมหาวิทยาลัย

ในงานนิทรรศการเทคโนโลยีครั้งที่ 6 ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เมื่อวันที่ 24-31 ตุลาคม 2534 สมเด็จพระบรมชนกนาถิเบศฯ ได้ทอดพระเนตรโครงการ Machine Translation หลังจากทอดพระเนตรตัวอย่างการแปลบนคอมพิวเตอร์ ได้ทรงถาม (ด้วยพระอารมณ์ขัน) ว่า ถ้าถามเครื่องว่า “Royal Seal” เครื่องจะแปลว่าอะไร อาจารย์กฤษณพงศ์ได้กราบบังคมทูลว่าเครื่องคงแปลว่า “ตราแผ่นดิน ตรากษัตริย์” ไม่แปลว่า “เมวน้ำพระราชฯ” แต่คงยังไม่เก่งพอที่จะแปลว่า “พระราชลัญจกร”

มีการถ่ายทอดสดทั่วประเทศในวันนั้นด้วยใช้เวลาไปชั่วโมงเศษจากที่คิดว่าจะไม่นาน และตอนท้ายพระองค์ทรงตรัสว่า “เก่งมาก” ซึ่งสร้างกำลังใจให้กับคณะทำงานได้อย่างมากมาย

ก่อนที่จะมีการจำหน่ายอย่างเป็นทางการ คณะของเราได้ติดต่อสำนักงานพระราชวังเพื่อขอเข้าเฝ้าถวายเครื่องพจนานุกรม และเราได้สั่งทำเครื่องพิเศษที่มีคำว่า “ทรงพระเจริญ” ที่หน้าจอจำนวน 10 เครื่อง ในระหว่างการเข้าเฝ้าในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงตรัสถามและทดลองใช้งานเครื่องอย่างสนพระทัย

วาทะ อาจารย์ไกรวุฒิ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปี 2549-2553

“ในช่วงที่ผมเป็นอธิการบดี พ.ศ. 2549-2553 มจร.มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ เป็นหนึ่งในเก้ามหาวิทยาลัยวิจัยที่ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อผลิตผลงานด้านวิจัย มี Roadmap และ Flagships ที่ต้องทำต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการบริหารจัดการ มีการพัฒนาการเรียนการสอนนิสิตศึกษาทั่วไป การให้บริการการศึกษาในเมืองของศูนย์ชุมชนน่าอยู่กรุงเทพฯ ที่ถนนสาทร มีการจัดหาที่ดินใกล้สถานีรถไฟฟ้ามหานครที่เชิงสะพานสาทรฝั่งธนบุรีเพื่อสร้างเป็นอาคารศูนย์บริการวิชาการในเมือง ซึ่งต่อมาเรียกว่าอาคารศูนย์ส่งเสริมสมรรถนะทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมหรืออาคาร KX (Knowledge Exchange Center) ในปัจจุบัน

ในช่วงนั้น ที่บางมดยังมีการจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมหลังคณะวิทยาศาสตร์เป็นที่ตั้งของอาคารสถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม (FIBO) ที่บางขุนเทียนมีการนำหลักสูตร Media Arts และ Media Technology ของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีไปเริ่มเปิดการเรียนการสอนที่นั่น มีการที่มูลนิธิไทยคมได้บริจาคเงินก่อสร้างอาคารนวัตกรรมการเรียนรู้ที่บางมดเพื่อเป็นที่จัดการเรียนการสอนของโรงเรียนดรณสิกขาลัย ซึ่งมีท่านอาจารย์พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้อำนวยการ

นอกจากนี้ ยังมีการริเริ่มโครงการห้องเรียนนิวศตวรรษในมหาวิทยาลัย(วมว.)ขึ้นโดยนักเรียนพักที่หอพักบางขุนเทียน ที่วิทยาเขตจอมบึงได้เริ่มมีการพัฒนาโดย

งบประมาณไทยเข้มแข็งของรัฐบาลมาสนับสนุนการก่อสร้างในระยะแรก จากนั้นวิทยาเขตจอมบึงก็ได้รับงบประมาณแผ่นดินตามปกติ และงบประมาณบางส่วนจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาจนเป็น Residential College ของ มจร.ราชบุรีอย่างที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน” (จากหนังสือ 2 ทศวรรษมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ, หน้า 95)

อาจารย์ไกรวุฒิเป็นกำลังสำคัญในการวางแผนและออกแบบโครงสร้างพื้นฐานกายภาพทั้งสามพื้นที่ทำงานคือบางมด บางขุนเทียน จอมบึง ตั้งแต่อาจารย์มาร่วมงานที่ มจร.ปลายทศวรรษ 2510 ในพื้นที่บางมดได้รับงบประมาณการก่อสร้างอาคารสมัยใหม่สภาพต่างจากอาคารวิทยาลัยเทคนิคตั้งแต่แยกเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีในปี พ.ศ. 2529 ในพื้นที่บางมด เริ่มมีอาคารสมัยใหม่ได้แก่ อาคารเรียนรวม 1 และ 2 ในทศวรรษ 2530 อาคารเรียนรวม 3,4,5 ในทศวรรษ 2540 อาคารพระจอมเกล้า 190 ปี หอสมุดสนามกีฬา ระบบสาธารณูปโภค ระบบโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้เกิดได้ยากเพราะบางมดไม่มีแผนแม่บท เกิดจากวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี สร้างตามการเมืองงบประมาณไม่เคยคิดว่าจะพัฒนาไปเป็นมหาวิทยาลัยในอนาคตในพื้นที่บางขุนเทียนและราชบุรี อาจารย์ได้มีโอกาสวางแผนแม่บทได้ทั้งหมด ทั้งนี้คุณประพนธ์ เรืองวุฒิชนะพีชเป็นกำลังสำคัญในการเปลี่ยนสภาพกายภาพของบางมดและการทำแผนแม่บทนี้

“
การพัฒนา
วิทยาเขตจอมบึง
จนเป็น
Residential
College
”

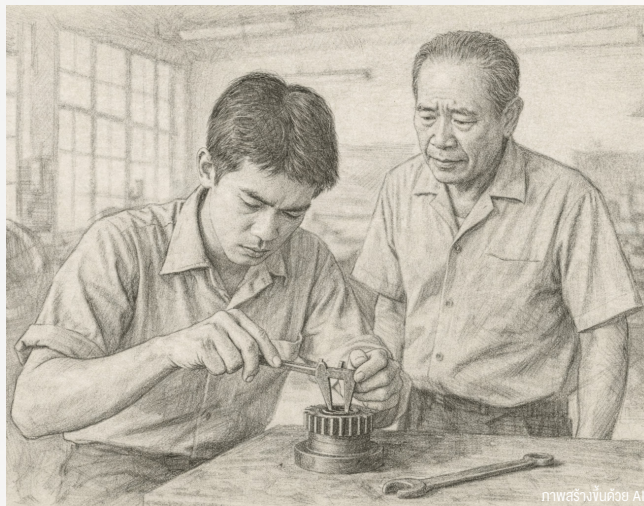
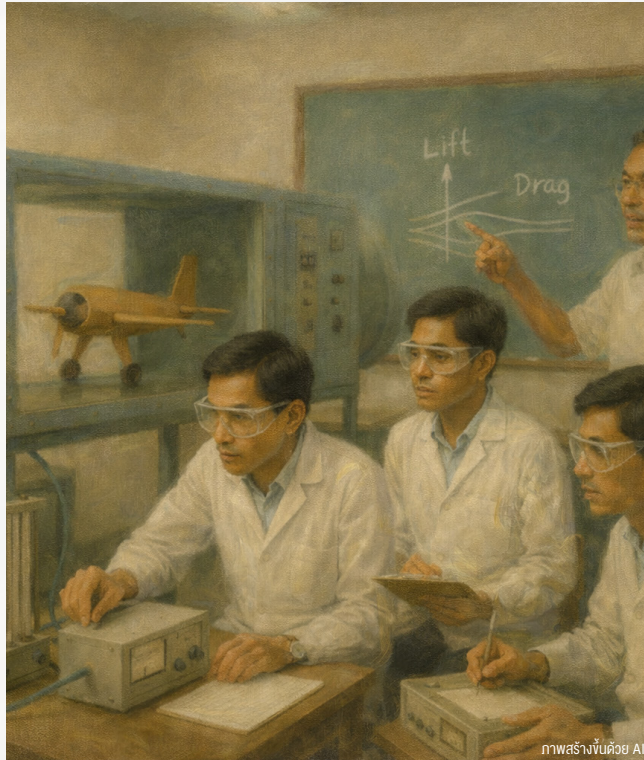

หลักสูตร ปริญญา บัณฑิตศึกษาศาสตร์หลักสูตรแรก

หลักสูตรบัณฑิตศึกษาแรกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เกิดขึ้นในช่วงปี 2518 หลังจากที่มีมหาวิทยาลัยซึ่งในขณะนั้นยังเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรี ได้ย้ายจากกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐที่เพิ่งตั้งขึ้นในปี 2515 และการเปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ในขณะนั้นส่วนหนึ่งก็เพื่อเป็นการพัฒนาอาจารย์ของตนเอง ซึ่งในขณะนั้นแทบจะไม่มีอาจารย์ปริญญาเอกเลย หรือมีอยู่น้อยมากเพียง 2-3 คน ลูกศิษย์ของสถาบันเองที่จบปริญญาตรีและต้องการเรียนต่อปริญญาโท เพื่อที่จะได้กลับมาเป็นอาจารย์ให้สถาบันก็มักไม่มีที่เรียน การไปสมัครเรียนต่อปริญญาโท ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มีอยู่ในขณะนั้น เช่นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็มักจะ

พลาดหวังไม่ได้เข้าเรียนอย่างที่ประสงค์ เพราะในทศวรรษ 2510 – 2520 ยังมีความไม่เชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาบางมด นอกจากไม่ได้รับเข้าเรียนปริญญาโทแล้ว การสอบเข้าทำงานราชการก็ต้องผ่านด่านความไม่เชื่อมั่นในคุณภาพเช่นกัน บัณฑิต ปทส. (เทียบเท่า วศ.บ.) และ วศ.บ. รุ่นแรกๆ จึงไม่ได้ทำงานในระบบราชการ การเปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาคือหลักสูตรปริญญาโทในช่วงแรก ส่วนหนึ่งจึงเป็นการตอบสนองความต้องการของสถาบันในการสร้างโอกาสให้ลูกศิษย์ของพระจอมเกล้าเองมีช่องทางพัฒนาคุณวุฒิ เพื่อกลับมาเป็นอาจารย์ให้กับพระจอมเกล้าฯ ต่อไป โดยหลักสูตรปริญญาโทหลักสูตรแรก ๆ อยู่ในสาขา วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมโยธา และเทคโนโลยีพลังงาน และได้ขยายไปสู่การพัฒนาหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งหลักสูตรระดับปริญญาเอกในเวลาต่อมา

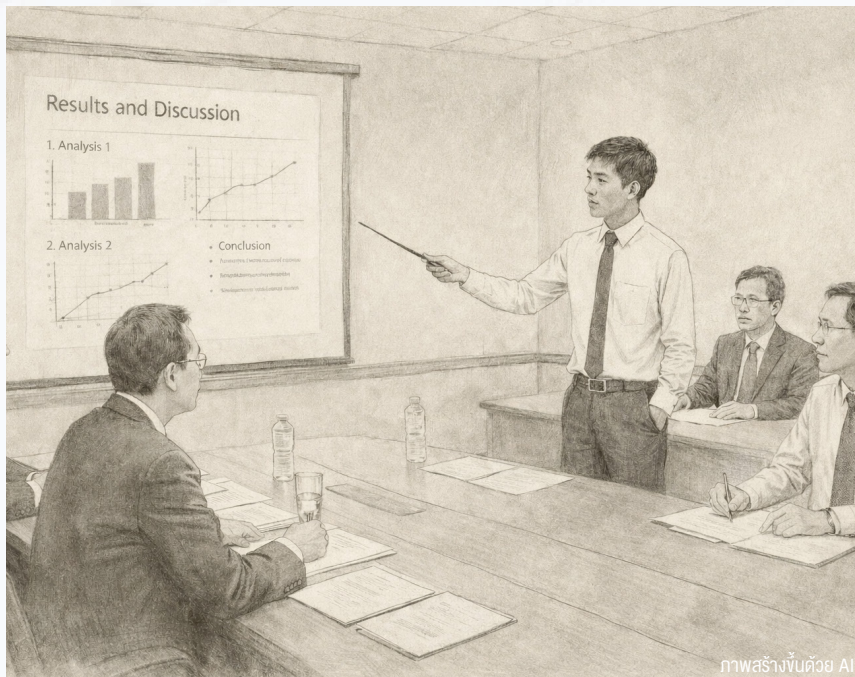
“สร้างโอกาสให้ **ลูกศิษย์** **ของพระจอมเกล้าฯ** กลับมาเป็น **อาจารย์** ให้ **กับพระจอมเกล้าฯ**”

วิทยานิพนธ์ เล่มแรก

เมื่อสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้เข้ามาร่วมกับประชาคมอุดมศึกษาภายใต้ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในปี 2518 แล้วก็ได้เริ่มบุกเบิกงานบัณฑิตศึกษาทันที โดยมีสาขาวิศวกรรมเครื่องกล เป็นสาขาแรกที่เปิดระดับปริญญาโทในปี 2518 และสาขาเทคโนโลยีพลังงานตามมาในปี 2519 มีวิทยานิพนธ์เล่มแรก ๆ อาทิ เรื่องการถ่ายเทความร้อนในท่อลูกฟูก โดยกฤษฎ์ ศรีนภาสวัสดิ์ มี ดร.ธวัชชัย เสงษ์รัมย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เรื่องเครื่องส่งน้ำแบบไฮโดรลิคแรม โดยถาวร ทองเปี่ยม

มีอาจารย์บันเทิง สุวรรณตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งวิทยานิพนธ์ทั้งสองเรื่องอยู่ในสาขาวิศวกรรมเครื่องกล และผ่านการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ในปี 2520 ทั้งสองเรื่อง ส่วนในสาขาเทคโนโลยีพลังงาน วิทยานิพนธ์เรื่องแรก ได้แก่ การศึกษาเปรียบเทียบเครื่องทำน้ำร้อนด้วยแสงอาทิตย์ โดยพลทรัพย์ บุญวานิช มีรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ผ่านการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ในปี 2523

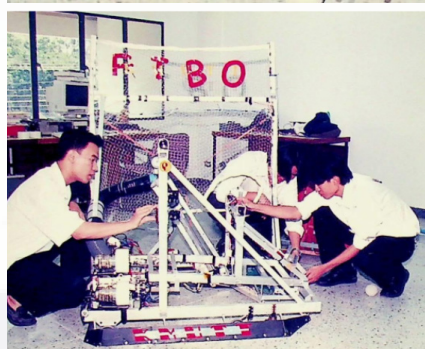
FIBO

Institute of Field Robotics หรือที่รู้จักกันดีในชื่อฟิโบ (FIBO) หรือ สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม ก่อตั้งขึ้นในปี 2538 ระหว่างแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ภายใต้ข้อศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาหุ่นยนต์ภาคสนาม และต่อมาในปี 2546 สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จึงได้มีมติยกฐานะของศูนย์ฯ นี้เป็นสถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม โดยมีหน้าที่วิจัยพัฒนา ให้บริการวิชาการแก่สังคม ตลอดจนการพัฒนากำลังคนที่มีความสามารถเฉพาะทางในด้านวิทยาการหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ

ในรอบ 3 ทศวรรษของสถาบันแห่งนี้ ภายใต้การนำของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชิต เหล่าวัฒนา ฟิโบได้เจริญเติบโตและดำเนินการทุก ๆ ด้านได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นในด้านการวิจัยและพัฒนาและการให้บริการวิชาการแก่สังคม จนเกิดประโยชน์และผลกระทบในวงกว้าง รวมถึงการได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาเทคโนโลยีหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ตลอดจนการวางแผนกำลังคนในด้านนี้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมช่วยวาง Roadmap ของการพัฒนาอุตสาหกรรมเฉพาะในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC อีกด้วย ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงงานวิจัยประยุกต์และงานวิจัยร่วมกับภาคอุตสาหกรรม ที่ได้ช่วยให้เกิดการนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติเข้าไปช่วยเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศ

ในด้านการพัฒนากำลังคน ฟิโบได้ขยายการจัดการศึกษาโดยลำดับเช่นกัน โดยปัจจุบันมีการเปิดสอนหลักสูตรตั้งแต่ระดับปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ จนถึงหลักสูตรปริญญาโท-เอก ในสาขาวิทยาการหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ นอกจากนี้ในระดับปริญญาโทยังมีการเปิดสอนสาขาเทคโนโลยีธุรกิจ ภายใต้ความร่วมมือกับคณะวิทยาการคอมพิวเตอร์อีกด้วย

เรื่องที่น่าสนใจและน่าประทับใจที่สุดเกี่ยวกับฟิโบ ไม่ใช่เรื่องของ การดำเนินภารกิจด้านต่าง ๆ จนมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของ การพัฒนาองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง มุ่งอนาคต และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อตอบโจทย์ ความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังคำกล่าวของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชิต เหล่าวัฒนา ที่ว่า “โลกอนาคตจะมีอะไร เราก็ต้องสอนคนให้พร้อมสำหรับสิ่งนั้น” ฟิโบจึงไม่ใช่แค่สถาบันวิทยาการหุ่นยนต์ภาคสนาม แต่ยังเป็นองค์กรแห่งการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์การทำงานให้คนทำงานง่ายขึ้น มีความคล่องตัวขึ้น และที่สำคัญคือรู้ว่าตัวเองทำงานเพื่ออะไร ทำงานอย่างมีเป้าหมาย ดังคำกล่าวของ รองศาสตราจารย์ ดร.ชิต อีกว่า “Clarity is a power นั่นคือ ถ้าเราเห็นเป้าหมายชัดเจน เราจะไปถึงมันได้ ไม่ว่าเส้นทางจะยากเพียงใดก็ตาม”

ประเทศไทย

ยุค GEN X – GEN Y

โลกในยุคของคนที่เกิดใน Gen X และ Gen Y (เกิดในช่วงปี 1970–1996) มีความแตกต่างจากโลกในยุค 1960s อย่างชัดเจนหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี และเป็นบริษัทที่สร้างโจทย์ใหม่ ๆ ให้ประชาคมอุดมศึกษา

ในด้านเศรษฐกิจ เราเห็นการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจที่เติบโตหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ยุค Economic Boom) ระบบทุนนิยมที่พึ่งพาอุตสาหกรรมหนักเป็นหลัก และการเติบโตของชนชั้นกลาง มาเป็นเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ การเติบโตของบริษัทข้ามชาติ การเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบทุนนิยมแบบตลาดเสรีที่พึ่งพาอุตสาหกรรมบริการและเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น ในขณะที่ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน

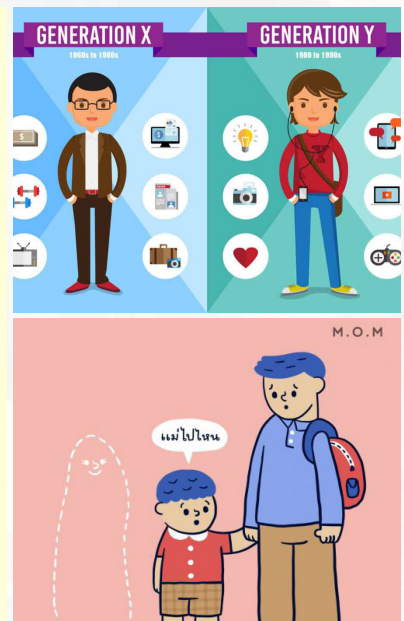
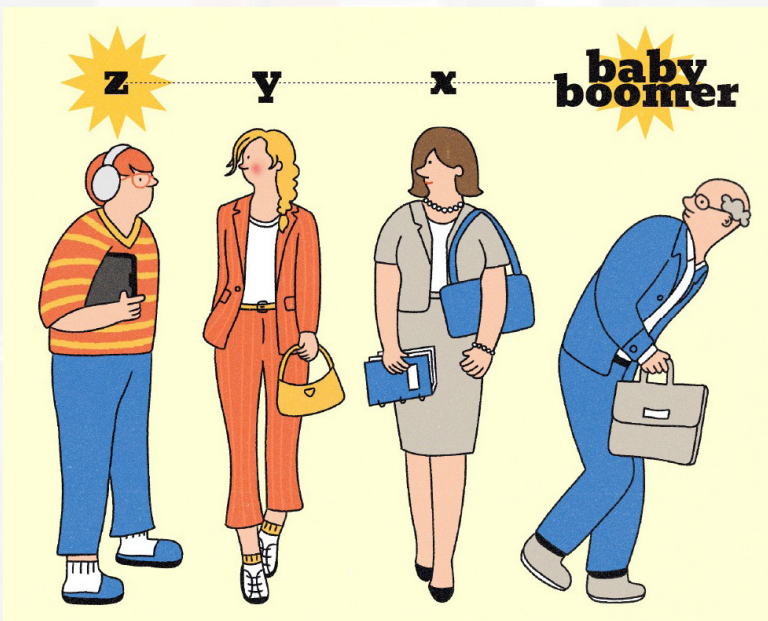
ในด้านสังคม เราเห็นการเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างครอบครัว ในชนบทพ่อแม่ที่มีผลกำลังมีการศึกษา อพยพไปทำงานในเมือง ทิ้งให้ลูกอยู่กับปู่ย่าตายายที่การศึกษาไม่สูง ไม่ทันเทคโนโลยี เกิดสภาพครอบครัวพินหลอหรือครอบครัวแหวกกลาง (Skip generation family) เห็นแต่ปู่ย่าตายายและหลาน โครงสร้างครอบครัวแบบดั้งเดิมเปลี่ยนไป อัตราการหย่าร้างสูง คนอยู่เป็นโสดมากขึ้น ครอบครัวหลากหลายรูปแบบมากขึ้น เช่น ครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว

กลายเป็นศัพท์บัญญัติใหม่ที่คนคุ้นเคย ในขณะที่ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมและเศรษฐกิจมากขึ้น และที่เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นชัดอีกเรื่องคือการศึกษาที่เคยเป็นหลักประกันความมั่นคงในการหางานในยุค 60s ก็ไม่เป็นจริงอีกต่อไป

ในด้านการเมือง เราเห็นการเปลี่ยนแปลงจากยุคสงครามเย็นมาสู่การล่มสลายของสหภาพโซเวียต ในปี 1991 และการผงาดขึ้นของจีน การเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านสื่อสมัยใหม่และโซเชียลมีเดียมากขึ้น และการแสดงความไม่ไว้วางใจในรัฐบาลและสถาบันทางการเมืองที่ปะทุง่ายขึ้นและบ่อยขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก

ในด้านวัฒนธรรม เราเห็นการเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมบุปผาชนหรือฮิปปี้ที่ใฝ่เสรีรักสันติภาพ และโลกยุค ดนตรีร็อกแอนด์โรล (The Beatles, Elvis Presley) ครองโลก มาสู่โลกของความหลากหลายทางเพศและวัฒนธรรมและการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียม (LGBTQ and Human Rights Issues) วัฒนธรรมป๊อปและสื่อดิจิทัล (YouTube, Netflix, K-Pop) และกระแสปัจเจกนิยมที่เข้ามาแทนที่วัฒนธรรมฮิปปี้ ในขณะที่คนรุ่นใหม่ก็ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น

สังคมปัจเจก การหย่าร้างสูง คนอยู่เป็นโสดมากขึ้น

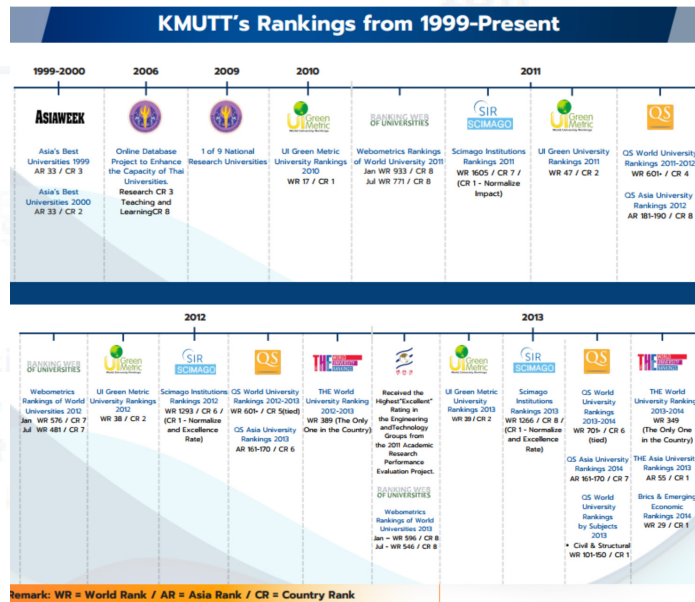
และในด้านเทคโนโลยี เราได้เห็นการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีแทบทุกด้าน ตั้งแต่เทคโนโลยีอวกาศ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ไปจนถึงเทคโนโลยีการสื่อสารที่เป็นช่วงเวลาของ Digital Revolution การเติบโตอย่างรวดเร็วของอินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน AI โซเชียลมีเดีย

(Facebook, Instagram, TikTok) เทคโนโลยีการทำงานและการเรียนออนไลน์ที่กลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ รวมไปถึงเทคโนโลยีที่เปลี่ยนวิถีชีวิตและวิถีการประกอบอาชีพของเราไปอย่างรวดเร็ว เช่น รถยนต์ไฟฟ้า Cryptocurrency เป็นต้น

เมื่ออยู่ใน Top 5 ของการกำ University Ranking ครั้งแรกในปี 2549

ปี 2549 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จัดอันดับมหาวิทยาลัยและคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัย ที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ซึ่งนับเป็นการจัดอันดับ มหาวิทยาลัยโดยหน่วยงานกลางของไทยเองเป็นครั้งแรก ผลปรากฏว่าในระดับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีถูกจัดอยู่ในกลุ่มดีเลิศ ด้านการวิจัยเป็นอันดับที่สามของประเทศ โดยทำ อันดับแรกได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ยังถูกจัดอยู่ในกลุ่มดีเยี่ยมด้านการเรียนการสอนเป็น อันดับ 7 ของประเทศ

ต่อมาในปี 2550 สกว.ประเมินการวิจัยทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปรากฏว่าด้านวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี มีงานวิจัยที่มีคะแนน Equivalent Journal Publication สูงสุด เท่ากับสถาบันเทคโนโลยี นานาชาติสิรินธร และในด้านเทคโนโลยีพลังงาน และ วิทยาการสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัยร่วมด้านพลังงาน และสิ่งแวดล้อม และคณะพลังงาน สิ่งแวดล้อมและวัสดุ มีงานวิจัยที่มีคะแนน Equivalent International Journal Publication ต่ออาจารย์สูงสุด และบัณฑิตวิทยาลัยร่วม ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ยังมีงานวิจัยที่มีคะแนน Impact Factor ต่ออาจารย์สูงสุดอีกด้วย

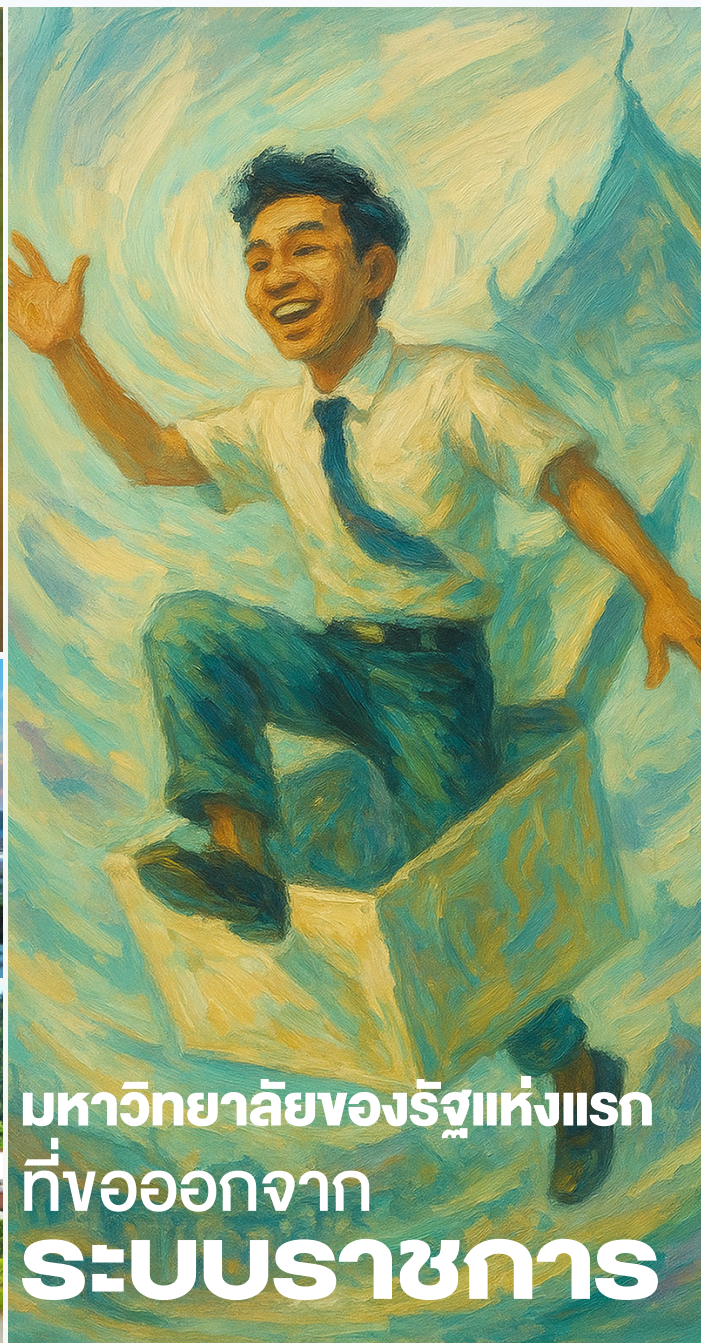
“การก้าวกระโดดของ มจธ.ในการจัดอันดับ ระดับมหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา สร้างความประหลาดใจในวงการมหาวิทยาลัย เพราะ มจธ.ไม่เคยอยู่ในเรตติ้งวิชาการของมหาวิทยาลัยอื่น มจธ.พลิกโฉมจากวิทยาลัยเทคนิคสู่สถาบันอุดมศึกษาเพียง 40 ปี มีการเปลี่ยนโมทัศน์ในการทำงานอย่างสูง ซึ่งความสำเร็จเกิดจากหลายปัจจัย อาทิ มีการนำองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล โดยอาจารย์ ดร.ไพฑูริย์ หังสพฤกษ์ และอาจารย์ ดร.หริส สุตะบุตร อยู่หลายสิบปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการและการวิจัยจากอาจารย์ ดร.ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ และนักวิชาการรุ่นหลังตามมาอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดจากการสนับสนุนทางวิชาการและการเงินอย่างต่อเนื่อง 40 กว่าปีตั้งแต่ทศวรรษ 2520 ผ่านโครงการและกลไกสำคัญ ๆ ได้แก่ โครงการภายใต้ความร่วมมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาเซียน กองทุนสนับสนุนการวิจัย โครงการ Center of Excellence – COE ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ศูนย์แห่งชาติ 3 ศูนย์ของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กองทุนอนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น” (กฤษณพงศ์ กีรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

การออกนอกกระบบ แบบไม่เหมือนใคร

“การออกนอกกระบบของ มจร. นั้น ไม่เหมือนมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการใดที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ หรือมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพราะทั้ง 3 มหาวิทยาลัยนั้น ล้วนเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นใหม่ ไม่มี Initial conditions ให้ต้องกังวลถึง ในขณะที่ มจร. มีสิ่งที่เป็นสภาพและปัจจัยเงื่อนไขเดิมติดมามากมาย จะไปขอดูแบบอย่างมหาวิทยาลัยไหนก็ไม่มี เพราะเป็นมหาวิทยาลัย

ในระบบราชการแห่งแรกที่ขอลอกจากระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือเรื่องของสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของบุคลากรที่เคยได้รับในระบบราชการ ก็ต้องมาร่างระเบียบร่างกฎหมายกันใหม่หมด เพื่อรักษาสิ่งเหล่านั้นไว้ให้ได้ ช่วงนั้นเป็นช่วงที่ผมเป็นอธิการบดี ต้องทำงานหนักกับนักกฎหมาย และทำความเข้าใจกับทีมบริหารและประชาคม มจร. ไปพร้อมกัน” (กฤษณพงศ์ กีรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

มหาวิทยาลัยของรัฐแห่งแรก
ที่ออกจาก
ระบบราชการ

10 ปี

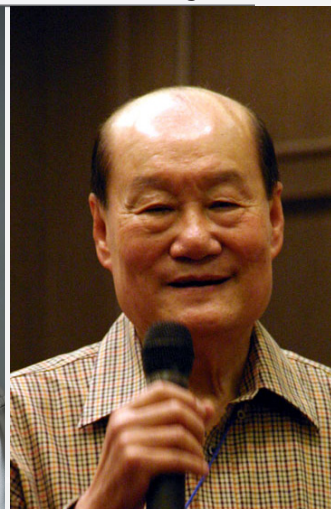
ของการวางระบบ

“หลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 เป็นช่วงที่ อาจารย์พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยาเป็นนายกสภาฯ อยู่ 4 ปี ตามมาด้วยอาจารย์ทองฉัตร หงส์ลดารมภ์ ที่เป็นนายกสภาฯ อยู่ถึง 17 ปี บวกกับ Wisdom ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในสภาฯ อีก 10 กว่าท่าน ร่วมกับฝ่ายบริหารและ บุคลากร ทำให้ มจร.สามารถพลิกโฉมหรือ Transform เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับโดยสมบูรณ์ได้ เราผ่านช่วง วิกฤติแรกประมาณ 5-10 ปี จากความยากที่เริ่มต้น จากวิกฤติเศรษฐกิจที่ทำให้รัฐบาลมีเงินสนับสนุน มหาวิทยาลัยน้อยลง ไม่เหมือนมหาวิทยาลัยนอกระบบ ที่เกิดก่อนหน้านั้นอย่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่เกิดในช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศยังดีอยู่

เรายังเจอปัจจัยรุมเร้าอื่น ๆ ทุกรูปแบบ จาก ความไม่รู้ (Ignorance) เรื่องหน่วยงานในกำกับ จากการไม่มีคำตอบว่าของเก่าที่เคยทำได้ก็ทำไม่ได้ แล้วก็ไม่มีใครตอบได้ว่าควรทำอย่างไร จากความไม่ มั่นใจของบุคลากรที่เปลี่ยนสภาพ ห่วงใยสวัสดิการ ความมั่นคงของตน จนเข้าสู่ความรุ่งเรืองในครั้งหลัง ทศวรรษ 2540 ที่เริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีและเป็น

รูปธรรม ส่งผลต่อความโดดเด่นทางการผลิตบัณฑิต หลายสาขา การเติบโตทางวิชาการ นักศึกษาเริ่มเพิ่ม จำนวนมากขึ้น ตอบโจทย์มิติการตลาดความเหลื่อมล้ำได้ โดยเรามีผู้เรียนสัดส่วนสูงมาจากครอบครัวชนบท เพราะมีคนตั้งแง่และปรามาสเราเมื่อเริ่มต้นว่า มจร. เมื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับแล้วจะต้องดิ้นรนหาเงินเอง มากขึ้น จนกลายเป็นมหาวิทยาลัยของคนรวยที่เก็บ ค่าเรียนแพง ๆ จนนักเรียนที่ยากจนไม่มีสิทธิเรียน มจร. ซึ่งไม่จริง

เรายังสามารถเพิ่มหลักสูตรขยายหลักสูตรบัณฑิต ศึกษา โดยงบประมาณจากรัฐไม่เพิ่มมาก งานวิจัยสาขา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลายสาขาได้รับการประเมิน อยู่ในระดับสูงมากของประเทศไทย จนในทศวรรษ 2560 ผลการประเมินระหว่างประเทศก็อยู่ระดับสูงเช่นกัน เรายังเห็นการมีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นจากการประหยัด และการช่วยเหลือตนเองในการหารายได้จากงาน บริการวิชาการและงานวิจัย” (กฤษณพงศ์ กีรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

เราผ่านช่วง วิกฤติแรก ประมาณ 5-10 ปี

จากความยากที่เริ่มต้น
จากวิกฤติเศรษฐกิจ

มจร. บางขุนเทียน

บางขุนเทียนเป็นพื้นที่ขยายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จากการเติบโตทางเศรษฐกิจระดับสูงช่วงทศวรรษ 2530 รัฐบาลต้องการเพิ่มและยกคุณภาพกำลังคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยการวิจัย รัฐบาลให้มหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมขยายตัวไปต่างจังหวัด ใช้การสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดวิทยาเขตสารสนเทศ พร้อมทั้งมีนโยบายให้มหาวิทยาลัยทำการวิจัยอย่างเข้มข้นขึ้น และเน้นการวิจัยที่พร้อมถ่ายทอดสู่อุตสาหกรรม สนับสนุนการตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์และสวนอุตสาหกรรม สร้างศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ในช่วงปลายทศวรรษ 2530 มจร. จึงหาพื้นที่วิทยาเขตใหม่ จนได้พื้นที่บางขุนเทียนซึ่งในเบื้องต้นมีพื้นที่จำกัดเพียงประมาณ 200 ไร่ ไม่เพียงพอที่จะรับการขยายตัวในระยะยาว และต่อมาได้พื้นที่ราชบุรีอีกประมาณ 1,200 ไร่ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 เล็กน้อย

มหาวิทยาลัยพิจารณาว่าบางขุนเทียนเป็นพื้นที่จะใช้ขยายกิจกรรมเก่ากับรองรับกิจกรรมใหม่และหน่วยงานใหม่ได้ช่วงหนึ่ง จึงออกแบบให้วิทยาเขตนี้เป็นอุทยานการศึกษาและสวนอุตสาหกรรม (Industrial park) แห่งแรกของประเทศไทย กับเป็นฐานการผลิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นที่รวมห้องแล็บวิจัยระดับ Cutting edge โดยมุ่งใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมยกระดับทั้ง

อุตสาหกรรมและชุมชนรอบพื้นที่ รวมทั้งเป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green and Clean University) อีกด้วย

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ดำเนินการอยู่ใน มจร. บางขุนเทียน ได้แก่ สถาบันพัฒนาและฝึกอบรมโรงงานต้นแบบ (สรบ.) โดยสรบ.มีห้องห้องปฏิบัติการระดับสูงเฉพาะทางกว่า 10 ห้อง สำนักอุทยานวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม คณะทรัพยากรชีวภาพและเทคโนโลยี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ โครงการร่วมบริหารหลักสูตร Media Arts และ Media Technology ซึ่งปัจจุบันอยู่ภายใต้คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ หน่วยปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาวิศวกรรมชีวเคมีและโรงงานต้นแบบ บัณฑิตวิทยาลัยร่วมด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม หน่วยทดสอบระบบโซลาร์เซลล์ ตามมาตรฐานระหว่างประเทศรองรับการใช้โซลาร์เซลล์ของไทยที่ขยายตัวเร็วมาก รวมถึงการมีองค์กรใหม่ภายใต้การดำเนินงานของสำนักอุทยานวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม คือโรงงานต้นแบบผลิตยาชีววัตถุแห่งชาติ หรือ National Biopharmaceutical Facility ซึ่งเป็นโรงงานต้นแบบผลิตยาชีววัตถุแห่งชาตินี้ถือเป็นแห่งแรกของประเทศ และโรงงานนี้ยังได้มีบทบาทในการเข้าไปร่วมมือกับสถาบันวัคซีนแห่งชาติในช่วงการระบาดของโควิด-19 อีกด้วย

มจร. ราชบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้เริ่มแผนการขยายพื้นที่การศึกษาตามนโยบายของ ทบวงมหาวิทยาลัยมายังพื้นที่จังหวัดราชบุรีตั้งแต่ปี 2537 ได้แสวงหาพื้นที่ขนาดประมาณหนึ่งพันไร่ เพื่อรองรับ มหาวิทยาลัยในระยะยาว ได้พิจารณาจังหวัดฉะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา สมุทรสงคราม เพชรบุรี และราชบุรี ซึ่งในที่สุดก็เห็นว่าจังหวัดราชบุรีมีความเหมาะสมมากที่สุด ด้วยเหตุผลของระยะทางที่ไม่ไกลจากกรุงเทพ สามารถ เดินทางได้สะดวก กำลังอาจารย์และเจ้าหน้าที่จากบางมด สนับสนุนทางวิชาการได้

“การได้พื้นที่ราชบุรีมีการสนับสนุนจากบุคคลสำคัญ ในพื้นที่ อาทิ สส.เขาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ คุณจงเมธ ทรัพย์ศิริ ประธานสภาหอการค้า กลุ่มมดตะวันตกที่เข้มแข็งและสนับสนุน งานมจร.ตลอดมา กรรมการสภามหาวิทยาลัยและอาจารย์ มจร. ที่เป็นคนราชบุรี เช่น คุณหญิงสมุณดา พรหมบุญ อาจารย์ สมใจ นาคทับที่ อาจารย์บุญเจริญ ศิรินาวกุล ฝ่าย มจร.มี อาจารย์ดร.ทริส สุตะบุตร อาจารย์ดร.ไกรวุฒิ เกียรติโกมล คุณประพนธ์ เรืองวุฒิชนะพีช คุณสุนิตย์ เทพไพฑูรย์ และทีมกองแผนงาน ที่ทำงานกันอย่างแข็งขัน เพื่อให้ได้ พื้นที่สาธารณประโยชน์มาสร้างมหาวิทยาลัย ทีม มจร. นี้เป็นทีมเดียวกับการได้มาซึ่งพื้นที่บางขุนเทียน

ตั้งแต่ทศวรรษ 2530 อาจารย์ ดร.ทริสและ อาจารย์ มจร. จำนวนหนึ่ง เห็นขีดจำกัดของการเรียน การสอน นักเรียนมหาวิทยาลัยไทย อาทิ ฐานวิชาการ

เช่น คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ไม่แน่น เรียนได้ช้า ไม่เข้มข้น ระบบคิดและตรรกะไม่ดี เทียบกับนักเรียนไทยที่ไปเรียน ต่างประเทศที่สามารถแข่งขันได้ทัดเทียมนักเรียนต่าง ประเทศ หรือในบางกรณีดีกว่าอย่างชัดเจน เราเห็นว่า โดยเนื้อแท้ สติปัญญาและศักยภาพนักเรียนไทยไม่ด้อย แต่ระบบนิเวศการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในประเทศไทยไม่ เอื้อในการพัฒนาศักยภาพ อาจารย์ ดร.ทริสและคณะอาจารย์ จึงหาโอกาสที่จะสร้าง มจร.ในรูปแบบใหม่ตามแนวทางการศึกษาระบบ Liberal Arts ส่งอาจารย์จำนวนหนึ่งไป ศึกษาในระบบ Liberal Arts นำโดยอาจารย์ดร.สมชาย จันทร์ขาวนา จนปลายทศวรรษ 2530 เกิดหน้าต่าง แห่งโอกาสของการทำมหาวิทยาลัยแบบใหม่ ในช่วง นโยบายการขยายมหาวิทยาลัยไปต่างจังหวัดจากการ เดิบโตทางเศรษฐกิจ” (ข้อมูลโดย ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร)

ในช่วงแรกของการสร้างพื้นที่การศึกษาใหม่นี้ วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 (วิกฤติต้มยำกุ้ง) ทำให้ มจร.ยัง ไม่มีพื้นที่การเรียนการสอนที่จอมบึง ใช้พื้นที่ศาลาประชาคม ของจังหวัดจัดการเรียนการสอน ให้บริการจัดการศึกษา ระดับปริญญาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีทันที โดย คณะเทคโนโลยีสารสนเทศได้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหลักสูตรแรก ตั้งตั้งแต่ปี 2539 และต่อมาในปี 2546 คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรมก็ตามเข้ามาเปิดหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้า ก่อสร้าง เครื่องกล และอุตสาหกรรม

นอกจากกิจกรรมที่ศาลาประชาคม พื้นที่จอมบึง ไม่มีกิจกรรมมาก นอกจากมหาวิทยาลัยใช้เงินรายได้ไปตั้งปฐุมาคารและธรมณียาคาร เพื่อการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์แก่นักเรียน การวิจัยเรื่องผังพื้นเมือง การทำงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาในราชบุรี งานวิจัยด้านเกษตรและสิ่งแวดล้อม ต่อมาช่วง พ.ศ. 2550 – 2553 มีวิกฤติ Sub Prime Loans ในอเมริกาที่ส่งผลถึงประเทศไทย โดยการสนับสนุนของนักศึกษาเก่า รัฐบาลจัดงบกระตุ้นเศรษฐกิจให้จำนวนประมาณ 500 ล้านบาท มีเงื่อนไขว่าต้องใช้เงินให้เสร็จภายในไม่เกิน 2 ปี มจร.ราชบุรีได้เริ่มเปิดการสอนที่บริเวณที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเอง ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง เป็นครั้งแรกในปี 2556 ปัจจุบันจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-2 ใน 3 สาขาวิชา ได้แก่ วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม และยังได้จัดการศึกษาในหลักสูตรของตนเอง 1 สาขาวิชาคือสาขาวิศวกรรมระบบอัจฉริยะ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดใหม่ล่าสุดของ มจร.

อาจารย์กฤษณพงศ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมถึงเบื้องหลังของเส้นทางการต่อสู้ดิ้นรนให้วิทยาเขตราชบุรีได้ถือกำเนิดและทำประโยชน์แก่จังหวัดราชบุรีและพื้นที่ภาคตะวันตกว่า“วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ทำให้รัฐบาลชะลอวิทยาเขตสารสนเทศทั้งหมดเกือบ 20 แห่ง เนื่องจากรัฐบาลขาดแคลนงบประมาณ โดย มจร.ได้ให้สัญญาแก่ประชาคมจอมบึงและราชบุรีว่าจะไปสร้างมหาวิทยาลัย

ให้ลูกหลานชาวราชบุรีได้เรียนหนังสือ มีการรุมเร้าจากประชาคมให้มจร.รักษาคำพูด เมื่อคนในพื้นที่มองไป พื้นที่จอมบึงยังไม่มีสิ่งก่อสร้างแม้แต่อาคารเดียว มีแต่ป่าเต็งรังเสื่อมสภาพ แต่โดยสปิริตของอาจารย์ดร.บวร ปภัสราทร และทีมคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหลักสูตรแรกตั้งแต่ปี 2539 สอนด้วยระบบ Teleconference ด้วยเทคโนโลยีที่มีเมื่อเกือบ 30 ปีก่อนที่ยังไม่รองรับการถ่ายทอดภาพวิดีโอได้ตึกมีอาคารภาพซ้ำ ภาพ Blur ถ้าขยับเร็ว สอนระหว่างอาคารเรียนหนึ่งที่บางมดที่มีนักศึกษาคณะไอทีที่บางมดนั่งเรียนอยู่ กับนักศึกษาคณะไอทีราชบุรีที่ศาลาประชาคมราชบุรี สอนอยู่เกือบสิบปี ต่อมาในปี 2546 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมก็ตามเข้ามาเปิดหลักสูตรครุอุตสาหกรรม-ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้า ก่อสร้าง เครื่องกลและอุตสาหกรรม โดยใช้พื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึงกลางทศวรรษ 2540 รัฐบาลยกเลิกวิทยาเขตสารสนเทศทั้งหมด แรงกดดันเพิ่มขึ้นตามลำดับที่ มจร.ต้องทำให้ประชาชนเห็นว่าจะมีการใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์ไปเป็นสถาบันอุดมศึกษาจริง พื้นที่นี้ชาวบ้านเคยเก็บพื้นเก็บผัก เก็บเห็ด จับสัตว์เล็ก ชาวบ้านบางส่วนส่งเสียงดังว่าจะขอเอาที่ มจร.ไปใช้ประโยชน์ กลับไปเป็นที่สาธารณประโยชน์ดังเดิม เพื่อใช้เป็นพื้นที่ทิ้งขยะของจังหวัดราชบุรี และมีรายได้จากการให้เช่าที่ทิ้งขยะ

ทศวรรษ 2540 เป็นทั้งทศวรรษแห่งวิกฤติและทศวรรษแห่งโอกาสของ มจร. **วิกฤติและโอกาสแรก** คือ การเปลี่ยนสภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับในยุคที่ประเทศประสบวิกฤติเศรษฐกิจ ประเทศยากจน **วิกฤติและโอกาสที่สอง** คือสังคมไม่รู้จักมหาวิทยาลัยในกำกับ บุคคลากร มจร.ยังไหวหวั่นกับองค์กรใหม่ โดยเฉพาะอนาคตของตนเองในสภาพพนักงาน **วิกฤติและโอกาสที่สาม** คือการเกิดของ มจร.ราชบุรี ที่รัฐบาลยุติโครงการ ไม่มีเงินสนับสนุน ชาวบ้าน ไม่แน่ใจว่าจะมีมหาวิทยาลัย มีความขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มในชุมชน เราพยายามทำกิจกรรมหลากหลายให้ชาวราชบุรีเห็น มจร.และรู้จัก มจร. ให้ชาวหมู่บ้านรางบัวซึ่งนำหน้ากระหว่างการใช้พื้นที่สร้างสถาบันอุดมศึกษาเพื่ออนาคตของชาวราชบุรีและประเทศไทย เทียบกับการทำเป็นที่ทิ้งขยะของชาวราชบุรี เราพยายามทำให้ มจร.เป็นที่รู้จักโดยการตั้งกลุ่มอุดมศึกษาราชบุรีที่มี มจร.ทำงานกับสถาบันอุดมศึกษาในราชบุรี ได้แก่ มรภ.หมู่บ้านจอมบึง วิทยาลัยพยาบาลสองแห่ง วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตร มาทำงานด้วยกันด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ มจร.เป็นแกนนำ เพราะวิทยาลัยอื่น ๆ เพิ่งเริ่มต้นการประกันคุณภาพ เราทำโปรเจกต์ลงชุมชนด้านโคนม เกษตร สิ่งแวดล้อม แนวคิดกลุ่มอุดมศึกษาราชบุรีที่ มจร.ริเริ่ม เป็นต้นแบบที่สกอ.พัฒนาไปเป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยของภาคต่าง ๆ ในเวลาต่อมา นอกจากนั้น อาจารย์บุญเจริญ และทีมยังจัดคิวด้านคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนช่วงเสาร์ อาทิตย์และปิดเทอม พาผู้นำชุมชนมาดูพื้นที่บางมดและบางขุนเทียนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยเป็นอย่างไร สามารถทำอะไรได้บ้าง จนถึงเจียดเงินสะสมมหาวิทยาลัยมาสร้างอาคารฝึกอบรมและวิจัยคือ ปฐมาคารและอาคารที่พักคือ รมณียาคารให้ชุมชนเห็นเป็นรูปธรรม

วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 วิกฤติต้มยำกุ้ง ดับความฝันของการเกิด มจร.ราชบุรีไปสักกว่าปี ช่วงนั้นเราได้แต่รักษาความฝันและมีความฝันต่อไป ความฝันกลายเป็นความจริงหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจปี 2550 อีกครั้งคือวิกฤติซับไพรม์โลน เพราะการสนับสนุนของศิษย์เก่า จน มจร.ได้งบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจประมาณ 500 ล้านบาท มาสร้างวิทยาเขตราชบุรี ที่ลดขนาดลงราวหลายเท่าจากแผนแม่บทกายภาพที่ MIT ออกแบบให้เมื่อปี 2540”

ปัจจุบัน มจร.ราชบุรียังได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ Liberal Arts-Integrated Engineering Program ที่มจร.ราชบุรี ทั้งในส่วนวิชาการศึกษาทั่วไป วิชาพื้นฐานชั้นปีที่ 1-2 สำหรับหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ 3 สาขาที่ มจร.ราชบุรีดูแล และในหลักสูตรวิศวกรรมระบบอัจฉริยะที่ มจร.ราชบุรีรับผิดชอบทั้งหลักสูตร โดยเน้นการพัฒนาความรู้ รวมถึงอุปนิสัย ทักษะคิด วิเคราะห์ ตลอดจนทักษะทางสังคมที่ต้องใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในอนาคต จุดเด่นของการจัดการศึกษาที่ มจร.ราชบุรีอีกประการหนึ่งคือการมีพื้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหอพักหรือวิทยาชมรม (Residential College) เช่น กิจกรรมร่วมกันในช่วงเย็น ชมภาพยนตร์ ละคร เล่นดนตรี ฟุตบอล การฟังปาฐกถาจากผู้รู้ในเรื่องต่าง ๆ การจัดกิจกรรมร่วมกันของนักศึกษาในรูปแบบสโมสรและชุมนุมชมรม เป็นต้น โดยในระบบหอพักนี้ นักศึกษาจะถูกจัดเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 10 คน มีอาจารย์พี่เลี้ยงประจำ 1 คนที่จะคอยดูแลให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ นักศึกษาของ มจร.ราชบุรี ยังมีโอกาสเรียนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรคู่ขนานหรือ Co-curriculum ตามความสนใจของนักศึกษา โดยวิชาเหล่านี้ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในมหาวิทยาลัย และจากองค์กรในพื้นที่ราชบุรีมาเป็นวิทยากร

ความหวัง ในการสร้างวิศวกร

ที่มีพื้นฐานทางศิลปะ-วิทยาศาสตร์ (Liberal Arts) ที่ราชบุรี

“บัณฑิตที่จบวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์ในประเทศไทยมีจุดอ่อน 2 อย่างคือ 1) ขาดวัฒนธรรมสำนึกในภาวะที่นักศึกษาขาดพื้นฐานทางศิลปะ-วิทยาศาสตร์ (Art & Science) เมื่อจบออกไปทำงานทำโครงการใหญ่ ๆ จะไม่ตระหนักต่อการสร้างหรือการพัฒนาพื้นที่ที่ทำความเสียหายให้กับสังคมทั้งด้านกายภาพและวัฒนธรรม เช่น การปล่อยน้ำร้อนจากโรงไฟฟ้าทำลายทรัพยากรทางน้ำอย่างปะการัง หรือการรุกรานพื้นที่ทางวัฒนธรรม เช่น วัด ในการปลูกสร้างสิ่งต่างๆ 2) ขาดสายศิลปศาสตร์ไม่ค่อยได้ สื่อสารกันไม่เข้าใจ เป็น New Barbarian รู้ลึกแต่ไม่รู้กว้าง ถ้าเราไม่รู้จักความจริงเราจะแก้ปัญหาไม่ได้

การวางรากฐานทางศิลปะ-วิทยาศาสตร์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ประยุกต์) กลุ่มสังคมศาสตร์ กลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มศิลปกรรม (Fine Art) เมื่อเรียนกลุ่มวิทยาศาสตร์แล้วควรเพิ่ม

วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมด้วย หากมหาวิทยาลัยไม่สอนกลุ่มวิชาเหล่านี้ บัณฑิตที่จบเฉพาะทางจะเข้าไม่ถึงสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์ก็เป็นวิชาสำคัญ เพราะประวัติศาสตร์ช่วยเชื่อมโยง (ปัจจุบันเรียกไทยคดีศึกษา)

มจร.ราชบุรีควรจัดตั้งวิทยาลัยด้านศิลปะ-วิทยาศาสตร์ เพื่อวางรากฐานให้นักศึกษาร่างคุณค่าต่อพื้นที่ ชุมชน มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยศึกษาเป็นวิชาพื้นฐาน 2 ปี และศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพที่มจร.หรือที่มหาวิทยาลัยอื่นอีก 2 ปี ทั้งนี้ นักศึกษาที่มีพื้นฐานศิลปะ-วิทยาศาสตร์แข็งแรงจะเข้าใจบัณฑิตสาขาอื่น และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวโน้มการวิจัยในภายหน้าก็จะเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการมากขึ้นด้วย” (ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา วิบูลสวัสดิ์ อดีตรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและกิจการพิเศษ มจร. จากหนังสือ 2 ทศวรรษมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ, หน้า 113-114)

สร้างวิศวกรที่เข้าใจสังคม
วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์

ภาพสร้างขึ้นด้วย AI

ภาพสร้างขึ้นด้วย AI

ภาพสร้างขึ้นด้วย AI

ภาพสร้างขึ้นด้วย AI

วาทะ อาจารย์ศักรินทร์

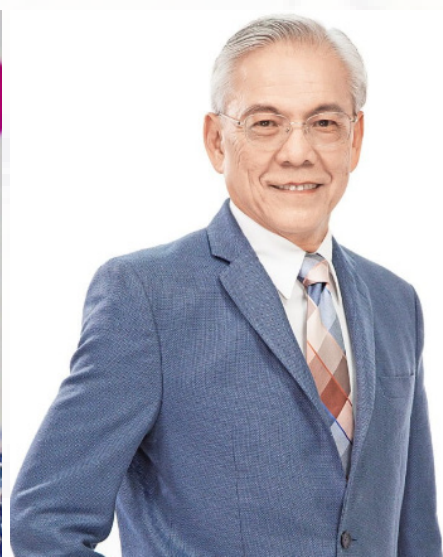
อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปี 2553-2561

“ภายใต้ภาวะความจำกัดของงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ภาวะความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ความท้าทายที่มหาวิทยาลัยจะต้องตอบโจทย์สังคมและประเทศ เรามีความเชื่อว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งให้ประชาคม มจร.ปรับแนวคิดให้ชัดเจนว่า นอกเหนือจากที่ได้ร่วมกันทำบทบาทหน้าที่อย่างเต็มที่แล้ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มหน้าที่ในการช่วยกันจัดหารทรัพยากรเข้ามา เพื่อให้เราได้ทำหน้าที่ให้ดีขึ้นและเกิดประโยชน์ต่อสังคมสูงขึ้น เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาต่อเนื่องได้อย่างยั่งยืน เราจำเป็นต้องสื่อสารให้เห็นถึงความจำเป็นนี้ โดยอาศัยรากฐานสำคัญที่เป็นอัตลักษณ์ของ มจร.อยู่แล้ว นั่นคือการเป็นมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการสร้างความสามารถและสมรรถนะอย่างกว้างขวางให้กับผู้เรียนและบุคลากร โดยเชื่อว่าจะนำไปสู่การสร้างคุณค่าต่อสังคม การเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งทั้งการสร้างนวัตกรรมและการทำให้เกิดผลจริง การมุ่งสร้างแพลตฟอร์มเพื่อสร้างความร่วมมือ

ระหว่างภาควิชาการกับผู้ประกอบการและสังคม และการมุ่งเน้นอยู่เสมอว่าการทำภารกิจให้สำเร็จ สำคัญกว่าการจัดโครงสร้างองค์กรให้ตรงตามหลักทฤษฎี

ถ้าเราเน้นเพิ่มขึ้นว่าการรวมพลังกันทำหน้าที่ของเราสามารถนำไปสู่การแก้โจทย์ปัญหาที่มีเป้าหมายที่ตรงตามความต้องการได้ โดยเฉพาะที่เป็นปัญหาหรือโจทย์ขนาดใหญ่ ก็จะทำให้เรามีความสามารถจัดหารทรัพยากรมาทำงานได้ดี และพึ่งพาความสามารถของเราเองเป็นหลัก แม้การได้งบประมาณตรงจากรัฐเองก็พึ่งได้มาด้วยเหตุผลว่าเราได้ตอบโจทย์และจะตอบโจทย์สำคัญของประเทศได้สำเร็จเป็นอย่างดี นักศึกษาหรือผู้เรียนที่ผ่านมหาวิทยาลัยลักษณะนี้ ก็ย่อมได้ประโยชน์ในการสร้างแนวคิด ฝึกทักษะ และฝึกการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ลักษณะเหล่านี้ตรงกับสิ่งที่เราพยายามผลักดันให้เกิดความเป็นมหาวิทยาลัยที่เรียกว่า **Entrepreneurial University**” (จากหนังสือ 2 ทศวรรษมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ, หน้า 104)

“การทำการกิจให้สำเร็จ
สำคัญกว่า
การจัดโครงสร้างองค์กร
ให้ตรงตามหลักทฤษฎี”

การเป็นส่วนหนึ่ง ของบางมด

“มจร.ทั้งโดยจิตวิญญาณและการปฏิบัตินับเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนบางมดมาตั้งแต่ทศวรรษ 2500 เมื่อเข้ามาตั้งวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีในพื้นที่ ทั้งนี้เพราะอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร นักการภารโรง หลายท่านเป็นคนรุ่น Baby Boom (BB) ตั้งแต่สมัยเป็นวิทยาลัยจนเป็นมหาวิทยาลัย เป็นคนพื้นที่ ที่เกิด เติบโต และตั้งครอบครัวอยู่แถบบางมดนั่นเอง ท่านเหล่านี้ได้ช่วยงานโรงเรียน ชุมชน เขต สถานีตำรวจ ในฐานะคนในพื้นที่มาโดยตลอด กระทั่งถึงทศวรรษ 2540 คนทำงานเป็น Gen. X และ Gen. Y ความใกล้ชิดแบบคนพื้นที่เดียวกันกับชุมชนบางมดเริ่มหมดไป เพราะบุคลากร มจร.รุ่นหลังมาจากนอกพื้นที่บางมดเกือบทั้งหมด ความใกล้ชิดกับชุมชนนั้นวันจะห่างออกไป เพราะคนที่มีความผูกพันตายจากไป

สภาพที่มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ บางครั้งเสมือนเป็นสิ่งแปลกปลอม (Alienated) เป็นอวัยวะถูกปลูกถ่าย (Transplant) จากภายนอก เพราะคนมหาวิทยาลัยไม่มีและไม่คิดว่าจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับคนชุมชน เมื่อประมาณทศวรรษ 2520 อาจารย์อาวุโสมหาวิทยาลัยภูมิภาคแห่งหนึ่งพูดกับอาจารย์กฤษณพงศ์ เมื่อมหาวิทยาลัยนั้นตั้งมาได้ราวสี่สิบปีว่า ในต่างจังหวัดประชาชนพูดว่าในจังหวัดนั้นมีคน 4 ชนชั้น (หรือฐานันดร - Estate ตามศัพท์อังกฤษ) คือ ข้าราชการ ทหารตำรวจ พ่อค้า ชาวบ้านประชาชน ต่างคนต่างอยู่ แต่ในจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยมีอีกชนชั้นหนึ่งคือ ชนชั้นที่ 5

คือ อาจารย์มหาวิทยาลัย เพราะอาจารย์มหาวิทยาลัยไม่รู้ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ

เมื่อ มจร.เปิดพื้นที่ใหม่ที่บางขุนเทียนในช่วงต้นทศวรรษ 2540 อาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่คนพื้นที่ ความห่างเหินจากชุมชนก็เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักวิชาการที่วิทยาเขตบางขุนเทียนรุ่นก่อตั้ง เช่นอาจารย์โสฬส สุวรรณยืน อาจารย์มรกต ตันติเจริญ อาจารย์บุษยา บุนนาค อาจารย์สุวิทย์ แซ่เตีย พยายามปิดช่องว่างด้วยการจัดกิจกรรมกับโรงเรียน วัด และชุมชน ชักจูงนักวิชาการรุ่นน้องรุ่นลูกศิษย์ไปรณรงค์กับชุมชน นำนักเรียนเข้ามาเรียนรู้ แต่เมื่อคนบุกเบิกเกษียณไป คนเปลี่ยนรุ่น มหาวิทยาลัยหมกหมุ่นกับงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัย อาจารย์ก็หมกหมุ่นกับงานวิชาการ เพื่อทำงานสู่ตำแหน่งวิชาการตามค่านิยม คนรุ่นใหม่ดูจะให้ความสำคัญน้อยกับการผูกพันระหว่างมนุษย์ แม้อยู่ใกล้ชิดกัน ความผูกพันและสัมพันธ์กับชุมชนอย่างใกล้ชิด ก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากความเป็นธรรมชาติ การคิดได้เอง การระเบิดจากภายใน ไปเป็นกิจกรรมที่ต้องถูกกระตุ้นจากภายนอก เช่น การที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือสกอ.รับจากนโยบายรัฐมาให้เงินให้มหาวิทยาลัยทำโครงการพัฒนาชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ หลังการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 และ 2550” (หมายเหตุ : ข้อมูลสะท้อนจากความทรงจำในการพัฒนา มจร. วิทยาเขตบางขุนเทียนจากดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร)

มจร.นั้นก็ทำตัวเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนบางมด ได้ดีพอสมควรในช่วงแรกเมื่อเข้ามาตั้งเป็นวิทยาลัยเทคนิคธนบุรีในพื้นที่ ตัวอย่างหนึ่งก็คือการเข้าไปช่วยแก้ปัญหาชาวสวนส้มบางมด ที่เผชิญภาวะดินเค็มจากการที่น้ำทะเลรุกเข้ามาปนกับแหล่งน้ำจืดที่ชาวสวนใช้ ประกอบกับในช่วงเวลานั้นยังมีอาจารย์ที่เป็นผู้บริหารหรือทีมบริหารของวิทยาลัยหลายคนที่เป็นคนพื้นที่ที่เกิดและเติบโตอยู่แถบบางมดนั่นเอง ซึ่งอาจารย์กฤษณพงศ์ กิรติกร อดีตอธิการบดีที่เข้ามาร่วมงานสมัยที่ยังเป็น สจ.ธ คือสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าสามวิทยาเขตในราวปี 2516 ได้มองว่าการมีผู้บริหารเป็นคนพื้นที่ถือเป็นเรื่องดี โดยอาจารย์ใช้คำว่าเป็นการอยู่ร่วมกับชุมชนแบบ “Immersion” คือพร้อมที่จะร่วมหัวจมท้าย หรือร่วมทุกข์ร่วมสุขกับชุมชนอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม อาจารย์กฤษณพงศ์ก็ยังมองว่ามีเรื่องอีกมากมาย ที่จะทำให้เห็นว่า มจร.อยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างแนบแน่นมากกว่านี้ แต่ต้องเปลี่ยนมโนทัศน์ของชาวมหาวิทยาลัยที่ลอยจากสังคม ลอยจากประชาชนส่วนใหญ่ของสังคม ให้จิต ให้อใจ และให้เท้าติดแผ่นดินมากขึ้น การทำเช่นนี้ไม่ต้องลงทุนเพิ่มเติมใช้พื้นที่และอุปกรณ์ที่มี

อยู่แล้วที่ได้จากภาชีอากรผ่านงบประมาณแผ่นดิน อย่างเช่นการทำให้หลายพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่สาธารณะที่เด็กเยาวชนและชุมชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นสนามกีฬาหรือห้องสมุด นอกจากนี้ ถ้า มจร.สามารถพัฒนาสิ่งที่เรียกว่า Community market place คือการเป็นพื้นที่ที่มีการจัดการให้เป็นตลาดค้าขายให้คนในชุมชนนำสินค้าและผลผลิตต่าง ๆ มาจำหน่ายได้ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ทางกายภาพในรูปแบบ Walking street หรือถนนคนเดินหรือพื้นที่ออนไลน์ จะยิ่งทำให้เห็น มจร. เป็นส่วนหนึ่งของบางมดที่ชัดเจนและมีพลังยิ่งขึ้น

“คนมหาวิทยาลัยต้องไม่ทำตัวอยู่ใน Exclusive world หรือหอคอยงาช้าง แต่ต้องถามตัวเองอยู่เสมอว่า เราได้งบประมาณจากใคร เราได้ให้อะไรกับชาวบ้านบ้าง หากชุมชนเป็นเสมือน Ecosystem หรือระบบนิเวศหนึ่งเราก็ต้อง Immerse หรือร่วมหัวจมท้ายอยู่ในความเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศนั้น เพื่อให้เราเข้าใจบริบทของพื้นที่อย่างถ่องแท้ และตอบสนองต่อปัญหาหรือความต้องการใด ๆ ของชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง” (ดร.กฤษณพงศ์ กิรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

มจร. ช่วงน้ำท่วมใหญ่ ปี 2554

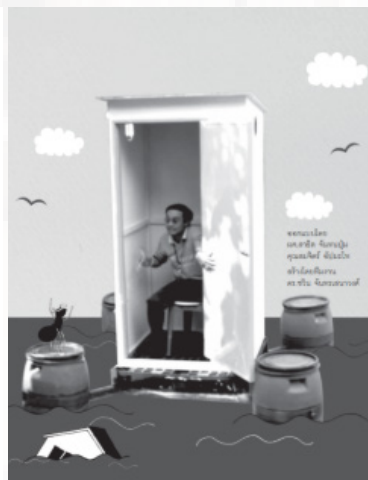
น้ำท่วมใหญ่ปี 2554 เป็นปรากฏการณ์ครั้งประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ที่เคยเผชิญกับภาวะน้ำท่วมครั้งใหญ่แบบนี้มาก่อนเพียงไม่กี่ครั้ง เช่น น้ำท่วมใหญ่ปี 2485 ที่ท่วมอยู่นานถึง 3 เดือน ในภาวะน้ำท่วมปี 2554 นี้ท่วมอยู่นานถึง 6 เดือนจากเดือนกรกฎาคม 2554 จนถึงเดือนมกราคม 2555 ที่เกิดความสูญเสียและผลกระทบมากมาย ครอบคลุมพื้นที่เกือบทั้งประเทศ คิดเป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจถึง 1.44 ล้านล้านบาท และมีผู้เสียชีวิตถึง 815 คน

มจร.ได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือประชาชนในภาวะน้ำท่วมใหญ่ครั้งนี้ โดยเฉพาะการทำ “ตู้ปันสุข” ไปตั้งในชุมชนในจุดต่าง ๆ รอบมหาวิทยาลัย และในเขตทุ่งครุ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค

และเดินทางไปไหนมาไหนได้ลำบาก ตู้ปันสุขเป็นแหล่งรวมน้ำใจชาว มจร.การรวบรวมข้าวสาร อาหารแห้ง อาหารกระป๋อง น้ำดื่ม ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ จากชาวมจร.และผู้บริจาคสมทบนำไปใส่ไว้ในตู้ปันสุข ตลอดช่วงเวลา 6 เดือนของน้ำท่วมใหญ่ครั้งนี้ มีประชาชน ที่ได้รับความช่วยเหลือจากตู้ปันสุขของ มจร.เป็นจำนวนหลายพันครอบครัว และแนวคิดตู้ปันสุขนี้ยังได้ถูกหน่วยงานอื่นๆนำไปใช้ในพื้นที่อื่นในเขตกรุงเทพมหานครอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีการประดิษฐ์และพัฒนาอุปกรณ์และน้ำยาต่าง ๆ สำหรับใช้ในช่่วงน้ำท่วม เช่น ห้องสุขาเคลื่อนที่ ไม้ตรวจไฟรั่ว น้ำยากำจัดรา ไปแจกจ่ายในชุมชนอีกด้วย

“ว่ากันว่ามนุษย์ทุกคนมีเชื้อพันธุ์แห่งความเอื้ออาทรอยู่ในตัว น้ำใจคนไทยไม่แห้งหายไปไหน แต่ยังมีอยู่ในจิตในใจคนไทยทุกคน จากกิจกรรมเล็ก ๆ ในมหาวิทยาลัย เมื่อคนรับรู้ได้ส่งข่าวต่อ ๆ กัน ข่าวสารการทำงานของมตอาสากระจายไปได้อย่างรวดเร็ว ความร่วมมือร่วมใจจากพันธมิตรของมหาวิทยาลัยและภาคเอกชนจำนวนมากที่เข้ามาสนับสนุน อาสาสมัครจากภายนอกจำนวนมาก ทศวรรษที่เกิดขึ้นกล่าวได้ว่าเกินความคาดหวัง ยอดเงินบริจาคมากขึ้นหลายเท่า ถึงขั้นที่มีหน่วยงานภายนอกขอเข้ามาเป็นผู้สนับสนุนหลักในการให้ทุนมหาวิทยาลัยผลิตสุขาเคลื่อนที่ ไม่ตรวจกระแสไฟฟ้ารั่ว น้ำยากำจัดรา เพื่อนำไปแจกจ่ายช่วยผู้ประสบภัยในนามของหน่วยงาน และในขณะเดียวกัน ก็ช่วยให้มหาวิทยาลัยมีทุนไปทำการผลิตอุปกรณ์และน้ำยาต่าง ๆ เหล่านั้นไปแจกจ่ายได้มากขึ้นตามที่ตั้งใจ เรามีพันธมิตรมากขึ้นจากคนใกล้ตัวขยายกว้างไปถึงคนที่เราไม่รู้จัก ไม่ใช่ศิษย์เก่า ไม่ใช่คนใกล้ชิด แต่เป็นคนที่เห็นประโยชน์ในสิ่งที่เราทำ แล้วเดินเข้ามาบอกว่าอยากช่วย” (จากหนังสือมตอาสา, 2555, หน้า 135-136)

การจัดการน้ำใจ มจร. กับชุมชน ในช่วงโควิด-19

ภาวะการระบาดของโควิด 19 ที่เริ่มต้นในปลายเดือนธันวาคม 2562 และขยายการระบาดไปทั่วโลก จนมีผู้เสียชีวิตกว่า 7 ล้านคน เป็นปรากฏการณ์ครั้งประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เฉพาะในประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตกว่า 3,000 คน และเกิดความสูญเสียจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างมหาศาล ตลอดระยะเวลาการระบาดซึ่งกินเวลากว่า 2 ปีที่มาถึงที่สุดในราวกลางปี 2565 นั้น ไทยต้องต่อสู้กับภาวะการระบาดที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งการรักษาผู้ป่วยและการป้องกันการระบาด ตลอดจนการรับมือพิษทางเศรษฐกิจที่มีคนมากมายตกงานหรือประกอบอาชีพไม่ได้

เมื่อรัฐบาลประกาศภาวะฉุกเฉินในเดือนมีนาคม 2563 หน่วยงานรัฐหยุด ข้าราชการหยุด ต่อมาข้าราชการทำงานผ่านอินเทอร์เน็ตได้บ้าง ธุรกิจอุตสาหกรรมยังหยุด คนตกงานรอบพื้นที่บางมดเป็นโรงงานอุตสาหกรรม และโรงงานขนาดเล็กแบบห้องแถว คนงานตกงานหลายหมื่นคน อยู่ในหลายชุมชนในพื้นที่ที่มีสภาพแออัด วิถีชีวิตโควิดทำให้ มจร.เปิดงานหลายหน่วยงาน

ช่วงที่หนึ่ง เริ่มจากแจกอาหารสำเร็จรูปวันละหลายร้อยกล่องให้คนตกงาน เป็นเวลา 2-3 เดือน บุคลากร นักศึกษา และศิษย์เก่าบริจาคเงิน อาหารสด อาหารแห้ง มหาวิทยาลัยว่าจ้างร้านค้าในโรงอาหาร มหาวิทยาลัยที่ต้องยุติการจำหน่ายไปในช่วงนั้นเพราะนักศึกษาหยุดเรียน ช่วยเหลือร้านเหล่านั้นให้พอมีรายได้ ในช่วงที่ยากลำบาก มจร.ร่วมมือกับ กทม.จัดให้คนในชุมชน

เวียนมารับอาหาร แจกจ่ายอาหารสำเร็จรูป ตามด้วยการทำ “ตู้ปันสุข” ไปตั้งในชุมชนในจุดต่าง ๆ รอบมหาวิทยาลัย และในเขตทุ่งครุ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคและเดินทางไปไหนมาไหนได้ลำบาก ตู้ปันสุขเป็นแหล่งรวมน้ำใจชาว มจร. รวบรวมข้าวสาร อาหารแห้ง อาหารกระป๋อง น้ำดื่ม ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ อาทิ เสื้อผ้า หนังสือและของเล่นเด็กจากชาวมจร.และผู้บริจาคสมทบนำไปใส่ไว้ในตู้ปันสุข

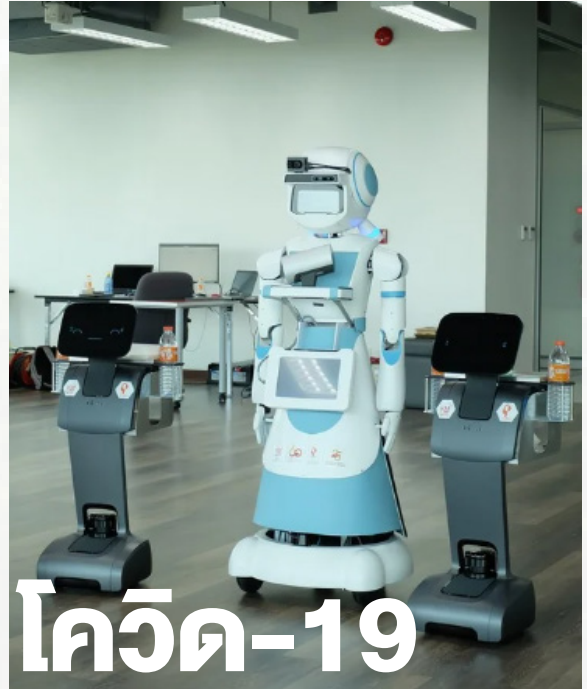
จากเรื่องปากท้อง มาใน**ช่วงที่สอง** ชาว มจร. ใช้ความรู้ในการทำอุปกรณ์อย่างง่าย ป้องกันการระบาดด้วยการใช้หน้ากากและน้ำยาฆ่าเชื้อกับนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากร ทำเฟสแมस्कและเฟซชีลด์ออกแจกจ่าย ทำเครื่องกั้นน้ำยาฆ่าเชื้อแบบใช้เท้าเหยียบ

ช่วงที่สาม มจร.ใช้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ทำอุปกรณ์ที่ซับซ้อน เช่น กล่องครอบเตียงเคลื่อนย้ายผู้ป่วยที่ติดเชื้อ ออกแบบและผลิตอุปกรณ์เพื่อสร้างห้องพยาบาลความดันลบเพื่อระงับการระบาด นักวิชาการของ มจร.ได้สร้างหุ่นยนต์ขึ้นสองแบบเพื่อใช้แจกจ่ายอาหารและยาแก่ผู้ป่วยแทนแพทย์และพยาบาล และเพื่อลดความเสี่ยงในการสัมผัสคนไข้ที่ติดเชื้อแบบที่หนึ่งเรียก “มดบริรักษ์” อันเป็นชื่อพระราชทานจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชฯ มอบทั้งโรงพยาบาลใน กทม. และต่างจังหวัด ส่วนหุ่นยนต์แบบที่สอง ที่ซับซ้อนน้อยกว่า เรียก “หุ่นมดพิทักษ์” มอบให้ โรงพยาบาล ในพื้นที่ราชบุรี 10 แห่ง และโรงพยาบาลบางแห่งใน กทม.

ช่วงที่สองและสาม มจร.มี “เทคโนโลยีพร้อมใช้”

อยู่ในมือ ทำให้การประยุกต์สู่การใช้งานจริงทำได้เร็ว คู่ขนานกับทำงานทั้งสามเฟส มจร.ยังได้ช่วย กทม.ทำโรงพยาบาลภาคสนามของ กทม.ขึ้นเป็นแห่งแรกที่โรงพยาบาลผู้สูงอายุบางขุนเทียน ตั้งแต่การจัดหาอุปกรณ์พักนอน ไปจนถึงการปรับปรุงระบบวิศวกรรมในโรงพยาบาล ต่อมา ยังได้เข้าไปช่วยตั้งโรงพยาบาลภาคสนามของ กทม.แห่งที่ 2 ที่สนามกีฬาเยาวชนบางมดอีกด้วย

“สำหรับสายตาคณยานอก เหมือนกับว่าอยู่ๆ เราก็แค่ลุกขึ้นมาทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมตามกระแสพาไป แต่ในความรู้สึกของผม ผมเรียกว่ามันเป็น KMUTT Culture Pops คือเป็นเวลาที่เราปลั่งและความตั้งใจอันดีที่สะสมเอาไว้ของชาวมจร.ได้แสดงออกมาในรูปกิจกรรมจิตอาสามากมายและเกิดเป็นผลสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว จึงเปรียบเสมือนเมล็ดข้าวโพดคั่วหรือ Popcorn ที่สะสมพลังงานภายในไว้ เมื่อความร้อนได้ระดับที่มากพอก็จะแตกตัวทะลุผ่านเยื่อหุ้มเมล็ดของมัน เป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ใช่ความบังเอิญ แต่เป็นเพราะสิ่งที่เราสั่งสมมาในอดีต เราร่วมมือกับชุมชน องค์กรต่าง ๆ และภาคเอกชนมาอย่างต่อเนื่องทั้งในงานสาธารณประโยชน์และโครงการต่าง ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีเข้าไปช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ประชาชนวิกฤติที่เกิดขึ้นเป็นเสมือนตัวเร่งวัฒนธรรมจิตอาสาในตัวพวกเรา ให้เกิดความร่วมมือกันในการทุ่มเทพลังและน้ำใจมารวมกัน” (จากหนังสือมตอาสา, 2555, หน้า 7)

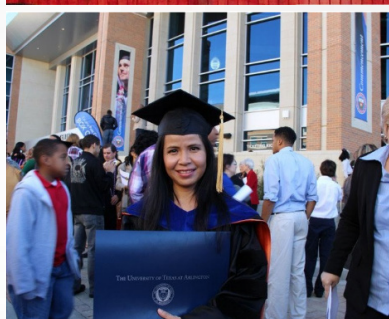
ออกนอกกรอบ อย่างมีความหมาย

เป้าหมายเชิงอุดมคติของการนำมหาวิทยาลัย
ออกจากระบบราชการนั้น ส่วนหนึ่งก็เพื่อให้มหาวิทยาลัย
สามารถประกอบการกิจต่อส่วนรวมได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการมี
การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเอาชนะ
ข้อจำกัดของระบบราชการในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องความ
สามารถในการสรรหาและรักษานักวิชาการที่มีขีดความ
สามารถสูงให้เข้ามาเป็นอาจารย์และบุคลากรในคณะ
สำนัก และหน่วยงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ไปจนถึงการ
สร้างความคล่องตัวของระบบบริหารจัดการให้สามารถมี
รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้
สามารถสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก รวมทั้ง
ภาคธุรกิจเอกชนในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสให้
มจร.มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

นับตั้งแต่ มจร.ก้าวออกจากระบบราชการ
ในปี 2541 ฝ่ายบริหารของมจร.ก็ได้ใช้ความเป็นอิสระ
จากระบบราชการนี้วางระบบให้เอื้อต่อการบรรลุเป้า
หมายในเชิงอุดมคติเหล่านั้น เช่น การออกแบบระบบ
บุคลากรของอุทยานวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมที่ตั้ง
อยู่ที่วิทยาเขตบางขุนเทียน ให้สามารถจ้างบุคลากรใน
อัตราค่าตอบแทนที่สูงที่แข่งขันได้กับภาคเอกชน เพื่อดึง
บุคลากรเก่ง ๆ จากภาคอุตสาหกรรมเข้ามาทำงาน

นอกจากนี้ ในภาพรวมของมหาวิทยาลัยยังได้
วางระบบบุคลากรที่ทำให้ผู้ที่อยู่ในสายสนับสนุน ได้แก่
หน่วยบริหาร หน่วยบริการ และหน่วยวิจัยต่าง ๆ
ในมหาวิทยาลัยสามารถมีเส้นทางความก้าวหน้าใน
วิชาชีพได้ทัดเทียมกับสายวิชาการ รวมถึงการขอตำแหน่ง
วิชาการได้ถึงศาสตราจารย์หากมีผลงานพอเพียง
รวมทั้งยังมีทุนพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนให้ไป
ศึกษาต่อต่างประเทศ ที่ทำให้ มจร.กลายเป็นมหาวิทยาลัย
ที่มีอัตราส่วนบุคลากรสายสนับสนุนที่มีวุฒิระดับ
ปริญญาเอกมากที่สุดในบรรดามหาวิทยาลัยทั้งหมด

การออกนอกกรอบอย่างมีความหมายของ
มจร.ยังหมายรวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการ
บริหารจัดการการเงินและงบประมาณ ที่ทำให้ มจร.
สามารถมีเงินรายได้สะสมมากพอที่จะนำไปพัฒนา
ความเข้มแข็งด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยให้เจริญ
งอกงามต่อไปอีกด้วย ซึ่งมจร.ก็ได้ทำตามพันธกิจนั้น นั่น
คือการนำเงินรายได้ที่สะสมมาไปจัดซื้อที่ดินและปลูก
สร้างอาคารบริเวณถนนกรุงธนบุรีใกล้สะพานตากสิน ที่ได้
กลายมาเป็นศูนย์บริการทางการศึกษาในเมือง หรือที่
รู้จักกันดีในชื่ออาคาร KX หรือ Knowledge Exchange
ในปัจจุบัน

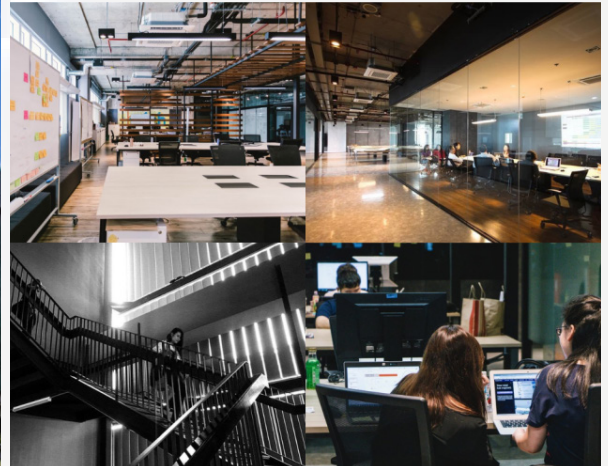
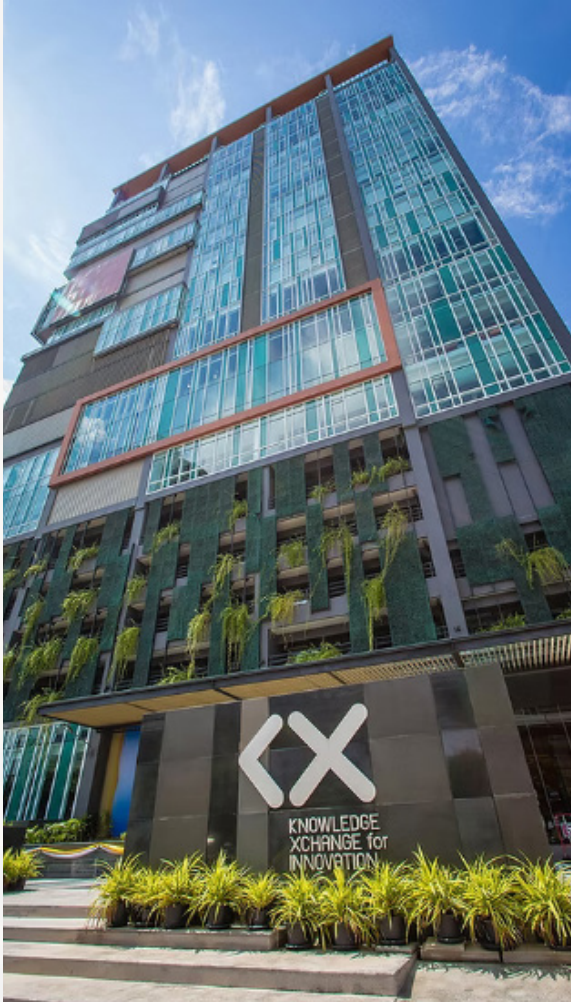
KX

ศูนย์บริการทางการศึกษาในเมือง หรืออาคาร KX ของ มจร. นี้ เป็นอีกหนึ่งประจักษ์พยานของการออกแบบอย่างมีความหมาย เพราะไม่ใช่เป็นแต่เพียงการใช้ขีดความสามารถในการบริหารจัดการที่คล่องตัวและความสามารถหารายได้มาสร้างอาคารแห่งนี้เท่านั้น แต่ KX ยังเป็นโอกาสใหม่ของการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ยั่งยืน ด้วยการนำความรู้และนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม และสร้างเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผู้ประกอบการกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ผ่านกลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Exchange) ในลักษณะพันธมิตรอุตสาหกรรม (Industrial Partnership) เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมได้อีกกลไกหนึ่ง

มจร. ดำเนินการก่อสร้างอาคารแห่งใหม่เมื่อปี 2554 บนถนนกรุงธนบุรี มีความสูง 20 ชั้น พื้นที่ใช้สอยรวม 20,000 ตารางเมตร ตัวอาคารได้รับการออกแบบให้มีลักษณะเชื่อมโยงกันระหว่างพื้นที่แต่ละส่วนตามแนวคิด Interlocking in Space กิจกรรมภายในอาคาร KX มีเป้าหมายเพื่อนำความรู้และนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรมและสร้างเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการในวิสาหกิจอุตสาหกรรมระดับ SMEs บนฐานการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมทางเทคโนโลยีร่วมกับนักวิจัยของมหาวิทยาลัย

KX ยังมีพื้นที่สำหรับบ่มเพาะนวัตกรรม (start-up companies) เพื่อสร้างนวัตกรรมที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ รวมถึงการเป็น Design Hub ที่มีพื้นที่ Maker Space สำหรับบริษัทออกแบบระดับโลกที่เข้ามาทำงานร่วมกับ มจร. ในการสนับสนุนและให้บริการด้านการออกแบบแก่อุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกด้วย

Knowledge Exchange

วาทะ อาจารย์สุวิทย์

อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปี 2561-ปัจจุบัน

“ผมได้อยู่ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าสามวิทยาเขต มาเป็นสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ซึ่งจากเดิมมีอธิการบดีท่านเดียวทำหน้าที่ดูแลทั้งสามวิทยาเขต เมื่อเปลี่ยนมาเป็นสถาบันฯ เรามีอธิการบดีของเราเอง ส่งผลให้การบริหารงานของสถาบันมีความคล่องตัวมากขึ้น สามารถผลักดันโครงการต่างๆ ได้ง่ายขึ้น และในปี 2541 เราได้เปลี่ยนสถานะออกมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ แต่อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐบาลและเป็นนิติบุคคล ตอนนั้นไปไหนก็มีแต่คนถามผมว่าจะไปรอดหรือไม่ แต่ผมกลับมองว่าการที่เราได้ออกมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับถือเป็นโอกาสที่ดี ทำให้เรามีอิสระในการทำงานสามารถบริหารจัดการตัวเองได้มากขึ้น ผมคิดว่าเป็นโอกาสที่เราสามารถดูแลตัวเองได้ และเมื่อเราได้รับสิทธินั้น เราก็ต้องดูแลตัวเองให้ดี

เรามีวัฒนธรรมองค์กรที่ดีที่ทุกคนทำงานหนัก กอปรกับเรามีผู้บริหารที่ดี ทำงานเก่ง จริงจัง และที่สำคัญคือการทำงานของผู้บริหารมีความต่อเนื่องในเชิงนโยบายและปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่น วิธีการทำงานอาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่เป้าหมายของการทำงานยังคงเหมือนเดิม คือทำอะไรให้ผลงานออกมามีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ

นอกจากนี้ เราจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการวางแผนเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์ ต้องทำทุกหน้าที่ของเราให้ได้อย่างดีเยี่ยม เพราะการจะก้าวไปเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลกนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย และแม้การทำงานที่ผ่านมาอาจมีอุปสรรคเกิดขึ้นบ้าง โดยเฉพาะสถานการณ์โควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา แต่ผมมองว่าการชวนขยายจะทำให้เราแกร่งขึ้น มองเห็นเป้าหมายชัดเจน และพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น การทำงานในสมัยนี้มีความซับซ้อน แต่ไม่ว่าอย่างไรเราก็ต้องทำงานนั้นให้สำเร็จ และทำให้ผลงานที่ออกมามีคุณภาพทุกเรื่อง” (จากหนังสือ 2 ทศวรรษ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ, หน้า 105-106)

วัฒนธรรม

แบบเพื่อนนักวิชาการ

มจร. อาจเป็นหนึ่งในหลายมหาวิทยาลัยที่สามารถกล่าวได้ว่าเป็นองค์กรที่มี “วัฒนธรรมแบบเพื่อนนักวิชาการ” หรือ “Collegial culture” ซึ่งในบริบทของมหาวิทยาลัยหมายถึง วัฒนธรรมการทำงานที่สะท้อนความร่วมมือ ความเท่าเทียม และการเคารพซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในกลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร วัฒนธรรมนี้ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีคุณค่าต่อชีวิตนักวิชาการมหาวิทยาลัยในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมในการทำงานร่วมกันในโครงการวิจัย การสอน และกิจกรรมทางวิชาการโดยไม่แบ่งแยกตำแหน่งหรืออาวุโส การมีบรรยากาศของความเท่าเทียมที่ทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยไม่คำนึงถึงระดับตำแหน่ง การยอมรับและให้คุณค่ากับความแตกต่างทางความคิด ประสบการณ์ และแนวทางการทำงาน ซึ่งวัฒนธรรมแบบเพื่อนนักวิชาการนี้แม้อาจจับต้องไม่ได้ แต่น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นระหว่างอาจารย์

ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและนวัตกรรมใหม่ ๆ อีกทั้งการทำงานร่วมกันในโครงการวิจัยข้ามสาขาวิชายังช่วยขยายมุมมองและเพิ่มโอกาสในการได้รับทุนวิจัยของคณาจารย์และนักวิจัยของ มจร. อีกด้วย

วัฒนธรรมแบบเพื่อนนักวิชาการเป็นปัจจัยที่เอื้อให้นักวิชาการ มจร. มีโอกาสสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย อันเป็นการช่วยเพิ่มโอกาสในการเผยแพร่งานวิจัยและสร้างชื่อเสียงทางวิชาการให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงบรรยากาศในการทำงานที่เคารพและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ช่วยลดความเครียดและเพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน ช่วยให้นักวิชาการรู้สึกมีคุณค่าและมีแรงจูงใจในการทำงาน รวมทั้งส่งเสริมให้นักวิชาการมีโอกาสดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ราคทางวัฒนธรรมนี้จะเป็นทุนสำคัญที่ช่วยสร้างความสามัคคีและความผูกพันระหว่างนักวิชาการในอันที่จะร่วมกันสร้างความแข็งแกร่งและความเป็นเลิศทางวิชาการและนวัตกรรมให้แก่ มจร. ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุดในอนาคต

Collegial Culture

วัฒนธรรรม RETREAT

การทำ Retreat ของผู้บริหาร มจร. คือการพากันออกไปจากบางมด ออกไปยังสถานที่ที่เงียบสงบ หรือต่างไปจากสภาพแวดล้อมประจำ เพื่อให้ได้มีเวลาสร้างวิถียุทธศาสตร์ (Community spirit) ทบทวน แลกเปลี่ยนความเห็น เพื่อสร้างมิติเชิงเป้าหมายยุทธศาสตร์ ที่จะเป็อนาคตขององค์กรร่วมกัน เป็นการหาจังหวะจากงานยุ่ง ๆ เพื่อกลับมามองภาพรวมด้วยกัน

วัฒนธรรมการออกไป Retreat ร่วมกันนี้เริ่มมากกว่า 30 ปีแล้ว เริ่มตั้งแต่สมัยอาจารย์พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย และต่อมาอาจารย์ทองฉัตร หงศ์ลดารมภ์ ผู้เป็นนายกสภาฯ คนต่อมาก็ได้มีการทำ Retreat ต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2545 อธิการบดีที่รับหน้าที่คือ อาจารย์กฤษณพงศ์ อาจารย์ไกรวุฒิ อาจารย์ศักรินทร์ จนถึงอาจารย์สุวิทย์ในปัจจุบัน จนกลายมาเป็นทั้งวัฒนธรรมและกิจกรรมที่ยั่งยืนของผู้บริหาร มจร. ในปัจจุบัน

การทำ Retreat มีหัวใจสำคัญอยู่ที่การเป็นทั้งงานเชิง Strategic & Generative ที่ต้องอาศัยการระดมความคิดและจินตนาการเพื่อทบทวนวิสัยทัศน์และเป้าหมายของมหาวิทยาลัย เพื่อจะนำไปสู่วางแผนกลยุทธ์ระยะกลาง-ยาว ซึ่งต้องอาศัยการรับฟังมุมมองใหม่ ๆ ที่อาจเกี่ยวกับแก้ปัญหาหลัก ๆ ขององค์กร จนกระทั่งเข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ด้วยกัน ที่จะทำให้เกิดเห็นทางออกหรือช่องทางการริเริ่มใหม่ ๆ ที่จะทำให่มหาวิทยาลัยเข้มแข็งยิ่งขึ้น และพร้อมกันนั้นก็เป็นการสร้างความสามัคคีและความไว้วางใจกันในทีมผู้บริหาร มจร. ด้วย

“การทำ retreat คือการช่วยกันมองไปให้ถึงขอบฟ้า และช่วยกันทำงานไปให้ถึงขอบฟ้า”

(กฤษณพงศ์ กีรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

การประชุม Retreat แม้จะไม่มีวาระและมติ
การประชุมอย่างเป็นทางการ ใน 5 ปีแรกของการประชุม
อาจารย์กฤษณพงศ์บันทึกไว้ว่า ข้อเสนอแนะของการ
ระดมสมองทำให้มหาวิทยาลัยริเริ่มและปรับปรุงงาน
หลักหลายอย่าง เช่น

1.การเตรียมความพร้อมด้านกองทุนเงินให้กู้ยืม
ที่ผูกกับรายได้ในอนาคต มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งคณะทำงาน
เพื่อศึกษาและเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการนำกองทุน
เงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคตมาใช้ในการปีการศึกษา 2549

2.แนวทางการบริหารการเงินและการลงทุนใน
ระยะยาว

3.การลงทุนด้านการวิจัย ด้วยการจัดสรรงบประมาณ
ที่พิจารณาจากผลผลิตทางการวิจัย (Full Time Equivalent
Research Output - FTERO) ที่อาศัยฐานการจัดสรรจาก
ผลผลิตระดับบัณฑิตศึกษาระดับต่าง ๆ ที่มีการถ่วงน้ำหนัก
หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเน้น เช่น การทำวิทยานิพนธ์
หลักสูตรทักษะวิศวกรรม ผลงานวิชาการที่มีการถ่วงน้ำหนัก
ด้านการตีพิมพ์และการประชุมวิชาการลักษณะต่าง ๆ
งานบริการวิชาการ และการหารายได้เข้า มหาวิทยาลัย
ผ่านโครงการวิจัยและบริการ โดยใช้เกณฑ์ ผลผลิต
(Output-based) ของปีที่ผ่านมาซึ่งต่างจากการจัดสรร
งบประมาณเพื่อการเรียนการสอนตามภาระงานหรือ
ตัวบ่งชี้ (คือ FTES) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยลงทุนเพื่อ
จัดหาครุภัณฑ์วิจัยกลาง รวมทั้งจัดสรรอัตรานักวิจัย
สำหรับกลุ่มวิจัย ที่ไม่ขึ้นกับโครงสร้างการบริหารคณะ
แต่ขึ้นกับศักยภาพและผลงานกลุ่มนักวิจัย

4.การตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์

ชีวภาพในอนาคต การบรรจบหรือการหลอมรวม (Convergence)
ของศาสตร์ระหว่างวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ชีวภาพ
ความรู้ใหม่จากการวิจัยเชิงพหุวิทยา มหาวิทยาลัยจึง
เปิดสอนวิชา BIO100 วิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ซึ่ง
เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและชีวิตประจำวันสำหรับนักศึกษา
ปริญญาตรีทุกหลักสูตร ใช้แนวคิดว่าเซลล์เป็นหน่วยการผลิต
(Cell as a factory: เหมือนโรงงานอุตสาหกรรม แต่ซับซ้อน
และมหัศจรรย์กว่า เพื่อดึงดูดความสนใจของนักศึกษา
วิศวกรรมศาสตร์ ที่จะเข้าใจหลักการและกระบวนการผลิต
แทนที่จะสอนเรื่อง Classifications อย่างที่ครูชีววิทยา
สอนกัน) ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการสมัย
ใหม่ และนำไปสู่การพัฒนาทักษะและขีดความสามารถ
ในอนาคต

หลักสูตร BIO100 สอนครั้งแรกในภาคการศึกษา
ที่ 1/2549 โดยอาศัยการบรรยาย การเรียนการสอนแบบ
Project-based learning โดยผู้สอนเป็นวิทยากรภายนอก
ที่ให้ภาพรวมของศาสตร์และผลกระทบต่อมนุษย์ ทีมสอน
ประกอบด้วยอาจารย์นักสืบคนและนักศึกษารุ่นพี่ทั้ง
บัณฑิตศึกษาและปริญญาตรีจากหลายคณะ ผมทราบว่า
นักศึกษาทางวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีสนใจวิชานี้มาก
เลือกเรียนกันท่วมละหลายร้อยคน มหาวิทยาลัยยังต้องหาทาง
Scale up ให้ได้เป็นปีละพันคน เพื่อให้นักเรียนส่วนมากได้
มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

5.การพัฒนาภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ภาคการศึกษา
ที่ 1/2548 มีคณะทำงานเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษ สอน
ภาษาอังกฤษแบบเข้มข้นให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกคน
ก่อนเปิดภาคเรียน โดยเริ่มในปีการศึกษา 1/2549

6.ทุนเพชรพระจอมเกล้า เป็นทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่มีศักยภาพและความสามารถ มีความพึงพอใจและใฝ่รู้ ในระดับปริญญาตรี 180 ทุน และระดับบัณฑิตศึกษา 70 ทุน โดยมีเป้าหมายให้มีผู้ได้รับทุนประมาณ 1,000 คน

7.ทำหลักสูตรตามแนวคิด “Liberal arts” ซึ่งต่อมาเรียกว่า “Individual-based program-IBP” เป็นหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่มีศักยภาพสูงและวุฒิภาวะสูง

วางแผนการเรียนรู้และการพัฒนาตัวเอง เน้นการมีมนุษยสัมพันธ์ มีอาจารย์ที่ปรึกษาช่วยดูความพร้อมและให้คำแนะนำกับนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เน้นการเรียนการสอนในลักษณะ Project / Problem-based learning

8.การพัฒนาบุคลากรตามแผนที่นำทาง การพัฒนาระบบพี่เลี้ยง และโครงการตำแหน่งและค่าตอบแทนของบุคลากรสายวิชาการและสายวิชาชีพอื่น

วัฒนธรรม

FLAGSHIPS และ FLAGSHIPS MEETING

การประชุมระดมสมองนอกสถานที่หรือ เสนวนาสัญจร

วัฒนธรรม “เรือธง” คล้ายกับการมุ่งมั่นไปสู่ความเป็นเลิศทางใดทางหนึ่งที่เหมาะสมกับตัวเรา กรณี มจร. นั้น เราพูดกันอยู่เสมอว่าเราต้องเริ่มจากการมีทั้ง Innovative mindset และ Owner mindset ที่มาจากจิตใจและความมุ่งมั่นภายในตัวเราเองที่จะทำให้สถาบันของเราเป็นสถาบันที่เรารู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันทุกคน มีการพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา แล้วก็พาให้เราดีขึ้น เข้มแข็งขึ้น ความเป็นเลิศเป็นที่ยอมรับในหลาย ๆ ด้านมากขึ้น วัฒนธรรมและวิธีคิดนี้จะนำไปสู่อีกหลาย ๆ เรื่อง ทั้งวัฒนธรรมคุณภาพ วัฒนธรรมการเรียนรู้ และวัฒนธรรมของการเน้นประสิทธิภาพภายใน มจร. ของเรา

โครงการ กิจกรรม การทำงานตามแผนกลยุทธ์ มีลักษณะมุ่งเป้า (Goal/ Mission oriented) แตกต่างจากแผนพัฒนาทั่วไป ซึ่งทำงานตามโครงสร้าง (Structure oriented)

หรือการทำงานตามหน้าที่/ภารกิจ(Function oriented) ชาว มจร. จึงได้ปรึกษากันและสร้างกลไกการประชุมระดมสมองต่อเนื่อง สร้างความเห็นร่วม (Consensus) ระหว่างบุคลากรที่ทำงานในโครงสร้างต่างกัน มีหน้าที่ต่างกัน มีพื้นฐานทางวิชาการต่างกัน ใช้การถอดแผนกลยุทธ์แต่ละ Flagships ออกเป็นกลยุทธ์และมาตรการเฉพาะ และตัวอย่างกิจกรรมที่อาจารย์รับ Flagships ได้ตั้งคณะทำงานแต่ละ Flagships ประมาณสิบคน หาข้อมูลสถานภาพพื้นฐานที่สำคัญของแต่ละ Flagships โดยเฉพาะข้อมูลภายในมหาวิทยาลัยและดัชนี ทำ SWOT analysis ของแต่ละด้าน และจัดทำเอกสารพื้นฐาน (Discussion paper) ประกอบการพิจารณา การทำร่างแผนกลยุทธ์ในแต่ละด้านดังกล่าวใช้เวลาประมาณ 8 เดือน (กุมภาพันธ์ - กันยายน 2546)

“ที่สำคัญคือในช่วงกลางทศวรรษ 2540 เกิดวัฒนธรรมเรื่อง (Flagships culture) ที่ไปควบคู่กับการประชุม การประชุมเรื่อง (Flagships Meeting) เป็น Platform ที่คนต่างวัยต่างความรู้และประสบการณ์วิชาการ ได้มาสะท้อนความคิดอย่างเต็มที่ (on par) มีฐานความคิดของการสร้างคนรุ่นใหม่ให้รับช่วงการทำงานต่อ (Soft succession plan) มีวิญญูณนักขับเคลื่อน นักเปลี่ยนแปลง (ก่อนเกิดคำว่า Change agent เกือบ 20 ปี) อธิการบดีเรียกหนุ่มสาวกลุ่มนั้นว่า “เยาวเรศ” หรือ “เหิงเจีย” บรรยาภาศและปริบทท้าทายอย่างยิ่งเพราะเกิดพร้อมกับการสร้างองค์กรใหม่ วัฒนธรรมใหม่ มโนทัศน์ใหม่ จากการเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับเพียงไม่กี่ปี แล้วกลุ่มเยาวเรศหรือเหิงเจียเหล่านั้นที่เป็นมรดกของวัฒนธรรมเรื่อง ก็ได้ขึ้นมาเป็นผู้บริหารระดับคณะ และมหาวิทยาลัยในเวลาต่อมาในช่วงทศวรรษ 2550 และ 2560”

“เราใช้เวลากว่า 20 ปีค่อย ๆ สร้างวัฒนธรรมนี้ ที่ช่วยให้เราทำหลาย ๆ เรื่องได้ดี แล้วยังกลายเป็นการเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารจากวัฒนธรรมสั่งการมาเป็นวัฒนธรรมของเพื่อนร่วมงาน วัฒนธรรมของการมีส่วนร่วม วัฒนธรรมของการระดมความคิดจากทุกฝ่าย ไม่ใช่แค่กับฝ่ายที่คิดเหมือนผู้บริหาร แต่มีพื้นที่ให้กับทุกคนที่จะมีโอกาสมาคุยเรื่องที่ไม่ใช่งานรายวัน แต่เป็นการคุยถึงทิศทางและเป้าหมายของสถาบัน เป็น Flagships meeting ที่คุยกันเรื่อง Direction ไม่ใช่แค่ Solving problems เป็นการคุยกันให้ถึงขอบฟ้า และช่วยกันไปให้ถึงขอบฟ้า คุยให้เราได้เป้าหมายร่วมกัน ที่จะกลายเป็นยุทธศาสตร์ แผน และงบประมาณต่อไป” (กฤษณพงศ์ กีรติกร, สัมภาษณ์ 14 มีนาคม 2568)

แผนกลยุทธ์ 6+1 Flagships เป็นจุดเริ่มต้นมีวิวัฒนาการของการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เรียกว่า “เสวนาสัญจร หรือ 6+1 Flagships Meeting Track 1” ทุก 2 เดือน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและมีความเป็นเจ้าของในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยจากหลาย ๆ ฝ่ายประชุมกันนอกสถานที่ช่วงเสาร์อาทิตย์ แต่ครั้งมีผู้เข้าร่วมประมาณ 80-100 คน การประชุมแต่ละครั้งมีบุคลากรเข้าร่วมทั้งหมด 3 กลุ่ม **กลุ่มแรก**เป็นกลุ่มยืนที่ได้รับเชิญทุกครั้งซึ่งเป็นผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย คณะ สำนัก สถาบัน ผู้อำนวยการในสำนักงานอธิการบดี **กลุ่มที่สอง**เป็นกลุ่มหมุนจากคณะ/ภาควิชาที่หลากหลายเชิงของวิชาการและประสบการณ์ **กลุ่มที่สาม**เป็นบุคลากรรุ่นใหม่ที่เป็น Change agent และคณะทำงานของแต่ละ Flagships เรามาประชุมระดมสมองเพื่อมองไปข้างหน้าด้วยกัน สร้างความมีส่วนร่วมและมีส่วนเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยร่วมกัน มีเป้าหมายมหาวิทยาลัยเป็นตัวตั้ง (University as a unit of analysis) คิดร่วมกัน ในช่วงแรกของการประชุม Flagships

(2546 – 2550) เราได้พิจารณาเรื่องที่หลากหลาย ที่นำมาสู่โครงการยุทธศาสตร์ อาทิ ข้อมูลยุทธศาสตร์ประเทศ เพื่อสนับสนุนการเขียนโครงการแผนกลยุทธ์ องค์กรแห่งการเรียนรู้และมหาวิทยาลัยวิจัย บัณฑิตที่เก่งและดี ก้าวสู่การเป็นนักวิจัยมืออาชีพในมหาวิทยาลัยวิจัย

นอกจาก 6+1 Flagships Track 1 แล้ว Flagships Meeting มีพัฒนาการต่อไปเป็น Flagships Meeting Track 2 จัดสำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนโดยเฉพาะ โดยผู้บริหารระดับกลางสายสนับสนุนที่ผ่านโครงการ University Research – UR เป็นผู้ร่วมจัด แนวทางการจัด Flagships Meeting Track 2 ต่างไปจาก Track 1 คือ มีการประชุมเตรียมการภายในหลายครั้งก่อนการประชุมนอกสถานที่ และ Flagships Meeting Track 3 ที่ระดมสมอง Stakeholders ที่กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะผู้ใช้บริการมหาวิทยาลัยคือ นักศึกษา ปัจจุบัน นักศึกษาเก่า ผู้ปกครอง ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ใช้งานวิจัยและบริการ

ภาวะผู้นำร่วม ของ มจร.

คำว่า “Collective Leadership” หรือ “ภาวะผู้นำร่วม” เป็นอีกคำหนึ่งที่น่าสนใจอธิบายความเป็น มจร. ได้เป็นอย่างดี เพราะในบริบทของ มจร. นั้น ภาวะผู้นำติดต่อกันมาหลายยุคหลายสมัยก็มักจะเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่ายในการตัดสินใจและดำเนินงาน แทนที่จะอาศัยการนำจากผู้บริหารระดับสูงเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มเดียว ซึ่งภาวะผู้นำร่วมนี้ก็น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา มีบทบาทในการกำหนดทิศทางและการพัฒนามหาวิทยาลัยร่วมกัน โดยที่อำนาจในการตัดสินใจถูกกระจายไปยังหน่วยงานหรือคณะต่าง ๆ แทนที่จะรวมศูนย์อยู่ที่ผู้บริหารระดับสูง อีกทั้งยังส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา

ภาวะผู้นำร่วมยังช่วยให้เกิดกระบวนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพจากการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายที่ช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบและครอบคลุมมุมมองที่หลากหลาย รวมทั้งการตัดสินใจนั้นก็ย่อมสะท้อนความต้องการและความเห็นของ Stakeholders ทุกกลุ่มภายในมหาวิทยาลัย และยังช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) ร่วมกันทำให้บุคลากรทุกคนทำงานด้วยความมุ่งมั่นและทุ่มเท ช่วยสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้บริหารและบุคลากร และลดความขัดแย้งภายในองค์กร

ที่สำคัญที่สุดก็คือภาวะผู้นำร่วมนี้ได้นำไปสู่การทำงานเป็นทีมที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมทั้งช่วยให้เกิดการวิจัยข้ามศาสตร์ (Interdisciplinary Research) มากขึ้นใน มจร.อีกด้วย ปัจจัยจากภาวะผู้นำร่วมนี้จะช่วยนำพามจร.ให้สามารถปรับตัวได้รวดเร็วและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในโลกวิชาการและสังคมยุคใหม่ต่อไปในอนาคต

สังคมไทยยุค AI

กับโอกาส และ ความท้าทายใหม่

ของมหาวิทยาลัย

มองไปข้างหน้าอีก 20 ถึง 30 ปี โลกยุค AI คงจะเปลี่ยนแปลงชีวิตคนเราไปอีกมาก

โลกที่แรงงานมนุษย์ลดบทบาทลง งานมากมายที่ AI จะเข้ามาแทนที่ ตั้งแต่งานบริการที่ใช้ทักษะพื้นฐาน ไปจนถึงงานที่ใช้ทักษะระดับสูง ไม่ว่าจะเป็นงานด้านกฎหมาย แพทย์ หรือแม้แต่วิศวกรรมบางประเภท ก็หนีไม่พ้นการถูกแทนที่ ถูกลดบทบาท หรือแม้แต่ถูกลดความหมายและความสำคัญลง

โลกที่ชีวิตคนเราจะถูกห้อมล้อมด้วยระบบอัจฉริยะมากขึ้น ๆ ตั้งแต่ระบบบ้านอัจฉริยะ รถยนต์อัจฉริยะไร้คนขับ เมืองอัจฉริยะที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล และระบบอื่น ๆ จนถึงขั้นที่อาจทำให้ความหมายของการทำงานและการใช้ชีวิตของคนเราเปลี่ยนแปลงไป จนคนเราอาจต้องสร้างความหมายใหม่ให้แก่ชีวิตและงานเหล่านั้น

โลกที่ก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจข้อมูล ที่ข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลส่วนบุคคลไปจนถึงข้อมูลเฉพาะอื่น ๆ จะกลายเป็นทั้งทรัพย์สินและทุนทางธุรกิจ

โลกที่จะมีข้อถกเถียงทางจริยธรรมมากขึ้น โลกที่คนรุ่นใหม่จะเติบโตมาพร้อมกับการมี AI เป็นเพื่อน โลกที่คนกลับเปราะบางทางจิตใจ โลกที่เส้นแบ่งระหว่างมนุษย์กับเครื่องจักรอาจจางลง

ในโลกข้างหน้าที่เราได้เติมไปด้วยแนวโน้มใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ มหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันการศึกษาระดับสูงสุดย่อมจะต้องปรับตัวอีกมาก จากการมีบทบาทเป็นแต่เพียงสถานที่ให้ปริญญา มาเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน โครงสร้างองค์กรหรือแม้แต่โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาอาจเปลี่ยนไป กลายเป็นโครงสร้างที่ความเป็นคณะและภาควิชาหายไป กลายเป็นกลุ่มเรียนรู้และวิจัยในความรู้หลากหลายสาขาที่ก่อตัวอย่างหลวม ๆ แต่เชื่อมโยงถึงกัน ความเป็นหลักสูตรที่คล้ายตัวลงกลายเป็นตะกร้าวิชาให้คนมาเก็บเกี่ยวความรู้ไปใช้ในชีวิตและการทำงานได้ทันที โดยที่ไม่ต้องเรียนให้ครบ 4 ปี หรือแม้แต่ต้องหวังในคุณวุฒิหรือใบปริญญาแบบเดิมอีกต่อไป

ยุค AI ความหมายของการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยที่เปลี่ยนไป ค่านิยมปริญญาที่หายไป ความสามารถในการสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และพลังของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้แก่คนรุ่นใหม่จะกลายเป็นความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด และที่สำคัญที่สุด คือการทำให้การเรียนรู้ในระดับสูงนี้ ลดช่องว่างในสังคม และกระจายโอกาสของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีไปสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนี้ สิ่งหนึ่งที่จะต้องไม่มีวันเปลี่ยนหรือสั่นคลอน นั่นคือการมีอุดมคติร่วมกันในการทำให้มหาวิทยาลัยของเรายังคงเป็น “แสงแห่งปัญญาและเสียงแห่งมโนธรรม” ของสังคมไทยตลอดไป

ภาพสร้างขึ้นด้วย AI

คณะผู้จัดทำหนังสือ 65 ปี มจร.

ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร

ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ

รศ. ดร.สุวิทย์ แซ่เตีย

ศ. ดร.เขาวลิต ลิ้มมณีวิจิตร

ดร.วรรณษา เต็มสิริพจน์

อาจารย์เอมอร ศรีนิลทา

ผศ. ดร.สุรชาติพิทย์ ชื่นวัฒนาประณิธิ

ผศ. สนั่น สระแก้ว

นายฉัตรชัย มุ่งธัญญา

นางสาวกรรณิการ์ แสงทอง

นางสาวอารยา ศรีบัวบาน

นายศุภชัย กันเร็ว

นายรณชัย นวมนาม

ที่ปรึกษามหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษาอธิการบดี

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและผู้เรียนรู้

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

อดีตผู้อำนวยการสำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด

ที่ปรึกษาคนบดี คณะวิศวกรรมศาสตร์

ผู้อำนวยการสำนักงานอำนวยการ

นักบรรณสารสนเทศ

นักบรรณสารสนเทศ

นักพัฒนาการศึกษา

นักประชาสัมพันธ์

อ้างอิงรูปภาพ

- Ball-Nok Blog. (2554, 1 พฤษภาคม). ข้อมูลเส้นทางรถเมล์ พ.ศ. 2515 [ภาพประกอบจากบทความ]. Ball-Nok. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://ball-nok.blogspot.com/2011/05/2515-1.html>
- BBC News ไทย. (2560, 29 มิถุนายน). “ฝันค้าง” ภาพถ่ายตึกร้างสร้างไม่เสร็จ เหยื่อวิกฤตเศรษฐกิจปี 40 ร่วมนิทรรศการศิลปะที่เยอรมนี. BBC News ไทย. [ยังไม่พบ URL ที่ตรวจยืนยันได้จากข้อมูลที่ให้มา]
- Blockdit. (ม.ป.ป.). หน้าเพจ Blockdit. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.blockdit.com/pages/5bf596be8c72b01f787e88a4>
- Club Eco North Chiangmai. (ม.ป.ป.). มหาวิทยาลัยตั้งแต่ละภาค ชื่นนำ ประวัติ และค่าเทอม. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://clubeco-nc.org/>
- Creative Media KMUTT. (ม.ป.ป.). ประวัติ. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://media.kmutt.ac.th/about/history/>
- Faculty of Business Administration and Liberal Arts, RMUTL. (2563, 8 สิงหาคม). 8 สิงหาคม วันคล้ายวันสถาปนา วิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ ครบ 63 ปี [ภาพถ่าย]. Facebook. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3674395769255848&set=a.763590640336390>
- Home.co.th. (ม.ป.ป.). รวมภาพ “สาธิต ยูนิค ทาวเวอร์” ตึกร้างที่ระลึก “วิกฤตต้มยำกุ้ง”. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.home.co.th/living/topic-10211>
- Hfocus.org. (2566, 28 มีนาคม). ศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ รพ.ตติยภูมิขึ้นสูงภาคใต้ตอนบน. Hfocus. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.hfocus.org/content/2023/03/27370>
- Isara N. (2024, January 31). สรุปราคาโปรโมชั่นของ iPhone จาก dtac ส่งท้ายเดือนมกราคม 2024 เริ่มต้น 10,000 บาท. Sanook Hitech. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.sanook.com/hitech/1594523/>
- KMUTNB Archives. (ม.ป.ป.). KMUTNB history. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://archives.lib.kmutnb.ac.th/s/archives/page/kmutnb-history>
- Matichon Weekly. (2023, July 3). E-DUANG: เหตุที่ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ไม่หวนคืน “ประชาธิปไตย”. มติชนสุดสัปดาห์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://www.matichon.co.th/weekly/featured/article_691016
- MG Sales (Thailand). (2563, 1 กันยายน). เอ็มจีร่วมเปิดสถานีรถยนต์พลังงานไฟฟ้าระบบเช่า (EV Car Sharing Station) ณ อาคาร KX Knowledge Xchange. MG Cars Thailand. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://ex-prod.mgcars.com/th/NewsActivities/Detail/EV-Car-Sharing-Station_HAUP_X_MG
- MThai. (2562, 20 สิงหาคม). ปตท.-บางจาก ลดราคาน้ำมันทุกชนิด มีผลพรุ่งนี้ (21 ส.ค. 62). MThai. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://mthai.com/news/14165.html>
- National Science and Technology Development Agency. (2023, August 3). The National

Biopharmaceutical Facility (NBF) extends research efforts towards commercial production. Thailand.go.th. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://thailand.go.th/issue-focus-detail/001_05_045

National Electronics and Computer Technology Center. (2022, January 19). Profile – National Electronics and Computer Technology Center (NECTEC). สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.nectec.or.th/en/about>

Office of the National Economic and Social Development Council. (ม.ป.ป.). Office of the National Economic and Social Development Council. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.nesdc.go.th/>

OpenAI. (2025). ChatGPT (Jan 24 version) [Large language model]. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://chatgpt.com/>

Prince of Songkla University. (ม.ป.ป.). ภาพจากคลังภาพเก่า PSU (pv_old--ภาพที่ 10) [ภาพถ่าย]. PSU Archive. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://psuarchive.oas.psu.ac.th/dtarchives/pv_old-#images-10

Rangsit University Archives. (ม.ป.ป.). หน้าเริ่มต้นของ RU Archives. RU Archives. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://archives.lib.ru.ac.th/s/RU-Archives/page/begin>

Sanook. (2565, 1 กันยายน). มรภ.หมู่บ้านจอมบึง ยัน ส.ต.ท.หญิง เรียนไม่จบ แต่ อดีตทหารหญิงรับใช้ จบปริญญาโท. Sanook News. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.sanook.com/news/8617254/>

ThaiPublica. (2024, August 14). “ธีรยุทธ บุญมี”...บนเส้นทางศิลปะ: Journey on art manifolds. ThaiPublica. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://thaipublica.org/2024/08/thirayuth-boonmee-journey-on-art-manifolds/>

Thai Forex Review. (ม.ป.ป.). “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ประวัติศาสตร์บาดแผลที่ไทยกลัวเกิดซ้ำอีกครั้ง. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.thaiforexreview.com/blog/asian-financial-crisis-lesson-1997>

ThaiPublica. (2555, 19 ตุลาคม). มหาวิทยาลัยนอกระบบ (1): จุดเริ่มต้นสู่ปัจจุบัน?. ThaiPublica. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://thaipublica.org/2012/10/autonomous-university1/>

U-Review. (ม.ป.ป.). รีวิว พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.u-review.in.th/th/edu/9>

White Bus Catering by Nai Lert Group. (ม.ป.ป.). หน้า Facebook ของ White Bus Catering by Nai Lert Group [เพจ Facebook]. Facebook. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.facebook.com/WhiteBusCatering.NaiLert/>

กระปุกดอตคอม. (2557, 23 มิถุนายน). เผยอันดับสุดยอดมหาวิทยาลัยเอเชีย พระจอมเกล้าธนบุรี-มหิดล ติดด้วย. Kapook Education. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://education.kapook.com/view91353.html>

กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.moe.go.th/>

คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (ม.ป.ป.). ตราสัญลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.eng.kmitl.ac.th/about-us/logo/>

โคราชในอดีต. (2559). ภาพประกอบจากโพสต์เฟซบุ๊กพิธีเปิดอาคารเรียนหลังแรก วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา (เทคโนโลยีโคราช) เมื่อปี พ.ศ. 2499 [ภาพถ่าย]. Facebook. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=967150360020396&id=740445486024219&set=a.967150346687064>

งานวิทยบริการและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. (2562). ประวัติหอสมุด [ภาพถ่าย]. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://library.rmuts.ac.th/th/node/11>

งานศิษย์เก่าสัมพันธ์และบริการอาชีพ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.). ศิษย์เก่า. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://www.nu.ac.th/?page_id=8633

ไทยโพสต์. (2564, 4 พฤศจิกายน). ม.วลัยลักษณ์ ปลื้มได้รับการจัดอันดับจาก QS Asia University Rankings เป็นครั้งแรก. ไทยโพสต์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.thaipost.net/news-update/18711/>

ไทยรัฐออนไลน์. (2568, 4 กรกฎาคม). ย้อนรอย 28 ปี “ต้มยำกุ้ง” ถึงวันนี้ ไทยดีขึ้นแค่ไหน? กสิกร ชี้ “บาทแข็ง” ยังเป็นโจทย์ใหญ่. ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://www.thairath.co.th/money/economics/thai_economics/2868485

ไทยรัฐออนไลน์. (2565, 6 กรกฎาคม). เปลือกโลกหมู่เกาะนิโคบาร์ ขยับยุบตัว ความเสี่ยงไทย เกิดสึนามิ ซ้ำรอยปี 47. ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2438101>

ธนกร จ่วงพานิช. (ม.ป.ป.). The Good Fight: การต่อสู้บนเส้นทางการเมืองกว่า 5 ทศวรรษของชวน หลีกภัย ในวัย 82 ปี. OPTIMISE. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://optimise.kkpfg.com/cover_story_24.php

แนวหน้า. (2567, 23 มิถุนายน). ภูมิบ้าน ภูมิเมือง: ‘ไฉ่ป๋วย’ ชุมชนต้นแบบวิถีเกษตรยั่งยืน. แนวหน้า. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.naewna.com/lady/812038>

บุญนาถ, โรม. (2559, 6 กรกฎาคม). “ผีบุญ” บอก หินแะจะเป็นทอง ยักษ์จะจับคนไม่มีผัวกิน! ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://mgronline.com/online/section/detail/9590000066892>

บางมด Style. (ม.ป.ป.). บางมด Style [ช่อง YouTube/เพจ]. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.youtube.com/@bangmodstyle>

ประชาชาติธุรกิจ. (2567, 5 ธันวาคม). เปิดประวัติ รถไฟฟ้าบีทีเอส BTS 25 ปี รถไฟฟ้าสายแรกของเมืองไทย. ประชาชาติธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.prachachat.net/hiligh-prachachat/news-1710173>

ประชาไท. (2561, 10 มีนาคม). เสกสรรค์ ประเสริฐกุล: ประเทศไทยในความคิด ความคิดในประเทศไทย. ประชาไท. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://prachatai.com/journal/2018/03/75794>

ผู้จัดการออนไลน์. (2563, 1 เมษายน). “ประจวบ ไชยสาส์น” อดีต รมต. หลากกระทรวง เสียชีวิตแล้ว จบตำนาน “อึดื้อสาณ”. ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://mgronline.com/politics/detail/9630000033264>

ผู้จัดการออนไลน์. (2565, 27 กุมภาพันธ์). ปูดบิ๊ก สวทช. กอดเก้าอี้นำเข้าประท้วงตรวจสอบคุณสมบัติ ผอ.สวทช. คนใหม่. ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://mgronline.com/politics/>

detail/9650000019859

มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.). มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.nu.ac.th/>

มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2566, 24 ตุลาคม). บรรยากาศมหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.tsu.ac.th/home/details.php?id=2988>

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (ม.ป.ป.). สัญลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.kmutnb.ac.th/about/symbols.aspx>

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมา. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://crru.ac.th/history/>

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมา. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.snru.ac.th/history/>

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (ม.ป.ป.). ติดต่อเรา. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.snru.ac.th/contact/>

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2566). ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น [ภาพถ่าย]. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.kku.ac.th/th/about/history/>

ราชบุรีศึกษา. (ม.ป.ป.). หน้าเพจราชบุรีศึกษา [เพจ Facebook]. Facebook. [ข้อมูลต้นฉบับยังไม่ระบุ URL เฉพาะ จึงควรตรวจสอบยืนยันก่อนใช้งาน]

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565, 1 กรกฎาคม). ครบรอบ 25 ปีวิกฤตต้มยำกุ้ง...สถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบันไม่ย้อนรอยอดีต (กระแสทรรศน์ ฉบับที่ 3330). ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/economy/Pages/tom-yum-kung-crisis-z3330.aspx>

สำนักงานบริหารกายภาพและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (ม.ป.ป.). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.ubu.ac.th/web/envirom>

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2551). วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี [ภาพถ่าย]. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก https://archive.lib.kmutt.ac.th/index.php?option=com_joomgallery&func=detail&id=524&Itemid=55

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2563). ภาพประกอบจากหน้า History of Bangmod SOM [ภาพถ่าย]. KMUTT Library. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.lib.kmutt.ac.th/history-of-bangmod-som/>

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ม.ป.ป.). หน้า Facebook ของหอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ [เพจ Facebook]. Facebook. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2568, จาก <https://www.facebook.com/swuarchive/>

